సంపుటి 3 సంచిక 4
1930 జూన్

గృహలక్ష్మి.

నృత్యము

విష్ణుమూర్తిని తాండవకృష్ణనామమునను, ఈశ్వరుని నటరాజనామమునను గొలుచు నేరుపుగల కళారసికులు భారతీయులు. కావుననే వారు నృత్యమును గణనాతీతకాలమునుండియు నొక లలితకళగా పరిగణించుచు ఏతత్కళాకృషికై ఒకకులమును దేవదాసికులమనుపేర ప్రత్యేక పఱచి యున్నారు. ఆ దేవదాసీలయెడ భారతీయులు మాన్యతనుంచి వారికి సుఖజీవనమును, కళాకృషికి అవసరమగు అవకాశమును కలుగుటకై మాన్యముల నొసగిరి. ఆ దేవదాసీలు ఆజన్మము బ్రహ్మచారిణులై తమకులవిద్యయగు నృత్యమును భగవత్కైంకర్యమునకై వెచ్చపెట్టుచు నియమబద్ధమైన జీవనము చేయుచుండిరి. కాని కలిపురుషునిసోదరుడగు కాలపురుషుడు ఆవేశించి వారిచే నియమబద్ధజీవితమునకు నివాపాంజలి ఇప్పించెను. అందుతో వారు స్వేచ్ఛావర్తనము స్వీకరించిరి. ఫలమేమి కలిగినది? మాన్యములుండినవి; కాని వారికి మాన్యతపోయినది. వారికులమునకు, వారికులవిద్యగా ఏర్పడిన నృత్యమునకు నైచ్యము ఆపాదితమైనది. కలిగిన సంస్కారావబోధమున దేవదాసీలనిన లోకము కంటగించుకొనసాగినది. లోకమువారి కంటగింపు, లోలోన తమవృత్తి యెడగలిగిన ఏవగింపు ఏకమై కళావంతులను వివాహసంస్కారమునకు ప్రేరేచినవి. ఇప్పుడువారిలో వివాహములు విరివిగా జరుగుచున్నవి. ఇదిసంతోషింపదగినవిషయమే. కాని బ్రహ్మచారిణులైవారింతవఱకు నిలుపుకొనివచ్చిన నాట్యకళయొక్క భవితవ్యమేమి? ఇక నది నశించిపోవలసిన దేనా?

పోగూడదు. అట్టి ఉత్తమకళ నశించిపోకుండ పారంపర్యముగ వెలసియుండుటకు అనువైనమార్గము కళాప్రియులగు భారతీయులు అన్వేషించి అవలంబింపవలసియున్నది. అవలంబింపవలసిన అట్టిమార్గము ప్రతిభారతీయాంగనయు నాట్యకళాకృషి చేయుటయే అనిమాయభిప్రాయము.

ప్రతిస్త్రీయు నాట్యకళాకృషి చేయువలయునని చెప్పుట ప్రస్తుతపరిస్థితులలో చాలమందికి వింతగనుండునని మే మంగీకరింతుము. నృత్యవిద్య ప్రస్తుతము మిక్కిలినీచముగ పరిగణింపబడుచున్నది. కాని ఒకప్పుడది అనంతగౌరవము నందియుండినది. పురాణదంపతులగు పార్వతీపరమేశ్వరులు ఈకళను అభిమానించుటయేగాక వారు ప్రత్యేకముగ లాస్యతాండవములను నృత్యభేదములకు జనిస్థానములైయున్నారు. ఉష, ఉత్తర మున్నగు పౌరాణికరమణీమణులును; మాళవిక మొదలగు ఐతిహాసికమహిళామణులును ఈవిద్యను ఆదరముతో నేర్చిరి. స్త్రీలు నేర్వదగిన విద్యలలో నిదియొకటిగా మనశాస్త్రములు గొంతెత్తి చాటుచున్నవి. అదియునుగాక నాట్యకళ మనస్త్రీలకు క్రొత్తగాదు. వారు చిన్నతనమున ఆడు తొక్కుడుబిళ్లఆట ఒకమోస్తరు ఒంటికాలినృత్య మనదగును. ఒప్పులగుప్ప, చెమ్మచెక్క, వానావప్ప, కోలాటము మున్నగు ఆటలయందుకూడ నాట్యకళాబీజము లున్నవి. కులపాలికలు నిత్యము మడిచేతులుకట్టుకొని చిన్నిఅంగలువైచుచు తులసికోటకు ప్రదక్షిణించుటలోకూడ నాట్యకళాబీజము కలదు. ఇట్లు మనస్త్రీలకు తెలియకయే నాట్యకళ వారిపరిచయభాగ్యము నందియున్నది. సంగీతమును కులస్త్రీలు నేర్చుచునేయున్నారు. అయినప్పుడిక సంగీతమునకు వేరనాంగములుమాత్రమేయగు నృత్యాభినయములను నేర్చుటకుమాత్రము వింతపడనేల? నృత్యకళ పురాణదంపతులు పార్వతీపరమేశ్వరులు పుట్టించినది; ప్రాక్తనభారతాంగనలు నేర్చినది; శాస్త్రములు సమ్మతించినది; ఆటపాటలతో మనఅంగనలకు పరిచయమగుచున్నది. కాగా ఇక దానిని మనస్త్రీలు అవలంబించుటలో సందేహింపనక్కఱలేదు.

సందేహింపక నృత్యకళ నవలంబింపవలయుననుటలో కులస్త్రీలు నాట్యాంగనలవలె బహిరంగముగునృత్యముచేయవలయుననికాని, పాశ్చాత్యస్త్రీలవలె అశుచిప్రాపకమగు నృత్యముచేయవలయుననికాని మాతలంపుగాదు. మతిమాలినగొడ్డులెవరైన నట్టు లవలంబింప నుపదేశించినను మతప్రవిష్టమగు మానసమునకు నోచిపుట్టిన భారతాంగనలట్టివిపరీతపద్ధతులకు కలలోగూడ ఒప్పుకొలేరు. అయితే ఇకమనస్త్రీలవలంబించుటకనువైన నాట్యవిధానమేది? పరమసుగుభక్తితో, పవిత్రమగుభావముతో వారు తమ లోపెరడులయందు మహాలక్ష్మితులసిని ప్రార్థించుటలో పద్మములు పెట్టుటకు, పాటలుపాడుటకు, ప్రదక్షిణములసలుపుటకు, నమస్కారముగావించుటకు తన్మయతతెచ్చిపెట్టునృత్యమును తోడుచేయుటయే.

కులసతులు ఇట్లుఅవలంబించుటచే కళకు నేను పట్టియున్న నైచ్యముపోయి ఉచితగౌరవము ఘటిల్లును. ఆకళ ఇంటింట వెలయుటచే దానికి తగినపోషణము కలుగును. అది పారంపర్యముగ వెలయుటకు వీలును ఏర్పడును. స్త్రీలు నృత్యవిద్యనేర్చుటచే దానికి గౌరవము, పోషణము, పారంపర్యము కలుగుటయేగాక దానివలన స్త్రీలకొక మంచిప్రయోజనముకూడ కలుగును. అది ఏదియందురా? ప్రస్తుతసాంఘికపరిస్థితులలో మన స్త్రీలు బయటకువచ్చి టెన్నిసు మొదలైన ఆటలనాడి తమ దేహారోగ్యమును బాగుగా పెంపొందించుటకొరకు ఉచితమైన వ్యాయామమును గొన తగినవకాశములు లేవు. కావున వారికి ఇంటియందే తగిన వ్యాయామమును కల్పింపవలసియున్నది. అందుకు ఉదయాస్తమయములందు తులసి పూజాకల్పములో నృత్యము మేళవించుట ప్రయోజనకారిగాగలదు. ఈ పద్ధతి నవలంబింతురేని మన స్త్రీలు లోపానువనున్న కళకు గౌరవము తెచ్చినవారును, దానికి పోషణమిచ్చినవారును, పారంపర్యమును ప్రసాదించినవారును అగుదురు. ఇట్టి పరార్థసంపాదనమునకు తోడు వారు స్వార్థమున తమ సర్వాంగకములకు పరిశ్రమను కల్పించు నొకానొక వ్యాయామపద్ధతిని కల్పించుకొనినవారును అగుదురు. కావున స్త్రీలు దీని నవలంబించునట్లు వృద్ధులు ఆదేశింతురు గాక; యువకులు ప్రోత్సహింతురుగాక! ప్రతి ఆర్యగృహమును నాట్యకళామందిరమై క్రాలుగాక!

విదుల

ఆంధ్ర శేషగిరిరావుగారు బి. యె. సారస్వతసమాజము

కొడుకుఁ గాంచు రాచకూతు రెద్దానికి
నట్టిపనికి నుచితమైన సమయ
మొదవెఁ దడయుటింకనొప్పదు జనములు
నట్లుగాని పురుషుఁ డారు నిన్ను.

—మహాభారతము.

పుట్టినది కత్తివలె కార్కశ్యమువహింపను నేరుపు, కత్తితోడ ధర్మమువాటించు తెగువగల క్షత్రియకులమున. అందును విదుల వీరహృదయమునకు నోచిపుట్టినది. కాగా ఆమె కులధర్మమును కూలద్రోసి జీవితకాంక్షినై ప్రథనభూమినుండి పాఱివచ్చిన పుత్రుని ఎట్లు మన్నింపగలదు? మన్నింపనేరదుకావుననే ఆమె సింధురాజుతో యుద్ధమున ఓడి దీనుడై ఇంటికివచ్చి పడియున్న తనసుతుని సంజయుని తిలకించి ఇట్లు తిరస్కరించిపలికెను.

"నీవును ఒకవీరునివలె తలయెత్తి రాజ్యము వీరభోజ్యమని ఏమేమో వీరవచనములు పలుకుచు సింధురాజుపై ఎత్తివెళ్లితివి. జడిపింపబోయి జడిసివచ్చితివి. వీరమును విరమించి, పౌరుషమును పోనాడి పాఱివచ్చి నపుంసకనీతిని ఇంటబడి ఆయుశ్శేషమును వెళ్లద్రోయనిశ్చయించిన నీవు క్షత్రియాణినైన నాకడుపు చెఱుపబుట్టిన పురుగువుకాని

పుత్రుడవుకావు. ప్రాణసంశయదశ వచ్చినను పరాక్రమించుటయేగాని మడమ ద్రిప్పి యెఱుగని నీకొలముసాములు నీ ఈ చేతకు ఘోరఘోరమున దుఃఖించుచున్నారు. అదిగో! చూడుము. ఇకనైనను పిఱికితనమును పోద్రోలి పితృపితామహాదిపరంపరాప్రాప్తమైన ధర్మమును పాలింప నడుముకట్టుము. కులోచితధర్మమును పాలించుటలో జయలక్ష్మిచే వరింపబడుటయో మృత్యుదేవతను వరించుటయో చేయుము. తండ్రితాతల చరిత్రలను తలపోసి యుద్ధమునకు కడంగుము. నిర్వీర్యుడవగు నిన్ను కొడుకుగా చెప్పుకొనుటకు నాకు సిగ్గగుచున్నది. క్షత్రియసతి ఎవ్వతియు నీవంటి పిఱికివానిని పుత్రునిగా బడయకుండుగాక!”

కత్తికబంటివలెకు పిఱికిమందు త్రాగిన సంజయునకు విదులవీరవచనములు చెవిటికి సంకూదినట్లయ్యెను. మార్పులేనిమనమున అతడు తల్లిని ఇట్లు అడిగెను. “అమ్మా! నేను యుద్ధమున ప్రాణములు విడచినపిమ్మట నీకీసమస్తరాజ్యాధికార మొదవినను దాని వలన కలుగగల లాభమేమి?”

అందుమీాద విదుల కోపవతియయ్యెను. తుటారించి తనయునితో నిట్లుపలికెను. “ఓరీ! పౌరుషహీనుడా! నేను చావుబ్రతుకులనుగూర్చి ఆలోచించుటలేదు. రాజ్యాధికారమును అభిలషించుటలేదు. ధర్మనాశనమునకు, కీర్తిభ్రంశమునకును వాపోవుచున్నాను. శక్తికొలది పరాక్రమముచూపక ప్రాణము బెల్లమువలె దాచుకొను నీవంటి క్షత్రియుకు చోరునికంటె అధముడు. పిఱికితనమెఱుగని పేరుగలకులమున బుట్టినవాడవగుట నీవు తిరిగి యుద్ధమునకు రాకమానవని సింధురాజుసైనికులు ఇంకను బెదరుచున్నారు. నీవది యెఱుగక గాజులు తొడుగుకొని అంతఃపురమున అటమటించుచున్నావు. ఎంత దాచిపెట్టినను ఎప్పుడో ఒకప్పుడు పోవునదియేకాని ఈదేహము ఏండ్లునుపూండ్లును ఉండునదికాదు. కావున సమరమునకు సమకొనుము. సింధురాజు రాజ్యమును ఆక్రమింపగా అన్నోదకములకు మొగమువాచి అహర్నిశములు పరితపించుచు బ్రతుకుటకంటె దుఃఖకరమైనవిషయము మఱియొకటిలేదు. ఉత్తమకులమున పుట్టితిని. ఉత్తమకులమును చొచ్చితిని. కాంతుడెంతయు గౌరవమునచూడ మెలగితిని. భక్తిపురస్సరమైన నీశుశ్రూషకు నోచితిని. ఇన్నిటనింతటి ప్రసిద్ధిగాంచి ఇక నవియన్నియు విడనాడి నేను విచారమున క్రుగ్గుచుండగా చూచినతరువాత నీప్రాణములు నిలిచి ఫలమేమి? కావున మనస్సు ఇనుముచేసికొనుము. కదనభూమికి నడువుము. సమ్యగ్జయమునుపొంది పెద్దలు నీకుపెట్టిన సంజయనామము సార్థకముచేసికొనుము. క్షత్రబంధువుమాత్రమవై శాశ్వతమైన అపకీర్తికూపమున బడిపోవకుము.”

ఈవాక్యములు సంజయునకు వినిపించినవి. అయినను ఆతనికి వివేకము కలుగలేదు. కావుననే ఆతడు "తల్లీ! నీహృదయము అయోమయముకాని రక్తమాంసమయము కాదు. అట్లేకాదేని ఏకపుత్రవిషయమున నీవింతటి కఠిననీతి నవలంబింపగలవా?" అని ప్రశ్నింప ఇంచుకయు సందేహింపకపోయెను.

విదుల ఈప్రశ్న విన్నది. అంతతో ఆమెకు కొలదిఇడరానికోపము వచ్చినది; వివరింపరానివిషాదము కలిగినది. ఆవేశమునొంది "ఓరీ! కులపాంసనుడా! క్షతమువలననే త్రాణముకావించుట ధర్మముగాగల క్షత్రియకులమున పుట్టియు నీవు మనయింటి పిల్లినయితము పలుకనొల్లని పిఱికిమాటలు పలుకుచున్నావు. కులధర్మము కూలద్రోయు నీవంటి కొడుకును కనుటకంటె అంగన గొడ్డురాలై యుండుట మేలు. ఆలసింపక అనికిలేచి నిన్ను కనుటలో నేపడిన గర్భవేదన సఫలపఱచుటయో, పౌరుషహీనుడై ఇచ్చట నేపడియుండి బ్రతికియు చచ్చినవాడవగుటయో చేయుము. మాతృయౌవన వనకుఠారమవై పుట్టిన నీవు పురిటిలోనె సందుకొట్టి... ఛీ! నానోట అట్టిమాట అనిపింపకుము." అని ఆమె ఒత్తిపలికినది.

విదులపలికిన ఈ వీరవచనములకు కొయ్యలుకూడ ఉక్కెక్కి ఉలికిపడినవి. గుఱిచూచి తల్లివైచిన వాఙ్మయశరములు ఈమాఱు సంజయునకు మెఱుపుదెబ్బలవలె తగిలినవి. ఆక్షణప్రభాతములచే నాతడు ప్రాణములతోడిజన్మాంతరముపొందెను. అంతతో ఆతనికి అంతదనుక ప్రాణములమీద నిలచియున్న ఆశ కీర్తివైపుమొగ్గినది. తోడనే కవచముధరించి, కత్తిబట్టి, తుమికికొఱవివలె ప్రజ్వరిల్లుచు నాతడు ప్రధనభూమికి పరుగువెట్టెను. సమరరంగమునకు దుముకుచున్న సంజయునిగాంచి అంతవఱకు విదులవిశాలవదనము పాదుకొనియున్న వైవర్ణ్యము విచ్చిపోయెను; ఆస్థానమున తీక్ష్ణమైన వికాసము తీగలువెట్టెను. ఇక అనంతరకథతో మనకు ప్రసక్తిలేదు.

ప్రసక్తింపవలసినది విదుల వీరత్వము. ఏకపుత్రవిషయమైనను ఆవీరమాత ఎంతటి కాఠిన్యమువహించినదో! రాచకూతురు కొడుకునుగాంచుట ఎందులకు? వీరమాత అనిపించుకొనుటకేగదా? ధర్మార్పితమైన ఆ వీరాంగనహృదయమున ప్రేమకును, ధర్మమునకును, కొంచెమేని పోరాటము పొసగనేలేదు. తొలుతనే ఆమె ధర్మముదెస ముల్లుచూపుటచే ప్రేమకు ప్రసక్తియే లేకపోయినది. ధర్మముకొఱకు భారతాంగన ప్రాణాధికమగు తన సంతానమును సమర్పించుటకైన జంకదు. ఆమెకు ధర్మముముందు; తరువాత తాను. వీరాంగన విదులచరిత్రము ఈవిషయము ఆసూధము చేయుచున్నది.

ఉగ్రవైరివిజయియొండె మృతుండొండె
వాజిభూమి నెప్పుడగు దనూజుం
డపుడు గర్భదుఃఖ మతివకు సఫలత
బొందునని తలంతు బుధమియుండు.

—మార్కండేయపురాణము.

సౌభాగ్యవతియగు కల్పలతకు:—

నెచ్చెలీ! ఆసేతుశీతనగరపర్యంతమైన మనభారతావనియందంతట స్వరాజ్యోద్యమ మొక్క విధముగా విజృంభింతమై దిగ్భ్రమ గలుగజేయుచున్నది. దేశనాయకు లెల్లరు బందీకృతులైనారు. తుదకు మహాత్ముడుగూడ ప్రభుత్వవశగతుడైనాడు. అయినను భయములేదు; విచారములేదు. తల్లి బిడ్డ నాశీర్వదించి చెఱసాల కంపుచున్నది. భార్య భర్తను బందీకృతుడవ్వగమ్మని బహూకరించి వీడ్కొలుపుచున్నది. అహాహా! ఎందుల కీయుత్సాహము? చెఱసాల దివ్యభవనమా? చెఱసాలభోజనము దివ్యభోజనమా? కాదే! అయినను కష్టానుభవములకై వీరి కింతకుతూహలమేల? ఎందుల కీజనసముదాయమున కీయుద్యమముపై నింతప్రీతి? సత్యముత్యాగము అహింసయ నెడి సూత్రత్రయముచే నిర్మితమైన ఈమహోద్యమమునకు మహాపవిత్రుడును, సాధుమూర్తియునగు శ్రీమహాత్మాగాంధి తండ్రియునడుపువాడును నగుటయే యీయుద్యమమునకింతపూజ్యతయు, వ్యాప్తియు గల్గుటకు కారణము.

లోకమెప్పుడును సంపదను లెక్కసేయదు. అధికారమును మన్నింపదు. బలమును గణింపదు. పాండిత్యప్రకర్షను చూడదు. సత్యమునే లక్షించును. త్యాగమునే హర్షించును. అహింసనే గౌరవించును. లోకైకపూజ్యుడగు మహాత్మునియం దీసుగుణము లెల్ల విరాజిల్లుచుండుటచేతనే నిఖిలప్రపంచ మాతని పూజించుచున్నది. ప్రేమించుచున్నది. ఆహా ఇట్టి మహనీయవ్యక్తి పరమపావనమైన మన భారతదేశమున నుదయించుటయు, ఈపూజ్యచరితునకు మనము సమకాలికుల మగుటయు నాతని సత్యత్యాగఅహింసాత్మకమగు ధార్మికోద్యమమును కన్నులారగాంచగల్గుటయు నిజముగా మనభాగ్యమే.

శ్లో॥ పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయచ దుష్కృతాం ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామియుగేయుగే
శ్లో॥ యదా యదాహిధర్మస్య గ్లానిర్భవతిభారత అభ్యుత్థానమధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహం.

'ఏకాలమున ధర్మమునకు హానికలుగునో, అధర్మమునకు వృద్ధికలుగునో యప్పుడెల్ల నేను వచ్చుచున్నాను' అను శ్రీగీతావచనప్రకారము శ్రీమహాత్ముడు ఉదయించియున్నాడు. తల్లి దుర్భరమగు గర్భక్లేశము ననుభవించుటవలననే పున్నమచంద్రునివంటి కుమారుని బడయగలిగినట్లు మనదేశము పరాధీనతాదిక్లేశము లనుభవించుటవలనచే యిట్టి మహాపురుషుని గాంచగల్గెను. పేదల బ్రోచుట, దీనుల రక్షించుట, పరాధీనుల బంధవిముక్తులను గావించుట ఎప్పుడును సజ్జనుల కర్తవ్యము. నేడు లోకైకపూజ్యుడగు మహాత్ముడుగూడ నిజదేశవు దుస్థితిగని దుఃఖాక్రాంతుడై నిట్టి మహాత్కార్యమును పూనుకొనినాడు. ఈమహాపర్వసమయమున నామహాత్ముని యుద్యమములోజేరి కార్యపరతంత్రులైనవారు ధన్యులు. వానరయూథములు రామకార్యమున పాల్గొని పావనమైనట్లు నేను మహాత్ముని యుద్యమమున పాల్గొనిన వారెల్ల పునీతులగుదురు. నేటి యీధార్మిక యుద్ధము బాహుబల

మునకు సంబంధించినదిగాదు. శస్త్రాస్త్రములతో గూడినదికాదు. కేవలము ప్రభుత్వముతో పోరాడుటే దీనిలక్ష్యముకాదు. దయాసత్యశౌచవిహీనమై విదేశవ్యామోహవల్లరులందగిలి ఆత్మగౌరవమును గోల్పోయి కర్తవ్యములు మఱచియున్న భారతజాతికి చిత్తసంస్కారముగావించి కర్తవ్యపరాయణులఁజేయుటయే నేటి మహాత్ముని శాంతిసమరము యొక్క పరమార్థము. ఈధార్మికసమరములో భారతదేశమునందుదయించిన యేవ్యక్తియు చేరకయుండుటకు వీలులేదు. ఎవరు దీనికి దూరులగుదురో వారు ధర్మమునకు దూరులు; సత్యమునకు దూరులు; పరమాత్మునకే దూరులు. కల్పలతా! ఇట్టి సత్సమయమునగూడ ఆత్మోపలబ్ధిని బడయజాలనివారు నిజముగా సర్వదూరులగుట నిక్కముగదా! అయితే ఇందు మనస్త్రీల కర్తవ్యమేమి? అది యిపుడు మనము యోచింపవలసినమాట. కాని దీనికింతగా యోచించవలసిన పని ఏమి? రాముని వెనువెంటతరలిన సీతాసాధ్వీమణి చందమున ననవరతము మహాత్ముని యడుగుజాడలనడచుచు పుత్రులును, భర్తయుగూడ బందీకృతులైనను నిరుత్సాహమనునది లేక చింతయనునది యెఱుగక దాదాపు అరువదేండ్లు సమీపించినను వ్యగ్రోత్సాహముతో కార్యరంగమున నిలిచి పనిచేయుచున్న బాపూజీ ప్రియపత్ని కస్తూరిబాయియే మనస్త్రీలకాదర్శము. మహాత్ముడు చెఱసాలకేగునపుడు భార్యకేమి చెప్పెదరనియడుగ "నే నేమియుచెప్పనక్కఱలేదు. ఆమె చాలధీరురాలు" అనెనట. నేడు భారతనారీమణులెల్ల రట్టిధీరురాండ్రుకావలెను. జిలుగువస్త్రములందును, నాగరికపుపరికరములందును, భోగద్రవ్యములందును మోహమును విడనాడుకొనవలెను. ఆత్మసమర్పణమునకు భారతసాధ్వి పేరుమోసినది. కష్టసహిష్ణుత నామెకు నేర్పవలసిన పని లేదు. త్యాగశీలత నామె వల్లెవేసినపాఠమే. ఆమెకు కావలసినదెల్ల స్వాతంత్ర్యము. భారతదేశము బ్రిటిషుప్రభుత్వవశగతమైయున్నట్లు భారతసాధ్వి పురుషహస్తగతమై యున్నది. ఆపిడికిలి సడలెనా భారతమహిళ సామర్థ్యజ్యోతియొక్క యుజ్వలకాంతి దృగ్గోచరమగును. అదిగో! అపుడే కనుము. భర్తలయొక్క ఆజ్ఞచే స్వతంత్రతనుబడసి కార్యక్షేత్రమున ప్రవేశించిన భారతమహిళామతల్లుల యుజ్వలనామములెట్లు పునఃపునఃపఠనీయములై తనరారుచున్నవో? ఆంధ్రదేశమున లక్ష్మీబాయమ్మ, మద్రాసురాజధానీనగరమున దుర్గాబాయమ్మ, గుజరాతిరాజ్యమున కస్తూరిబాయి, బొంబాయియందు కమలాదేవి ఛటోపాధ్యాయిని సరోజినీదేవులు, సంయుక్తరాష్ట్రములలో నెహ్రూకుటుంబపు అత్తకోడండ్రు మెట్లు కార్యశూరురాండ్రై విరాజిల్లుచున్నారో!

దుర్గాబాయమ్మగారిని నేను గతనవంబరునెలలో జరిగిన ఆంధ్రమహిళాసభలో గాంచితిని. వయసు పాతికేండ్లలోపు. మనిషి కొంచెము కుఱుచ. ఆకృతిలో ఇంచుక బొద్దు. మేఘగంభీరనినదమైన కంఠస్వరము. సుప్రసన్నాననములోని యుజ్వలతనుగాంచి రక్తరేఖాంచితమైన ఆమెనేత్రయుగళిలో యామె ధైర్యగాంభీర్యముల నేనప్పుడే చదివితిని.

ఆమె రెండుపన్యాసములీయ వింటిని. రెండింటియందునునామె శౌర్యరస ముట్టిపడునట్టులే భాషించెను. అబ్బో! అపరఝాన్సీరాజ్ఞి యనిపించుచున్నదే యనుకొంటిని. తదుపరి ఆంధ్రరాష్ట్రసభలో "భారతదేశమెన్నడును నొరులయాచించి యెఱుగదు. స్వాతంత్ర్యమునుగూడ యాచించదు. నిజప్రజ్ఞచేతనే బడయు" నని యామెపల్కినపల్కులు మాఅన్నగారు నాకెఱిగించిరి. అప్పుడు నేనిచ్చిన నామధేయ మీామెకుతగును అనుకొంటిని. నేనిట్లు తలంచిన కొలదిమాసములకే శ్రీదుర్గాబాయమ్మసోదరి రాజధానీనగరనాయకత్వము వహించి ధార్మికసమరము నడుపుటజూడ ఆశ్చర్యమగుచున్నది. సోదరికి జయమగుగాక! ధీరురాలగు దుర్గాబాయమ్మ నాయకత్వమువహించినది. అవకాశముగల చేడియలందు పాల్గొని యుద్యమము సాగించుచున్నారు. తదితరపల్లీపట్టణములందెల్ల యీయుద్యమమిట్లే సాగుచున్నది. దీనిని సాగించుచున్న సోదరీమణుల కార్యదీక్ష సంస్తవనీయమైనది. వారి కార్యపరతచే పేదలపెన్నిధియైన ఉప్పుగల్లు బంధవిమోచనమును బడయునేని, దుష్టమైన మద్యపానమడుగంటునేని, ఉప్పుగల్లుకు కొఱయైన దరిద్రులును; త్రాగుబోతులగు భర్తల వలన సంసారములుగుల్లయైపోవ తినతిండి, కట్టబట్ట లేకఅల్లాడు పేదకుటుంబినులును వారికి జే జే లర్పింతురు.

ఇక నేకారణముచేనైన నీ ధార్మికోద్యమములోఁ జేరి సేవచేయజాలని సాధ్వుల కర్తవ్యమేమియో విచారింతము. ఏధర్మమునకైనను నేసత్యమునకైనను మనము నిక్కువముగా నర్పించవలసినది అంతఃకరణము. అంతఃకరణమే దానికీయబడదేని కన్నులుచూచుగాక! చెవులు వినుగాక! జిహ్వలు పలుకుగాక! చేయి చేయునుగాక! దానిలో సారస్యము లేదు. నిర్మలాంతఃకరణమే దాని కర్పితమయ్యెనేని నివియున్నియు నిబద్ధమైనను నాధర్మమునకు హానిలేదు. ఆసత్యమునకు చెఱుపులేదు. కాన మహాత్ముని ధార్మికోద్యమమును మనము మనస్ఫూర్తిగా నంగీకరించితిమేని యెవ్విధమైన తోడ్పడగల్గుదుము. చంద్రుని కొఱకు నూలుపోగన్నసామ్యముండనేయున్నదిగదా. అది కేవలము సామెతయేగాదు. అఖిల భారతీయహృదయాకాశము షోడశకలాపరిపూర్ణుడై వెలయుచున్న మహాత్మాగాంధీ చంద్రుడుగూడ ఆనూలుపోగునే కోరుచున్నాడు. రాట్నమువలననో తకిలీవలననో ఆనూలు పోగునైనసాధించి మహాత్మునికర్పించమేని, యానూలుచే నేయబడిన వస్త్రముల ధరించమేని మనజన్మమే వ్యర్థము. కల్పలతా! నీవు రాట్నముపెట్టితివా; లేక తకిలీ నభ్యసించుచుంటివా? నా అభిప్రాయమైనచో రెంటిని నేర్చుకొనుటయే కర్తవ్యము. ఏది వీలైనపుడు దానిచే నూలునుదీయవచ్చును. నూలే మన ఆర్థికదాస్యవిమోచనమునకు పరమౌషధము.

భావపురి
౧౫-౫-౩౦.

మిత్రురాలు
శారద.

శ్రీ

వడ్లమూడి వేంకటరత్నముగారు

౧. ఓ నారీమణీ! నీవు గృహద్వారమున కధికారిణివి గమ్ము. అచటి వారికొక రాణివలె మెలఁగుము.

—ఋగ్వేదము.

౨. పురుషులు కల్యాణము నభిలషించినచో గాంతల నెన్నఁడు నవమానపఱుపరాదు. స్త్రీలు పూజింపఁబడుచోట దేవతలు వసింతురు. వారవమానింపఁబడుచోట నెన్ని యుత్తమకర్మలును ఫలము నీయఁజాలవు.

—మనువు.

౩. మానిని పురుషున కర్ధాంగి. ఉత్తమమిత్రము. ధర్మార్థకామములకు మూలము. ఆమె నవమానపఱచువాఁడు నశింపక పోఁడు.

—మహాభారతము.

౪. రమణి మహాటవినైనను క్రీడారామము సేయఁగలదు. ఆమె లేని సౌధరాజము లయినను భీకరకందరము లగును.

—రామాయణము.

౫. అనురాగవతియగు కామిని యమృతలత. అనురాగవిహీన గరళవల్లి.

—భర్తృహరి.

౬. నవఖండాధిపతియయినను కాంతావిహీనుఁడు భిక్షుకునికంటె దౌర్భాగ్యుఁడగును. పగలంతయుఁ జెమటలోడ్చి సంధ్యాకాలమునఁ దన కాంతామణి ముద్దుమొగమును గాంచి తనకష్టముల నొక్కుమ్మడి విస్మరించు కూలివాఁడు నింతకంటె లక్షగుణములు ప్రసన్నచిత్తుఁడు కాఁగల్గును.

—కూపర్.

౭. మానవుఁ డొంటరిగ నున్నంతకాల మతనికి స్వర్గమును కంటకాకీర్ణమగును. దేవకాంతల గీతములు, పక్షుల కలకిలారావములు, కుసుమముల మందహాసములు, మందసమీరముల యూఱడింపులు, నిర్మలచంద్రికల మైపూఁతలు, సర్వము నతనిపాలిటి నీరసములే. అతనికి తోడుదొరకెనా? అతని ఆ దుఃఖమంతయు దూరమయి తీక్ష్ణకంటకములు మనోహరకోరకము లగును.

—కాంబెల్.

౮. మందబుద్ధులగు కవులు కొందఱు కాంతలను విపన్మాలములనియు, విషసర్పములనియు, కాలపాశములనియు నేమేమో యందురు. మృతప్రాయయగు కవితాసతి కటాక్షాభాస మీకవిత. అసారమగు నీసంసారమున నెల్లవస్తువులను కష్టపడి సంపాదించుకొన వచ్చును. కాని సులక్షణయగు నారీమణియో పరమాత్మకృపారసము లేక లభింపఁజాలదు. ఇట్టి కాంతామణిగల పురుషునకు దుఃఖము దుఃఖముగాదు. స్త్రీ చెప్పినట్లు నడచినచో నీప్రపంచమున స్వర్గమగునని నా తలంపు.

—పోప్.

౯. స్త్రీ పెంపుడుకుక్కకంటె నధికవిశ్వాసము గలది. ఓడకంబముకంటె నెక్కువ నిశ్చలతగలది. సౌధస్తంభముకంటె మిగుల దృఢమయినది. సముద్రమధ్యమున బుటకలు వేయువానికి దొరకిన యొడ్డుకంటె నెక్కువ ప్రియమయినది. వృద్ధజనకుని నేత్రములకుఁ గనబడు కనిష్టపుత్రునికంటె నెక్కువ సుందరమయినది. ప్రళయానంతరము నూత్న ప్రభాభాసితమగు సుప్రభాతముకంటె నధికమగు తేజస్సుగలది. మరుదేశమధ్యమున డప్పికచే వికలుఁడగు మానవునకు లభించిన జలముకంటె మిగుల స్వాదువయినది.

—యంగ్.

౧౦. నేను స్త్రీమహాత్మ్యము సంగీకరించుటకుఁ గారణమామె సౌందర్యవతియని కాదు. నే నామెను ప్రేమించుట యామె అందుకొఱకుఁ బుట్టినదనికాదు. మఱి ఆమెను బూజించుటకు హేతువు మనుష్యునకు మనుష్యత్వమును బూజించుట ధర్మమను తలంపు.

—లొవిల్.

౧౧. కామిని సౌందర్యముచే దర్పవతి యగును. పవిత్రగుణములచేఁ బ్రశంసనీయ యగును. లజ్జాశీలముచే దేవియగును.

—షేక్స్పియరు.

౧౨. రమణీమణి యుజ్వలనేత్రములయందు పరమాత్మ తన దీపద్వయము నుంచుకొన్నాఁడు. కనుక నే ప్రమాదపతితులెల్లరు తొలఁగిన తమమార్గము నాప్రకాశమునఁ దెలిసికొందురు.

—విలిస్.

౧౩. సుశీలయు, పుణ్యవతియు, సుందరియునగు స్త్రీతో సమానమగు వస్తువేదియు లోకమున లేదు.

—హంట్.

౧౪. తారక లాకాశమునకుఁ గవితలయినచోఁ బొలఁతుకలు పృథ్వికి కవితాసారములు. ప్రపంచసౌభాగ్యము వీరి కరములయందు గలదు.

—హార్గ్రేవ్.

౧౫. పడఁతుక కోపము పరమాత్మకోపమని కవులందురు. కాని ఆవిషమస్మత్కా-మినీ కోపమున నెప్పుడును గానంబడలేదు. ఆమె కోపించినపుడు కన్నెత్తి నావైపున కెన్నఁడును చూడదు. చూచినచో కోపాగ్ని ప్రేమరసమయి ప్రవహించునని ఆమె విశ్వాసము.

—సతే.

౧౬. పూఁబోఁడుల పుస్తకము ప్రపంచము. ఆమె ప్రపంచమునఁ దెలిసికొనునంత పుస్తకమువలనఁ దెలిసికొనదు.

—రూసో.

౧౭. నీవు శిలవగుదువా పరుసవేదివికమ్ము. వృక్షమవైనచో హరిచందనమవగుము. లేక మనుష్యుఁడవైతివా తొయ్యలిని ప్రేమించుము.

—విక్టర్ హ్యూగో.

౧౮. స్త్రీ పరమాత్మచేతియొక్క గొప్పమాయ.

—ఆస్కార్ వైల్డు.

౧౯. పురుషున కర్ధాంగియగుటకుఁ బొలఁతుక పుట్టినది. ఇది ప్రకృతి యుద్దేశము. ప్రకృతినియమములను బాలించుచు పడఁతి ఈశ్వరశాసనమును నెఱవేర్చుచున్నది.

—షిల్లర్.

౨౦. ప్రియా! రమ్ము, రమ్ము! నాయొద్దఁగూరుచుండుము. రాత్రి గడచినది. నలుదిక్కులు ప్రకాశమున వెలుగొందుచున్నవి. కానినీవులేక ప్రార్థనవాక్యములు నాముఖమునుండి వెడలుటలేదు. రమ్ము, నాయొద్దఁగూరుచుండుము. నాకొఱకు నీవును, నీకొఱకు నేనును ప్రార్థించుకొందము.

—విలజ కన్నింగ్ హామ్.

౨౧. ఓసుకుమారీ! పురుషులను చక్కఁబఱచుటకు దేవుఁడు నిన్ను సృష్టించినాఁడు. నీవు లేకున్నచో మేము పశుప్రాయులమగుదుము. నీయందు లేనిది స్వర్గమునందేమి యున్నది? అద్భుతజ్యోతి, పవిత్రత, సత్యము, అనంతానందము, అమరప్రేమము సర్వము నీయందుఁగలవు.

—అట్వే.

౨౨. తండ్రికిఁదనపుత్రికయెడలఁగల ప్రేమనిరుపమానమైనది. కోమలిప్రేమయందు కామము లీనమయియుండును పుత్రప్రేమయందు లోభము ఛన్నమయియుండును. కాని పుత్రికాప్రేమ యట్టిదిగాదు. అట్టిప్రేమ మఱియొక్కచోటఁ గానరాదు.

—ఎడిసన్.

౨౩. పత్నీసృష్టి యందీశ్వరప్రకాశముగలదు. అదియొకమధురరసవాహిని. అందు పతి తన పిపాసనువారించుకొనును; తన చింతలనుండి ముక్తుఁడగును. పుణ్యవతియగు భార్య పరమాత్మ పరమకృపావిశేషము. ఆమె పతికి దేవి, సకలగుణరత్ననిధి, వజ్రము, ముత్యము, భాగ్యము. ఆమె స్వరమునందు మాధుర్యము, మందహాసమున నానందము తోఁచుచుండును.

—జెరమి టైలర్.

౨౪. నీస్వర్గము నీమాతృదేవి చరణతలమున నున్నది.

—మహమ్మదు.

౨౫. భారతవర్షధర్మము భారతపుత్రులయెడఁగాదు; పుత్రికల కృపావిశేషమున దాని యునికిగలదు. భారతరమణీమణులు తమధర్మమును వీడినచో భారతదేశ మీావఱకే నశించియుండును.

—దయానందస్వామి.

౨౬. కాంతను పవిత్రప్రేమతోఁ జూడవలయును. పరకాంతను పాపదృష్టితోఁ గాంచువాఁడు దేవునికోపమును రేపి తన నరకమార్గమును బాగుచేసికొనును.

—రామతీర్థస్వామి.

౨౭. కోమలి పవిత్రమూర్తి. ఉదారాశయ. ప్రేమవాహిని. ఆమె తన బాధ్యతను చక్కఁగ నెఱవేర్చును. తన విశ్వాసమును కాపాడుకొనును. తనధర్మమును నిర్వహించును. ఆమె గౌరవమునకు భంగము కలుగునపుడు తనప్రాణములనైన నర్పించి యామె గౌరవమును కాపాడుట పురుషులధర్మము.

—గాంధిమహాత్ముఁడు.

౨౮. స్త్రీలు కాళీమాతల యపరావతారములు. అంతటి దయావతి మఱియొకరు లేరు. మాతృతాభిన్నమామె యందొకించుకయు లేదు.

—రామకృష్ణ పరమహంస.

—హిందీమాసపత్రిక 'సరస్వతి' నుండి.

నవ్వుతాలు

తాత కృష్ణమూర్తిగారు బి. ఏ; యల్. టి.

హిందీభాష

భర్త—(భోజనం చేస్తూ) కూర బడా మజాగావుంది. కాని, కారం కాస్త లావు.

భార్య—(పళ్లెంకు మిరపకాయపొడి తెచ్చి కూరమీద వేస్తూ) చాలునా? చూచుకోండి. అనక జాస్తి అయితే, కోపగించక!

భర్త—(నిర్ఘాంతపడి చూస్తూ) ఇదేమిటీ అన్యాయం? కారం యిదివరకే అధికంగావున్నదని ఘోష పెడుతూ వుంటే!

భార్య—సరి, నాకేం తెలుస్తుంది. ఆసంగతి? మీరు కొత్తగా హిందీభాష నేర్చుకోవడం, నా పీకలమీదికి వొచ్చినట్లున్నది. 'బడా' అన్న హిందీపదం విని, 'లావ్' అన్నదికూడా హిందీలోనే అన్నా రను కున్నాను. 'కారం లావ్' అంటే, "తే, కారంగుండ తీసుకురా" అన్నారేమో, అనుకున్నాను.

వయస్సు

"వాళ్ల అమ్మాయికి యెన్నేళ్లుంటాయి, అయితే?"

"ఏమో, యెవరికి తెలుసు? పెళ్లిమాటలకి వచ్చేవాళ్లతో 'పన్నెండేళ్లు దాటిపోయినాయి' అంటారు; మనం కాని అడిగితే 'ఏదమ్మా? శ్రావణానికి యెనిమిదో యేడు వస్తుంది' అంటారు."

అప్పు వసూలు

"......అయితే, యియ్యనంటావా యేమిటి?"

"ఇయ్యనని చెప్తే వూరుకుంటావూ? దావాచేసి నన్ను కచేరీలకీడ్చి, ముక్కుసులిపి, మరీ వసూలు చేస్తావు. అందుకనేగా యిస్తానంటున్నాను?"

ఉన్నతవిద్య

పెద్దమనిషి—ఎక్కడలేని డబ్బూ, మావాడి చదువుకోసం చాలకుండా వున్నది. ఈ బి. ఏ. చదువు కాదు గాని, నానాశ్రమగానూ వున్నదండి.

ప్రిన్సిపాల్—ఎందుకూ? మీవాడు అట్టే శ్రద్ధతీసుకొని చదువుతూవున్నట్టు కనిపించదే!

సవరణ

శాస్త్రులుగారు—ప్రభువులు! తమకు విశదంకానిదేమున్నది? 'ప్రమాదో ధీమతామపి' అన్నాడు. ఎంతటి వాడికైనా ఒకప్పుడు కాలు జారుతుంది!

పంతులు—అంతేనా దాని అర్థం? సకలశాస్త్రములూ చదువుకొని విశేషంగా బుద్ధిజ్ఞానం సంపాదించిన తమబోటి పండితోత్తములకు, పొరబాట్లు తరుచుగా వస్తూవుంటవని చెప్పరాదూ?

పోలిక

ఏడెనిమిదేండ్ల యీడుగల తన చిన్నకూతురు చిట్టిని వెంటబెట్టుకొని వెంకమ్మ ఒకరింటికి పసుపుకుంకానికి వెళ్లింది. స్త్రీలందరూ బాలుణ్ణి వుయ్యాల్లో వేసి, ఊస్తూ పాటలు పాడుతున్నారు. ఒక ఆవిడ "ఏదమ్మా, చిట్టీ! నీకు మంచిమంచి పాట వచ్చునట? ఒక పాట పాడవూ?" అన్నాది. గొంతుక సవరించుకొని, చిట్టి పాడుతూవుంది.

వెంకమ్మ—(గర్వముతో) మాపిల్లకు సరిగా నాపోలికే వచ్చింది. అచ్చుతీసినట్లు కేవలం నాగొంతుకే దానికి వచ్చిందని, అందరూ అంటారు!

లక్ష్మీదేవి—అవును కాబోలు పాపం! పోనీ, యీనాటికైనా నీకునీగొంతుక వొదిలిపోయింది. సంతోషించు!

వేషగాంభీర్యము

తరిణయ్య—ఏమోయి, మాణిక్యం! నిన్నరాత్రి నాటకంలో నావేషం బాగుండెనా?

మాణిక్యం—నువ్వేనా యేమిటి, ఘటోత్కచుడు వేషం వేసినది?

తరిణయ్య—అవును. భయంకరంగా ఉండెనా?

మాణిక్యం—లేకేం? అసలు వేషం, విగ్గు, మొగానికి మసి యేవీ లేకుండానే నువ్వు మొన్న మధ్యాహ్నం మాయింటికి వచ్చినప్పుడు మాచిన్నవాడు నిన్నుచూచి జడుసుకొని 'అమ్మో! బూచివాడు. బ్రహ్మరాక్షసి. నన్నెత్తుకోపోతాడు కాబోలు!' అంటూ తల్లిదగ్గిరికి పోయి, నువ్వు వెళ్లిపోయేదాకా ఒకటే యేడుపట!

ఉడికింపు

వంటబ్రాహ్మడు—(పెండ్లివిందులో వడ్డన చేస్తూ) ఏం!......తాతగారూ, పనసకాయ కూరంటే మీరు ఉడుకొక్కుస్తారట, యెందుకని?

తాతగారు—లేదోయి, యెవరన్నారో కాని! పనసకాయకూర యీవాళ యేమీ వుడకలేదే! నోట్లో పెట్టుకుంటే, పచ్చి పచ్చిగా కస్ కస్ మంటునే వుంది............నువ్వేనా, వంట?

ఉత్తరము

"ఏమిటోయి, మహా దీక్షగా వ్రాస్తున్నావు?"

"ఉత్తరం"

"అంత తాపీగా, పట్టి పట్టి వ్రాస్తున్నావేమి?"

"మాఆవిడె గబ గబ చదవలేదు కాబట్టి!"

ముక్కుతీరు

రామకృష్ణుడు నాలుగైదేండ్ల పెంకె బాలుడు. ఒకనాడు వాళ్లయింటికెవరో బంధువు వచ్చియుండెను. అతనికి గ్రహచార వశాత్తూ ముక్కు కేవలం బల్లపరపుగా అణచినట్లు ఉండెను.

కొడుకును చేరదీసి తల్లి "నాయనా, రామం! మనయింటికి చుట్టం వచ్చివున్నాడు. ఆయనను చూసి ముక్కు వికృతంగా వున్నదని యేమీ పెంకెమాటలు అనకూడదు సుమా! జాగ్రత్త. బుద్ధిగా ఉండాలి, తెలిసిందా?" అని చెప్పింది.

రాత్రి భోజనాల వేళప్పుడు అందరూ పీటలమీద కూచున్నారు. దీపాలు కాంతిగా వున్నాయి. రామకృష్ణుడు మతం వేసుకుని బుద్ధిగాపీటమీద మాటామంతీ లేకుండా అల్లరి చేయకుండా కూచున్నాడు. తల్లి మడికట్టుకుని వడ్డన చేస్తూవుంది.

అప్పుడు బాలుడు "అమ్మా, అమ్మా! మనచుట్టానికి ముక్కే లేదుకదా, ఆయన ముక్కుచూసి యేమీ అనవద్దు సుమా, అని నాతో యెందుకన్నావు?" అని అడిగినాడు.

వర్షము

హోటలు వెయిటరు—సార్, సార్! పెద్దవర్షం వొస్తూవున్నదండి.

దొరగారు—అక్కర్లేదు! నేను దానికోసం ఆర్డరు యిచ్చివుండలేదే?

యోగిని

తురగా వేంకటరామయ్యగారు

౧

శ్రీమదానందసామ్రాజ్యసింహపీఠి
నలరునట్టి భవద్రాజ్ఞి నయ్యు నేడు
దిరిపెమెత్తుచు వీథులఁదిరుగుచుంటి
నేమిప్రారబ్ధమో? దేవ! ఎఱుఁగనైతి.

౨

ఆయనంతపథమ్ముల నమలమేఘ
మందిరమ్ముల నినుగూడి మగువనయ్యు
గ్రుంగుచుంటిని పాతాళకుహరమునకు
నాథ! నీమాయరథముతో నడువలేక.

౩

పూవునై నీమనోద్యానభూములందు
పరిమళశ్రీల వెదజల్లు భామనయ్యుఁ
గట్టెనై మండుచుంటినిఁ గాలపురుషు
హోమకుండాన నీదయ లేమి నాథ!

౪

ప్రణయకల్యాణమయభవద్భావవీథి
నమృతజీవితగీతావిహారినయ్యు
నీయరణ్యపథాల శోకించుచుంటి
నెపుడు నాయార్తి విందువో యీ మహాత్మ!

౫

భౌతికమ్మైన నా దేహపంజరమున
నీవు నిల్పిన కోకిల నే నదేమొ!
దుఃఖభరభగ్నకంఠినై మ్రుంగుచుండ
నేలజూడవు ప్రక్కఁగంటనేని; నాథ?

౬

ప్రణయసామ్రాజ్యపాలనాచణుడవయ్యు
నమృతజీవితభిక్షార్థినైన యబల
నీయనంతసుఖాంబుధి నిట్టవిడిచి
దాగి దోబూచులాడు టేధర్మమోయి!

౭

ఈభయంకరసాగర మేని నన్నుఁ
గలుపుకోదాయె, నడవులఁ గర్జలించు
సింగమేనియు గబళింపఁ జేరదాయె
భగ్నజీవిత మేరికి భ్రాంతినిడును.

౮

పాపమో! పుణ్యమో! స్వప్నఫలమొ! ధ్రువమొ
చింతసేయని స్వచ్ఛందజీవి నేను
ప్రళయమెదురైన గానిమ్ము భయములేక
అదనుమై నినుబట్టి తీరుదును; నాథ!

అగ్నిదగ్ధరోగము

డాక్టరు యస్. శేషగిరిరావుగారు ఎల్. ఐ. యం.,

గతమాసపు గృహలక్ష్మియందు గృహవైద్యము అను శీర్షిక క్రింద కాలినగాయములు, వేణ్నీళ్లబొబ్బ అను తలపేరుతో ఆ రోగములకుగల పాశ్చాత్యచికిత్సావిధానము వివరించితిని. ఈసంచికయందు ఆయుర్వేదచికిత్సావిధానమును వివరింతును. ఈ అగ్నిదగ్ధరోగమును ఆయుర్వేదవైద్యవేత్తలు 1. ప్లుష్టము, 2. అతిదగ్ధము, 3. దుర్దగ్ధము, 4. సమ్యగ్దగ్ధము. అని నాలుగువిధములుగ విభజించిరి.

అందు చర్మము కమలి వేరురంగును గల్గినయెడల నయ్యది ప్లుష్టమనియు—రక్తము, మాంసము, సిరలు, స్నాయువులు, సంధులు మొదలగునవి బైటపడి జ్వరము తాపము దాహము మూర్ఛ వీనిని గల్గించినయెడ నయ్యది అతిదగ్ధ మనియు— అగ్నిచే మిగుల బొబ్బలుపుట్టి చిరకాలమువరకు శమింపక బాధించుచుండిన నయ్యది దుర్దగ్ధమనియు—లోతైన మూలముగలిగి తాటిపండువర్ణముతో సమానవర్ణముగలదై బొబ్బలతో వ్యాపించినదై మిక్కుటమగు దాహముతో కూడియుండునది సమ్యగ్దగ్ధమనియు చెప్పబడును.

అగ్ని స్నిగ్ధరూక్షద్రవ్యముల నాశ్రయించిదహనముజేయును. మరియు నగ్నిచే తపింపబడిన తైలము సూక్ష్మమార్గమువలన (అనగా రోమకూపములవలన) త్వంగ్మాంసాది

సప్తధాతువులయందు ప్రవేశించి శీఘ్రముగ దహింపజేయును. కావున స్నేహదగ్ధమున అన్నిటికంటె విశేషవేదన గలుగును.

అగ్నిదగ్ధరోగ చికిత్సావిధానము

ప్లుష్టాగ్నిదగ్ధవ్రణమునందు ఉష్ణకరములగు ఔషధముల లేపనము జేయవలయును.

దుర్దగ్ధవ్రణమునందు శీతకరములగు క్రియలనుగాని లేక ఉష్ణకరక్రియలను గాని జేసి పిదప ఘృతాదులయొక్క లేపనము, సేచనము మొదలగు శీతకరములగు క్రియలను జేయవలయును.

అతిదగ్ధవ్రణమునందు శిథిలమై వ్రేలుచుండు మాంసమును ఛేదించి శీతకరక్రియను వరిబియ్యపుపిండిని నల్లతుమికిపట్ట కషాయముతో చేర్చి నేతినిగలిపి లేపనము చేయవలయును.

సమ్యగ్దగ్ధమునందు వెదురుప్పు, మర్రి, చందనము, కావిరాయి, తిప్పతీగ వీటికల్కము నందు నెయ్యికలిపి కాచి లేపనముజేయవలయును.

అగ్నిదగ్ధము-గృహవైద్యము

1. తవాక్షీరి, జువ్వి, రక్తచందనము, కావిరాళ్లు, తిప్పతీగ వీనిని సమభాగములుగ చూర్ణముగావించి నేతిలో కలిపిగాని, చిత్రికూరకషాయమున నేయిగలిపిగాని లేపనము చేయనగును.

2. యవలనుగాల్చి భస్మముగావించి నువ్వులనూనె లేక కొంకాయనూనె కలిపి అగ్నిదగ్ధములగు బొబ్బలు మొదలైన వ్రణములకు లేపనముజేసిన నవి నివృత్తియగుటయే గాక మాంసపూరితములై స్వస్థములగును.

3. రాళము (సిక్థము), సర్జరసము, జీలకర్ర వీటిని చూర్ణముచేసి నేతిలోకలిపి యందు తేనె, మైనమువైచి యామైనము కరుగువరకు కాచి సాంగశీతలమున గ్రహించి అగ్నిచే దగ్ధములైన వ్రణాదులకు లేపనముజేసిన నవి నివారణయగును.

4. అతిమధురము, లొద్దుగపట్ట, రాళము, మంజిష్ఠ, శ్రీగంధము, చాగవేళ్లు వీటిని సమభాగములుగ చూర్ణముచేసి యందు నెయ్యి తేనె మైనము వైచి సాంగశీతలమున గ్రహించి యగ్నిదగ్ధమున కలిగిన బొబ్బలు మొదలగువ్రణములకు లేపనముజేసిన యవి నశించును.

3

5. మైనము, దాసాని, నెయ్యి, యష్టిమధుకము, గటికె, పొన్నగంటి, పాలు, వావిలి, కురువేరు, మలాము గంధము, ఉత్తరేణి, సహదేవి (గరిటెకామ) ఇవి నిప్పువలన కాలిన వ్రణములను మాన్పును.

6. టెంకాయపాలనుండి అప్పుడే తయారుచేయబడిన తైలము లేపముచేయుటకు చాల ఉపయోగమైనది.

7. మామిడిఆకుల మసి అగ్నిదగ్ధములయందు విరివిగ వాడనగును.

8. నువ్వులను ఉడికించి కట్టుటయు, మెంతిఆకులను ఉడికించికట్టుటయు, బంగాళా దుంపలను నూరి దానితో పలాస్త్రీవేయుటయు సాధారణము. వీటిచే ఉపశమనము కలుగుచున్నది.

9. కారన్ ఆయిల్ (యిది చేయువిధము మేమాసపుగృహలక్ష్మియందు వివరించియున్నాము) దీనిని అటులనే వాడుటకంటె కరక్కాయ కల్కమునుకూడ కలిపి వాడిన చాలా ఉపయోగకరము.

యోగములు

1. మంజిష్ఠాద్యఘృత (చక్రదత్త):— మంజిష్ఠ, రక్తచందనము, చాగవేరు సమ భాగములుగ తీసికొని కల్కముచేసి నెయ్యికలిపి తయారుచేసి వ్రణముల కుపయోగించునది.

2. పటోలాదితైలము:—చేదుపొట్ల కషాయము లేక కల్కము వీటిలో ఆవనూనె చేర్చి కాచి లేపనముచేసిన అగ్నిదగ్ధవ్రణమునందలి నొప్పి, స్రావము, తాపము, బొబ్బలు తగ్గిపోవును.

అగ్నిదగ్ధమున సాధారణముగ మంట శమించుటకై చికిత్స, వ్రణరోపణచికిత్స తెలిసికొనియుండుట అవసరము. దీనికి పైచికిత్సలను అవలంబించవచ్చును. కాదేని క్రింద వివరింపబోవు ప్రత్యేకచికిత్సలను చేయనగును.

మంటకు చికిత్స

1. జీలకర్రను కల్కముగావించి ఘృతమును పక్వముచేసి పిమ్మట నాఘృతంబున మంగకాయలోని గుజ్జు, సర్జరసము వీనినివైచి నిప్పుచే కాలినస్థలమున లేపనము చేయుచుండిన మంటతగ్గి పుండునుకూడ క్రమముగా మాన్పును.

2. క్రాగుచున్న తైలములో యువలనుబోసిన నయ్యది నల్లగ మాడిపోవును. వానినితీసి చూర్ణముగావించి ఆ బొగ్గుచూర్ణమునుగాని, యాతైలముగాని యగ్నిదగ్ధమైన ప్రదేశంబున లేపనముచేసిన మంట హరించును.

3. కన్నెకోమలి యాకుపసరులో నూనెగలిపి కాలినచోట పూసిన మంట శమించును.

4. నిప్పుకాలుపు, వేడినీళ్లకాలుపుపీనిపైన కోడిగుడ్డుసొన వేసిన మంట నయమగును. పుండు మానును.

5. టర్పెంటైనుతైలమును (Oil of Turpentine) కాలినచోట వెంటనేపూసిన మంట అణగును. పుండుగాకుండ జేయును.

6. నీలిమందు కాలినపుండుకు వేసిన మంట అణగును.

7. పెద్దబచ్చలి లేక బచ్చలి ఆకుల రసముగాని ఆకునూరిన ముద్దగాని కాలిన చోట పైనపూసిన మంటను మాన్పును.

8. బ్రాందిని కాలినచోట పోసిన పొక్కనివ్వక మంట (తాపము) ను నిమ్మళింప జేయును.

9. తేనెను కాలినచోట వెంటనేపూసిన నొప్పి శమించును.

వ్రణముచికిత్స

1. గోరింతచెట్టు కషాయమును పైనపోసిన కాలినపుండ్లు వేడినీళ్లవలన కలిగిన పుండ్లు మొదలగునవి మానును.

2. మొమ్మాయి కాలినపుండును వ్రణములను శుభ్రపఱచి మాన్పును.

3. సున్నపునీళ్లలో కొద్దిగ మంచినూనెగాని కొబ్బరినూనెగాని వేసి చేతితో కొట్టిన వెన్నవలె నురుగు బయలుదేరును. దానిని ఆరారగా పూసిన కాలినపుండ్లు మానును.

4. త్రిఫలములను (కరక్కాయ, తాడికాయ, ఉసిరికకాయ) కాల్చి చూర్ణించి తైలముతో చేర్చి లేపనముజేసిన అగ్నిదగ్ధవ్రణము నివర్తించును.

యోగములు

1. పథ్యాదిలేపము:—కరక్కాయ, బురిద, జీలకర్ర, అతిమధురము, మైనము, గుగ్గిలము వీటిని నూరిగాని, లేక ఆవునేతినిగాని లేపనము జేసిన అగ్నిదగ్ధవ్రణము నివర్తించు.

2. సుధాదిలేపము:—పాతసున్నమును పెరుగుమీఁది తేటలో నూరి లేపనము జేసిన తైలదగ్ధవ్రణము నివర్తించు.

3. చందనాదితైలము:—చందనము, మర్రిఊడల కొనలు, మంజిష్ఠ, అతిమధురము, ప్రపౌండరీకము, గరిక, రసకర్పూరము, ఆరెవువ్వ వీటి కల్కమునందు ఆవుపాలు నూనె చేర్చి తైలపక్వముగ కాచి లేపనముచేసిన అగ్నిదగ్ధవ్రణము తక్షణమునందే అంచుగట్టి మానును.

4. మధూచ్ఛిష్టాదితైలము:—మైనము, అతిమధురము, లొద్దుగ, గుగ్గిలము, చాగ, చందనము, మంజిష్ఠ వీని కల్కముచేసి అందు నెయ్యిచేర్చి కాచి లేపనమొనర్చిన అగ్నిదగ్ధవ్రణము అంచుగట్టి మానును.

లోపలికి మందు

వ్రణమునకు చికిత్సచేయునపుడు లోపలికిని ఔషధములువాడుట మంచిది. ఈ క్రింద వివరింపబోవునవి సేవింపదగును.

1. లాంగలీఘృతము:—పసువు, మ్రానిపసవు, మంజిష్ఠ, యష్టిమధుకము, లొద్దుగ పట్ట, కాయఫలము, కంపిల్లము, మేద, మహామేద, చెన్నచెర్లగడ్డ, పిప్పళ్లు, త్రిఫలములు, వేపఆకు యివియన్నియు ప్రత్యేకము 1 కర్షము (2 రూపాయలయెత్తు) కపిలగోవు యొక్క ఘృతము 1 ప్రస్థము (1 పడిలేక 2 శేర్లు) పాలు 2 ప్రస్థములు (2 పళ్లులేక 4 శేర్లు) యివియన్నియు నేకముగచేర్చి ఘృతపక్వముగ వండి అందు 2 పలములు (16 రూపాయలయెత్తు) మైనముచేర్చి సిద్ధపరచిన ఘృతమును సేవించిన వ్రణము నివర్తించును.

2. ఆరెవువ్వను చూర్ణించి తెల్లఅగిశెవిత్తుల తైలముతో కలిపి పుచ్చుకొనిన అగ్నిదగ్ధవ్రణము నివర్తించును.

సంఘజీవితము : స్త్రీస్థానము

మల్నీడి పెరుమాళ్లయ్యగారు

సాంఘిక పరివర్తనముననుసరించి సంఘజీవన మేర్పడుచున్నది. సంఘజీవితమే దేశచరిత్రగ వ్రాయబడుచున్నది. ఒక దేశముయొక్క నాగరికతగాని, కాలముయొక్క మార్పుగాని, మతముయొక్క వికాసముగాని సంఘజీవితమువలననే కలుగుచున్నది. ఈసంఘజీవితమందు స్త్రీ ప్రధానస్థానముకలిగియున్నది. మానవజీవిత చరిత్ర ప్రారంభించిన నాటినుండియు పరిశీలించి చూచినయెడల స్త్రీలయొక్క ఔన్నత్య స్థితియే, సంఘముయొక్క వికాసమును సూచించు చిహ్నముగా పరిగణింపబడుచున్నది. సంఘమునందు స్వతంత్రమగు సభ్యత స్త్రీలకుండవలయుననెడుభావము నేడే దేశచరిత్ర యందు చూచినను కాననగును. సంఘమునందు స్త్రీకి ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వముకలదు. ఆవ్యక్తిత్వమును పురుషుడు గుర్తించిననేగాని సంఘజీవితవికాసముకలుగదు.

సహజమానవదృష్టితో పరిశీలించినయెడల, ప్రకృతియందు స్త్రీ సుందరాంగియై విరాజిల్లుచు, సౌఖ్యజీవితమునకు మూలమై యానందము నిచ్చుచున్నది. అందుచేతనే, కవులు తాము ప్రకృతియందు ననుభవించుచున్న సుందర దృశ్యము లన్నిటికంటెను స్త్రీని సౌందర్యవతిగా కొనియాడుదురు. మానవజీవితమునందు స్త్రీకిగల స్థానమును యొక చిత్రకారుడీవిధముగ నిరూపించుచున్నాడు. తాను వ్రాసిన చిత్తరువునందు ప్రపంచమును సూచించుచు యొకపచ్చనిబయలుకలదు. సామర్థ్యముకల యొకపురుషుడు తన యాహారముకొరకు బయలు వెడలెను. ఒక కుందేటినిగాంచి దానిని చంపుటకు తన చేతనున్న విల్లునువంచి యంబులను విసరుచుండెను. ఆవేటకాని భార్యవెనుకనుండి ఒక్కొక్కటిగా అంబులను పొదినుండితీసి భర్తకందించుచున్నది. ఈచిత్రకారునిభావము గంభీరమైనది. పురుషుడు తనజీవితయాత్రయందు స్త్రీవలన పొందుసహాయమును ఈ చిత్రముసూచించుచున్నది. పురుషునియొక్క జీవితమార్దవము స్త్రీ మోహమునందు భద్రపరువబడియున్నది. ఈమార్దవమును గ్రోలుటకే మానవులు ప్రాపంచకకష్టములను

లెక్క చేయక జీవితమునందు ఆశకలిగియుందురు. మిక్కిలి దరిద్రుడై తన యాలు బిడ్డలకు పట్టెడన్నము సంపాదింప శక్తిలేక సంఘముయొక్క ప్రాపంచకదృష్టియందు కడు హీనుడుగా ఎంచబడు మనుష్యుడు సహితము తనజీవితమందు ఆశకలిగి యెట్లో జీవించుటకు యత్నించుట మానవస్వభావము. అట్టి యాశకు స్త్రీయందు తనకుగల యనురాగమే బలమైనకారణము.

ఒక కట్టెలమ్మువాడు దినమంతయు శ్రమపడి సూర్యరస్మికోర్చి అడవియందు కట్టెలుకొట్టి ఆబరువును మోసికొని గ్రామములోనికివచ్చి యింటింటికితిరిగి కట్టెలను నాలుగు లేక అయిదు అణాలకమ్మి ప్రొద్దుగ్రుంకల సమయమునకు తనయింటికి ఆకలితో పోవును. ఆకట్టెలమ్మువాడు దినమంతయు యెండను శ్రమపడి తిండికొరకు ద్రవ్యము సంపాదించుకొనుచు న్యాయముగా ప్రవర్తించుచున్నను తోడిజనులీతనిని మనుష్యునిగా గుర్తింపరు. అతనికి సంఘమునందెట్టి గౌరవమునులేదు. ఇతని కష్టములను తెలిసికొనువారుండరు. అయినప్పటికిని యీకట్టెలమ్మువాడు తాను యింటికి వచ్చుచున్నప్పుడు తన గృహిణిని సమీపించుతరి మహానందము పొందును. తనను సంఘము గుర్తింపనప్పటికిని తనభార్యచే గౌరవింపబడి యాదరింపబడును. ఈపురుషుడు నిర్మలమైన యానందమును తన భార్యమూలముగా పొందుచున్నాడు. ఈతని ప్రపంచమంతయు తన గృహిణియందు అనుభవించ గలుగుచున్నాడు. మానవుని జీవితమందు స్త్రీయొక్క స్థానమెంత ప్రధానమైనదో మనము తెలిసికొందుము.

సంఘజీవితమునందిట్టి ప్రధానస్థానమలంకరించిన స్త్రీ వికాసముకలిగి వివేకముతో వర్తింపకలిగిన యెడల దేశమునకెట్టి యౌన్నత్యమును చేకూర్పనగునో మనమూహింపవచ్చును. మనదేశచరిత్రయందు పూర్వము స్త్రీలు నెంతటి వివేకవతులుగ నుండిరో మనకిదివరకే తెలియును. భారతవనితాలోకమందు ఒక్క వివేకవతిని ఉదాహరణముగా తీసికొందము. ప్రేమయొక్క సహజస్వరూపమును సూచించు శకుంతలయొక్క వివేకము వ్యక్తిత్వము పరిశీలించిన పూర్వపు కన్యలెట్టి విజ్ఞానము కలిగియుండిరో తెలియును. దుష్యంతుడు తన కొలువునందుండగా శకుంతలవచ్చి భార్యయగుతన్ను గైకొనుమని కోరినప్పుడు నిరాకరింపబడెను. అప్పుడా స్త్రీరత్నము చూపిన ధైర్యము, వివేకము, దూరదృష్టి వాదనానైపుణ్యము, మనమెరిగిన విషయములే!

కాని, నేను భారతవనితాలోకము నిదురించుచున్నది. స్త్రీలు తమవ్యక్తిత్వముసు గోలుపోయిరి. వారియందు స్వతంత్రతాభావము నశించినది. దేవాలయములలోని విగ్రహములవలె గృహములలో తమప్రపంచమంతయు నిముడ్చుకొని హిందూస్త్రీలు, సహజదృష్టిని గోల్పోయి మూఢమతులై కాలము గడపుచున్నారు. వారు వివేకశూన్యులై యుండుటచేతనే హిందూసంఘము, సాంప్రదాయము, ఆచారము మొదలగు మూఢభావములుకలిగి స్వభావసిద్ధమగు మానవస్వభావమును విశాలదృష్టిని గాంచకున్నది. అందుచే మనసంఘజీవితము కట్టుబడి నిర్జీవ మొందుచున్నది. సంఘముపేరట యాచరింపబడు మూఢవిశ్వాసములచే ప్రేరేపింపబడి మానవులకు సహజమైన సౌఖ్య జీవితమునకు దూరులై మనవారు తమజీవితములను నిరుపయోగముచేసికొనుచున్నారు. సంఘాచారములు, మతసాంప్రదాయములు వికాసమును గోల్పోయి శతాబ్దములనుంచి యొకేచోటనిలచి నిరంకుశముగ సంఘజీవితమునందు వ్యవహరించుచున్నవి. నిన్నటివరకు శారదాచట్టమునకు భయపడి దేశమునందు జరుపబడిన బాల్యవివాహము లెంతటి పరిహాసాస్పదములో బుద్ధిమంతు లూహింతురుగాక! ఇదియంతయు సాంప్రదాయమునందును, యాచారమునందు ఇమిడియున్న మూఢవిశ్వాసము. విజ్ఞానము ఒకచోటనిలచియుండునదికాదు. కాలముతో నిరంతరము పరుగిడుచు నూతన రూపములను దాల్చుచుండును. నూతనములైన ఈమార్పులు స్వతస్సిద్ధమగునవి. వికాసముచే కలిగిన మార్పులు మానవస్వభావమున కనుగుణముగనుండును. పూర్వాచారపరాయణులు వారిమనములను ఆవరించిన అంధకారమున (Mental Blindness) నూతనములగు మార్పులకు దావొసంగుట లేదు. స్త్రీలు తమస్వతంత్రబుద్ధిని కోల్పోవుటచేతనే సంఘముయొక్క యధికారము వారిపై నిరంకుశముగా చలాయింపబడుచున్నది. సంఘముయొక్క నిరంకుశములగు నిబంధనలకు స్త్రీలు బానిసలగుచున్నారు. అందుచే వారు బానిసగుణములు (Slave virtues) యదార్థములనియు బానిసబుద్ధి (Slave mentality) సహజమనియు తెంచుదురు. వీరికి స్వయంనిర్ధారణశక్తి (Self reliance), స్వేచ్ఛాభావము (Sense of freedom), ధైర్యగరిమ (Courage), మొదలే లేవు. తల్లులు తమ బిడ్డలనుపెంచి పెద్దవారిగ చేయుటలో వారికి తమఉద్దేశములనే గఱపుదురు. సహజగుణములు, విశాలభావములు, సమత్వబుద్ధి, పిల్లలకు బోధింపజాలకుందురు. దీనినిబట్టియే సంఘస్థితి యేర్పడుచున్నది. ఈపరిస్థితులు సంఘముగ్రహించి వికాసమును బడయుగలుగు మార్గముల నవలంబించునుగాక!

గృహిణి

శ్రీమతి సూరపనేని రామతులసీబాయి గారు

"అన్నిజన్మములలో మనుష్యజన్మము మేలయినది. ధన్యమయినది. అందు బురుషజన్మము యుత్తమము. స్త్రీజన్మము యధమము, బహుపాతకయుక్తము" అని తలంపబడుచున్నది. స్త్రీజన్మ మిట్లు నిరసింపబడుటకు వారి నిస్సహాయ నిస్సారతలే కారణము. అయినప్పటికి స్త్రీజాతి యన్నిటికిని ప్రధానము. ప్రధానమనుట కంటె నన్నిటికిని మూలాధారమనుటయే యెక్కువ సత్యము. "ధనమూల మిదంజగత్తనుట" యెంతసత్యమో "స్త్రీమూల మిదంధనం" మ్మనుట నంత సత్యమేగదా? ఈలోకమునగల సర్వసంసారతంత్రములకును సమస్తసౌఖ్యసంఘటనా విశేషములకును, సకలజీవన సాఫల్యములకును స్త్రీ లాద్యప్రకృతులు. కాని తత్పర్యవసానముకూడ స్త్రీవశమైయున్నది. కావున లోకభారమున జాలభాగము స్త్రీలపై మోపబడియున్నది. సంసారయాత్రయందు గలుగు మేలుకీడులకు స్త్రీలు విశేషభాద్యురాండ్రు. సిరిసంపదలు స్త్రీనిబట్టి కలుగును. స్త్రీలేని గృహము తమోదూషితము. అందెన్నిదీపములైన వెలిగింపుడు; చీకటిపోదు. గృహిణిచే లేనిచో ఈవిలాసములన్నియు వెలవెలబోవును. పాపము, పురుషున కెన్నియున్ననేమి? భార్యలేనిచో నతడు సన్యాసి యనిపించుకొనును. అతని జీవనకార్యములన్నియు వ్యర్థములు. కాబట్టి యఖిల ప్రపంచవ్యాపారమునకును స్త్రీ ప్రధానోపకరణమని తేలుచున్నదిగదా? అట్టి స్త్రీ యెంత విజ్ఞానవికాసమును, విద్యావివేకములను, వినయసౌశీల్యములను గలిగియుండవలెనో యూహింపుడు. దీనినిబట్టి స్త్రీలు ధర్మాధర్మములు చక్కగా నెఱిగి సంచరింపవలయునని యేర్పడుచున్నది. స్త్రీలు తాము ప్రవర్తించవలసిన విధులను గ్రంథములవలనను గురువులవలనను పెద్దలవలనను గ్రహింపవలయును. పెద్దల గౌరవించుట, బీదల నాదరించుట కులకాంతల ముఖ్యధర్మము; అన్నిటికంటె పాతివ్రత్యము స్త్రీకి శిరోభూషణము. సహనమెంత యుత్తమభూషణము. బంగారునగలతో విఱ్ఱవీగుట మానవతులకు మర్యాదగాదు. ఈనగలు శాశ్వతములుగావు. సద్గుణములను అలంకారములే శాశ్వతములు. పతివ్రతయగు స్త్రీకి ఇహపరసుఖములు సిద్ధించును. జనగౌరవము లభించును. సర్వేశ్వరుని అనుగ్రహము కుదురును. ఒకప్పుడు కష్టములు వచ్చు గాని తమంతటనవియే తొలగిపోవును. ఏ స్త్రీ పతియే దైవమనినమ్మి యతనిని యనువర్తించుచుండునో యా స్త్రీకి సర్వశుభములు గుప్పిటలోనుండును. స్త్రీల సౌశీల్యభాగ్యములను గాపాడుటకు సహనగుణము ఎంతేని సాహాయ్యపడును. అత్తమామలు చెప్పినట్లును; ఆడుబిడ్డలు; మఱదులు మనసుకష్టము జెందకుండునట్లును, పెనిమిటికి ఆనందము గలుగునట్లును సంచరింపవలయును. అత్తమామలు కోపించినను ఆడుబిడ్డలు తిట్టినను, భర్త కొట్టినను అయ్యవి తప్పులుగా భావింపకయు నితరులకు జెప్పకయు నుండవలయును. ఇట్టి అంతఃకరణశుద్ధియే భర్తకు శృంగారముగా గాన్పించును. ఉదయమున లేచి ముఖప్రక్షాళనము చేసి తిలకముదిద్ది శుభ్రతను వలయుసంస్కార మొనర్చుకొని భర్తకును, అత్తమామలకును తగు విహితకృత్యము లాచరించి తరువాత గృహకృత్యములు నెరవేర్చుకొనవలయును. ఇట్టి బాహ్యాంతరశుద్ధియే శృంగార మనదగును గాని కలిమికొలది ప్రాప్తించు వస్తురూపవిలాసము గాని, వ్యామోహకర వేషము గాని శృంగారమనదగునా? అయితే స్త్రీ ప్రకృతియందుండు నిట్టిధర్మమును సంర

క్షించుటకు స్త్రీ కెంతజాగ్రత యవసరమో పురుషున కంతకంటె నెన్నియోమడుగులు జాగ్రత్త యవసరము. ఇటు జాగ్రత్తయనగా కొట్టి తిట్టి బలాత్కరించి పురుషుడు స్త్రీచే సర్వదాస్యము చేయించుకొనుటగాదు. వద లాగినచో కేశములు పెరుగునా? సంస్కారముచే నయ్యవి శోభిల్లును. కాబట్టి పురుషులు తమ స్త్రీల విషయమై జాగ్రత్తపుచ్చుకొనుటయన వారికి విహితోపదేశాదిసంస్కారము లొసంగవలయుననుట. గృహిణీ మణియొక్క ప్రేమపూరితహృదయము భర్తకొక రాజ్యము. రాజు తనరాజ్య మెట్టిసంకటమున నున్నను, నెట్టి హీనతనుబొందియున్నను, నెట్టినిస్సారతకు పాల్పడినను, దానిని బాగుపఱచుకొనవలయునేగాని త్యజించుటయు, విరక్తిగొనుటయు, చిత్తక్షోభగాంచుటయు నతనికి దగవు. అట్లే భార్య పిచ్చిది (అమాయకురాలు) దైనను, ధనములేనిదియైనను, అందములేనిదియైనను నామెను తిరస్కరించి వెళ్లగొట్టుట పురుషున కధర్మము. మేము ధనవంతులమనియు, విద్యావంతులమనియు, వ్యవహారదక్షులమనియు, మాకు సాధ్యముకానిపని లేదనియు గర్వముతో ధనములేనిభార్యను వదలి క్రొత్తపెండ్లామును సంపాదించి వివాహముచేసికొనుట పురుషులకు ధర్మముగాదు. ధనము జగత్తునకు ప్రాణమనుట నిక్కమే. అయినను ధనమే సర్వసౌఖ్యములకు మూలమనుట చెల్లదు. అయినచో నీలోకమున ధనవంతులందఱును సుఖులైయుండిరా? బీదలందఱును దుఃఖితులరా? కాదు. కష్టసుఖములందఱకును సమము. అయినచో ధనమువల్ల విశేషప్రయోజన మేమి? సుఖమన తృప్తిలోనున్నది. "చెప్పులిడుకొన్న కాళ్లకిక్షితితలంబు తోలుగప్పినచందమై తోచునట్లు" తృప్తి యున్నచో సర్వసౌఖ్యములు చేకూరును. దృఢతరమగునట్టి ప్రమాణములు గన్పించుచున్నవి, కొందఱు పెండ్లికొడుకులు ధనాశాపీడితులై యుత్తమకన్యల నొల్లక హెచ్చుకట్నములిడువారిని పెండ్లియాడి తమ మేలును అవమానించుకొనుచున్నారు. ధనము అపేక్షింపదగినదేయయ్యు యుత్తమస్త్రీయొక్క హృదయముకంటె అది హెచ్చు విలువగలది గాదు. సరేకాని యిప్పుడు ధనముగలయువతికి ధనహీనుడు భర్తయైనను ఆమె చింతింప గూడదు. ధనహీనుడు తనకు భర్తయగుట యవమానముగ నెంచరాదు. కాని ప్రజలకు (తోడిపడుచులకు) చాల ఎక్కిరింపులు! అయిననేమి! మహారాజసుతయగు సావిత్రి భాగ్యహీనుడై యడవులవెంట ద్రిమ్మరు సత్యవంతుని వివాహమాడలేదా? ఆమె వివాహసందర్భమును తలచుకొనినచో ఈ వెక్కిరింపులవారికి సిగ్గు గలుగదు గాబోలు! సావిత్రికథ నొక్కసారి స్మరింపుడు.

అశ్వపతియనురాజుగలడు. ఆయన పత్నీసహితముగ తపములు వ్రతములు దానములుచేసి తత్ఫలముగ లేకలేక సావిత్రియను పుత్రికను బడసెను. ఆమెకు యుక్తవయస్సువచ్చెను. పుత్రికకు వివాహముకాలేదని తండ్రికి సందియముగానుండెను. వరునివెదకుచుండిరి. సావిత్రి సత్యవంతునికోరెను. ఇంతలో నారదుడువచ్చి యతనికి ధనములేదు; ఆయువులేదు; అనిచెప్పిపోయెను. తల్లిదండ్రులు విని సమ్మతిలేక యూరకుండిరి. సావిత్రి నిశ్చయముమాఱలేదు. అందుచే వారికి పరిణయమయ్యెను. సావిత్రీసత్యవంతు లత్యంతాన్యోన్యానురాగ విలసితులై యరణ్యవాసక్లేశమెఱుగక సుఖముండిరి. కానికాలపురుషుడు సత్యవంతునిమరణమును సమీపింప జేసెను. అంతనతడు మరణించెను. యమభటులువచ్చిరి. ఆమెవారలను తఱిమికొట్టెను. యముడేవచ్చెను. ఎందుకు? సావిత్రినివరముకోరుకొనుమనుటకు? ఆమె పతిభిక్షకోరెను. ఇచ్చియముడు వెళ్లెను. పురుషుడు సత్యవంతుడయ్యును తనమరణమునుండి తప్పించుకొనలేకపోయెను. సత్యవంతుడగు పురుషుని మరణమునుండి స్త్రీయొక్క పాతివ్రత్యమె కాపాడగల్గెను. అప్పటినుండివారు రాజ్యసంపదలతో తులతూగిరి. ధనము శాశ్వతముగాదు. స్త్రీలు పతిసేదైవముగానమ్మి ధర్మాధర్మములుతెలిసి ప్రవర్తింపవలయును. అట్టి గృహిణులు అయిదువతనమును, పరువుమర్యాదలును, సర్వేశ్వరుని కృపయునుగలిగి వర్ధిల్లుదురు.

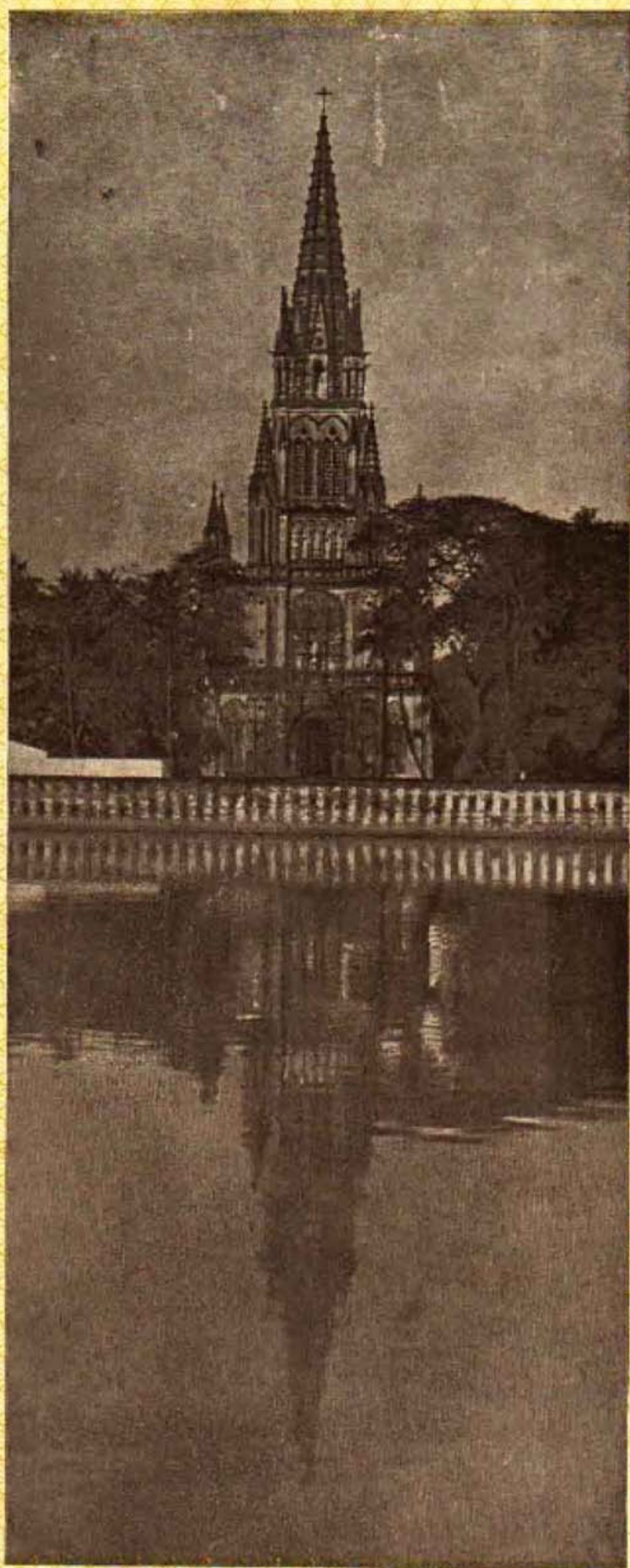
నెచ్చెలి కొక జాబు

శ్రీమతి జూలూరి తులశమ్మగారు

నెచ్చెలీ? నీవు వ్రాసినజాబునందలివిషయములు చూచితిని. సృష్టికర్తయగు దేవునిచే నన్నిజీవరాసులలోనను స్త్రీపుంసవ్యక్తులుత్పత్తిచేయఁబడినవి. ఈ యుభయవ్యక్తులకును ప్రేమసమానమే. మానవవ్యక్తియందు మాత్రము జ్ఞానమధికము. పైవ్యక్తులు రెంటును తృప్తికొఱకు పోష్యపోషకనియమములతో నొక్కొక్క జంటగ నేర్పడినవి. పక్షులుసైతము ప్రసవదినములు వచ్చుటెఱింగి యెంతయో శ్రమనొంది పుడకల నేరితెచ్చి కులాయముల నదుపాయముగ నిర్మించుకొనుచుండును. అటులనే స్త్రీపురుషులు గృహస్థగృహిణులై యొక్కొక్క కుటుంబముగ నేర్పడి పాంథులకు ఛాయావృక్షముల వలె నతిథ్యభ్యాగతబంధుమిత్రాదుల కాశ్రయభూతములగుచున్నారు. నీవు గృహిణివి కనుకనే గృహకార్యరచనాభారము నీయందున్నది. అతఁడు గృహస్థు కనుకనే పైనఁ జేర్కొనబడిన వారినందరిని ధనమార్జించి పోషించు భారమాతనియందున్నది. మీ యుభయుల ధర్మాచరణ ననుసరించియే సత్సంతానమును బడయఁగల్గుచున్నారు. సంసార వృక్షమునకు సత్సంతానమే సత్ఫలము. సత్కార్యాధికారియై, సర్వకార్యనియంతయై, ధనార్జనాతత్పరుఁడై, గృహభారధురంధరుఁడైన గృహస్థునకు నీవర్ధాంగివి. అట్లైన నతనిచే చేయబడిన సర్వకార్యములలోను నీకు సగపాలు స్వాతంత్ర్యముకలదన్న మాట విస్పష్టముగ బోధయగుచున్నది. ఐహికమటుండనిమ్ము. అధ్యాత్మికచింత నీచిత్తమునఁగలదేని యతనిచే నాచరింపఁబడి సత్కర్మఫలములయందు సగపాలు ఫలము నీకులభించునని మన హిందూధర్మములు ఘోషించుచున్నవి. వేయేల? దానోదకము నీవొసంగకున్న నీపతికి దానార్హత లేదనియు గూడనందు జెప్పబడియున్నది. ధర్మశాస్త్రములు తమకనుకూలముగ పురుషులచే వ్రాసికొనబడినవేయని నీవనుచుంటివా? నీవొక్కసారి చిత్తనిరోధమును గావించి పరికింపుము. అప్పుడు నీశక్తి, నీస్వాతంత్ర్యము, నీగౌరవము, యున్నతి, నీయాజమాన్యము, నీయున్నతాదర్శమునఁ బ్రతిబింబించును. అప్పుడు ధర్మశాస్త్రములయందు పురుషులు నీకెట్టి స్వాతంత్ర్య మొసఁగినదియును, తన్మూలమున నీకుగల గౌరవోన్న

తులును నీకే తేటపడగలవు. 'గృహిణీగృహముచ్యతే'యని పెద్దలెందు కనిరో యాలోచింపుము. ధనార్జనాసత్కార్యాదిక్లేశముల నందకుండగనే ధర్మోల్లంఘనము సేయని నీభర్త తన ధర్మమున నీకు సగపాలు పంచియిచ్చి సకలసౌఖ్యములతోపాటు సత్సంతానమును బ్రసాదించుటయేకాక తనప్రాణముకంటె నెక్కుడు జాగరూకతతో నిన్నును నీసంతానమును గంటికి రెప్పవలె గాపాడుచున్నాడు. అతఁడు కాపాడకున్న నాత్మశక్తివలన జీవింపలేమా యందువా? ప్రాజ్ఞుడగు భర్త కర్ధాంగివై, 'ఆత్మావై పుత్రనామాసి'యను వేదవచనానుసారమున భర్తకనుకూలురగు పుత్రులంబడసి యుక్తరీతిని గృహకార్యభారము నెఱవేర్చు యువతికిని భర్తకును స్వర్గమిచ్చుటనున్నది? ఇంతకంటె యానందమేది? పురుషుడు ధర్మోల్లంఘనముచేసి తన భార్యయెడల ప్రేమగౌరవవిశ్వాసములు విడచి వెడలనడచినను అతని యాస్తియందుగాని యుద్యోగమునందుగాని స్త్రీకి హక్కుకలదు. తన రాబడిలో నేదియొకొంత భార్య యుపాధికొఱకీయకతప్పదు. మరియొక స్త్రీనివివాహమాడినను పురుషుడు దానికిగూడ తృప్తినందక యిడుమలఁ బడుచుండును. ఇదివఱలో స్త్రీలకట్టి యిడుమలు లటస్థించినప్పుడు భర్తయొసంగిన మనోవృత్తిని తీసికొని సంతానవతియైయుండెనేని బిడ్డలనెట్లో కష్టపడి పోషించుకొని యోగినివలె కాలముగడపుచు తన యమూల్యనిగ్రహశక్తిని లోకమున కాదేశప్రదముగ నొసంగుచుండెడిది. అట్లుగాక ఇప్పుడు నీవడిగిన విడాకులవిషయము భర్తయొద్ద నీయిష్టము ననుసరించి తీసికొననెంచితి వనుమాట. అతని భర్తృత్వమునకు విడుదల కోరుచున్నావని తేలుచున్నది. భర్తృభార్యాసంబంధమునకు విడుదల భార్యకోరిన పక్షమున నామెజీవనోపాధినిచ్చుటకాతఁడు బాధ్యుడుకాడు. ఉపాధిలేని తరి యామె ఏమిచేయును? తనసంతతి సహితముగ బోయి యింకొకనివివాహమాడవలసివచ్చును. అతఁడు మొదటి వివాహములేనివాడైననొకపక్షముగ నుండును. లేక నీతఁడుగూడ భార్యను విడచి సంతానము నామెకీయనివాడైన యితరదేశీయులవలె మీసంతానము, మాసంతానము, మనసంతానము అని ప్రస్తావింపవలసివచ్చును. ఇదివరకు పురుషులు పొందుచున్న వివాహసంబంధమగు నవస్థలు స్త్రీలుకూడ బొందవలసివచ్చును. కాలమునకు విపర్యయముకలదుగాని ధర్మమునకు విపర్యయములేదు. భార్యాభర్తలు ధర్మపాశముచే బంధింపబడిరిగాని త్రాటిచే గాదు. ఆబంధము జీవితాంతమువఱకట్లుండవలసినదే. ప్రేమపాశముకంటె ధర్మపాశ మధికముగాదనుచుంటివా? అదిసత్యమే. కాని కొంచెమాలోచింపుము. సతీపతుల చిత్తములు ప్రేమపాశబద్ధములైనచో తనయంగన చిత్తమెక్కడ నొచ్చునోయని భర్తయును, భర్త

భావము వ్యసనభాజనమగునేమోయని భార్యయును పరస్పరసంతోషములు భంగము గావించుకొనరు. అట్లుగాక ధనరూపవిద్యాదులలో దేనియందైన చిత్తము లగ్నమయ్యెనేని దానమోహనిబద్ధులై చక్కలిగింతసంబరమువలె క్షణికసుఖములకు పాల్పడిన వారికి అనంతరము మోహవిచ్ఛేదమగును. ధర్మపాశమున కచ్చట నిల్చుటకు తావులేదు. పురుషుఁడు వాడియైన కత్తివలె తీవ్రస్వభావముకలవాఁడు. అతనికి ధైర్యస్థైర్యములు మెండు. యుక్తాయుక్త విచక్షణత, పౌర్వాపర్యవిచారణము, నిదానము, నిర్మలత, అర్జనయందాసక్తి, అందులకుగల యుక్తియుక్తులు అతనియందున్నవి. స్త్రీ యన్ననో పుష్పకోమలశరీరముకలది. అందువలన భీరుత్వాదిలక్షణములు గలది. తమబుద్ధికౌశలమువలన యుద్ధాదులయందుఁబోరాడి భర్తకు బుత్రులకు జయముచేకూర్చిన, యుద్ధగ్రంథములరచించిన యువతీమణులెందరో గలరని వినుచుంటిమి. నీవట్లనియెద వేమియందువా పూర్వమట్టివారు గలరని నేను పైనవ్రాసియుంటినిగదా? రానురాను విద్యావిహీనత స్త్రీలలో ప్రబలి ఈ గతికి తెచ్చినది. దైవ ముభయవ్యక్తులయందును సమానప్రేమను జూపినాఁడు. ధీరతాధీరతులు స్త్రీపురుషులకు సమానముగ పంచి సహిష్ణుతాసహిష్ణుతలలో సహిష్ణుత స్త్రీలకును, అసహిష్ణుతపురుషులకును సమానముగ బంచినాఁడు. పురుషునియందు సహిష్ణుత లేకపోవుటచేతనే వయోవృద్ధుడైనను అపత్నీకునకు సత్కర్మాచరణ కర్హతలేదను నెపముతో ముక్కుపచ్చలారని పసిపాపయగు పదియేండ్ల బాలికను వివాహమాడి తల్లిలేక నల్లాడు బిడ్డలపై నిసుమంతయైన జాలిలేకనే మేనత్తలయొద్దనో నాయనమ్మలయొద్దనో విడచి వివాహమై ముసలిముచ్చటలు మురియుచుండును. ఇంతియేకాక తల్లిలేని తనకూతు నొకనికి వివాహముచేసి యతనికూతునో సోదరినో తాను వివాహమాడి యందువలన గలిగిన యిక్కట్టులను సుఖముగ బరిగణించుచుండును. ఇదియే యతని సత్కర్మాచరణయందలి మొదటి ఫలితము. ఒకబిడ్డతల్లియైనను భర్తచనిపోయిన పిదప వారసు లాస్తినాక్రమించినను యెట్లెట్లో కష్టపడి బిడ్డను పెంచి వృద్ధిలోనికి దెచ్చుచున్న స్త్రీలనెందరినో మనకన్నులారఁ జూచుచున్నాము. విషయలోలుఁడగు పురుషుఁడు నాలుగైదు వివాహములు చేసికొని భార్యలను నిర్బంధించుచు లోకాపవాదకులోనగుట చూచుచుండియు, స్త్రీయును భర్తవివాహబంధమునకు రాజీనామాయిచ్చి యింకొకని వివాహమాడి యచ్చటగూడ నిట్టి యవస్థలనే బొంది హాస్యాస్పదమగుటకంటె పైన వ్రాసినరీతిని భర్తచనిపోయిన స్త్రీవలెనే భార్యచనిపోయిన పురుషుఁడుగూడ నపత్నీకుడై యుండునటుల చట్టముకావలయునని కోరిన బాగుగ నుండును. పురుషునకు నలువదేడులు గడచినపిమ్మట భార్య చనిపోయినపక్షమున వివాహము చేసికొనుట

సమభాగములు

తగదనియును, యొకవేళ చేసికొనినను ఏతంతువునే వివాహమాడవలయును గాని కన్యనుగాని పసిపాపనుగాని వివాహము చేసికొనఁ గూడదను నియమము కావలయునని కోరవలెను. ఇట్టి యమూల్యనియమము గలిగిన దేశమెంత సుఖవంతమైయుండును? లజ్జావినయానతలై, వస్త్రావకుంఠలై, స్త్రీలు వీరమాతలై, వీరపత్నులై వెలయుచుండుట పూర్వమునుండియు హిందూదేశస్త్రీలకు స్వభావమైయున్నది. హిందూవిదుషీమణులు పూర్వము ఉద్గ్రంథములరచించి గృహకృత్యముల నిర్వర్తించుచు అతిథ్యభ్యాగతులఁ బూజించుచు సర్వకార్యములయందు భర్తకు చేదోడు వాదోడగుచు సుఖసంపదల ననుభవించి కీర్తికాయముల దమజాతి నారీమణుల కాదర్శముగ నిటడించి పుణ్యలోకముల నలంకరించిరి. ఇప్పుడుకూడ నట్టివిద్యావతులు లేకపోలేదు. పాశ్చాత్యవిద్యనభ్యసించుట వలన వారి యాశయములు పూర్వకాలపుస్థితిగతులను గ్రహించుట కిష్టపడవు.

ఇందలి స్త్రీల యాచారములును, సంప్రదాయములును నాదర్శప్రాయములై యుండ నితరదేశస్త్రీల యాచారసంప్రదాయముల నాదర్శముగ గైకొనుట కిష్టపడుట యెందులకు? 'స్వధర్మేనిధనం శ్రేయః॥ పరధర్మోభయావహః' అనునట్లు, భయావహమగు పరధర్మాచరణకంటె స్వధర్మమాచరించి చచ్చుటయైన మంచిదని ఈశ్లోకార్థము. గుణముగల్గిన పరధర్మముమాత్ర మేల గ్రహింపగూడదనియందువా? ఏధర్మమున గుణమున్నదో యాత్మశక్తిని త్తేజితముచేసి పరికింపుము. తనసంతాన మధర్మపథముఁ జెందకుండ భద్రపరచు బాధ్యత పురుషునికంటె స్త్రీలయందధికముగనున్నట్లు భగవద్గీతయందు వ్రాయబడియున్నది "శ్లో. స్త్రీషు దుష్టాసువార్ష్ణేయ జాయతే వర్ణసంకరః" స్త్రీ దుష్టురాలైన వర్ణసంతతము సంకరమగునని దీనియర్థము. కావున స్త్రీ ఋజుమార్గగామిని, పరిశుద్ధురాలు కావలయును. తనకొడుంద్రను, కూతులను, యిరుగు పొరుగువారిని అందరిని మంచిమార్గములోనికి తెచ్చు బాధ్యత స్త్రీ యందధికముగ నున్నట్లు తేటపడుచున్నది. మగవారి నడవడిని చక్కచేసికొనవలయునని యేధర్మశాస్త్రములయందును జెప్పలేదా యని యనుచున్నావా? చెప్పలేదు. ఈర్ష్యాళువులగు సామాన్యవ్యక్తులకు భేదము, ధనాశ గలదని చెప్పిన నొప్పుకొనవచ్చునుగాని దైవదత్తమగు మహాశక్తివలన వాజ్ఞిపుణులై మహర్షులు నిష్పాక్షికబుద్ధితో నాగమములు రచించిరి. అందు 'నానృతం వదేత్ నపరదారాంగచ్ఛేత్,' అనృతము వచింపఁగూడదు. అన్యస్త్రీని పొందగూడదు. అని పురుషునిగూర్చి వ్రాయఁబడియున్నది. ఈవిషయమును వారెఱుంగకుందురా? అయిననేమి? కొందరు కాముకులు ధర్మములకు విపరీతార్థముల గల్పించి యిది

కూడ ధర్మశాస్త్రములయందు గలదని యొకఁడొకరు నలుగురేసి స్త్రీలను పరిణయమై అరువది యేండ్లు గడచినను పసిపాపను వివాహమాడుట ఆస్త్రీలను నీచాతినీచముగ గాంచుచు యొకతెను విడచి, యింకొకతెను ప్రేమించుచు పరస్పరపీడవలన ప్రేమయుతయు నీర్ష్యాక్రోధములుగ మారి వీరల సమర్థింపఁజాలక సన్న్యాసాశ్రమము గైకొని యందునఁగూడ భ్రష్టులైన వారెందరు లేరు? పురుషుఁడధర్మపరుఁడై స్త్రీని బాధింపవచ్చును గాని స్త్రీకియన్యగతి లేదాయని యనియెదవా? అట్టివారలను నీసత్ప్రవర్తనమువలన మంచి మార్గమునకు ద్రిప్పుభారము నీయందున్నది. కనుకనే నీవువారియభిప్రాయముననుసరింపకు. నీమార్గమునకు వారిని మరలించుకొనుము. అదిసామముచేతనే ఫలింపగలదు. పురుషులకు పతనోత్పతనములు గలవు. స్త్రీ పతనమే కాకూడదు. ఒకవేళ పతనము గల్గినచో నుత్పతనమే లేదు. పైనవ్రాసిన ప్రమాణముల ననుసరించి వివాహమాడి కడకు విడనాడఁదలఁచిన నాపెగతియేమగునని యడుగుట యొక నేరమైనట్లున్న దేయని యందువా? వారు స్వధర్మముల నెఱింగియు స్వాతంత్ర్యభానముచే ధర్మపథమునతిక్రమించి యందుకనువగు రీతుల గల్పించి స్వపక్షముగ సమర్థించుకొనుచుందురు. తమకు జ్ఞానదాయకమగు విద్యాపీఠమున కధిష్ఠాతయెవ్వరో యిహఫలసౌఖ్యదాయకనుగు తమదేహోత్పత్తికి కారణమెవ్వరో సహధర్మిణియై సంతానోత్పాదనోపకరణమై యుభయలోకతారకమైనదెవ్వరో వారెఱుఁగరా? త్రికాలములయందు తా ముపాసించుగాయత్రీమాత యెవ్వరో మనము వారికి బోధింపవలయునా?

హిందూస్త్రీలకుఁగల గౌరవాతిశయములను ఖండఖండాంతరములయందు వేనోళ్లఁ బొగడ్తగన్న కీర్తిని మలీమసముగావించునంతటిసాహసకృత్యము నుపసంహరించుట యెంతయుయుక్తము. అమెరికాఖండమునందలి చికాగోనగరమునందు వివేకానందస్వామి హిందూ స్త్రీధర్మములను గూర్చి యుపన్యసించినపుడు యందలి యమూల్యపాతివ్రత్య నియములు అచ్చట స్త్రీలు విని హిందూస్త్రీలలో నిట్టి పతివ్రతలు కలరాయని యచ్చెరువందలేదా! హిందూజాతి కేర్పడిన వివాహము ధర్మసిద్ధముగాని విదేశీయులవలె వ్యావహారికము కాదు. వ్యావహారికమనుకొనినంతకాలము దాంపత్యమేరీతిగనుండునో దేశచరిత్రల నెఱింగిన నీకు నేను వేరుగ చెప్పనక్కఱలేదు.

కాబట్టి విడాకులనుపదము మనజాతియందు, మనభాషయందు నెట్టిస్థానమున నున్నదో రవంత నిదానించిచూచినయెడల నీకే బోధపడగలదు. భూదేవివలె శాంతిని వహించుటయే యిందుకు ప్రతీకారము. మనకిద్దరకుంగల మైత్రిమూలమున నీయుద్దేశమును తెల్పినటులనే నాయుద్దేశమునుకూడ తెల్పితినిగాని, వాదప్రతివాదములకు డీకొంటినని మాత్రము తలుపకుము. నాయభిప్రాయ మీయొక్క వ్యాసముతో సంపూర్ణమైనదని యనుకొనకుము.

వీర నారి

శ్రీమతి బి. జ్ఞానాంబ గారు

చంద్రనగరసైన్యాధిపతియగు చందనసింహుఁడు రాజాజ్ఞచే రణరంగమునకు వెడలుచుండ అంతఃపురమునుండి అతని భార్య శక్తిమతీదేవి దూతికచే నిట్లు కబురంపెను. "జీవితేశ్వరా! మాతృదేశ గౌరవము మీవీరబాహువులపై నాధారపడి యున్నది. దానిని మొక్కవోకుండఁ గాపాడుట మీముఖ్యకర్తవ్యము. ఎట్టికఠోరకష్ట సమయమందైనను కర్తవ్యమును విస్మరింపకుడు."

ఈసందేశము నాలకించినతోడనే చందనసింహుని మిత్రులెల్లరు పకపక నవ్వఁ జొచ్చిరి. ఒకఁడు "ఆడుదానికింత యధికచనవుకూడదు." అనియెను. ఇంకొకఁడు "ఇదికూడా ప్రణయసందేశమే కాఁబోలు" అనియెను. వేరొకఁడు "వట్టి అమాయికురాలు, యుద్ధమనగా నింటిలోఁ గూర్చుండి వంటఁజేయుట యనుకొనినది" అనియెను. చందన సింహుని కాడువారియెడ నసలే విశ్వాసగౌరవములు లేవు. పైగా మిత్రుల పరిహాసప్రసంగములచే నతని కరికాలుమంట నెత్తికెక్కెను. క్రోధకర్కశస్వరముతో నతఁడిట్లనెను.

"చేటీ! మీయజమానురాలి యాజ్ఞకు సదాకృతజ్ఞుఁడను. తెరమఱుఁగునఁ బ్రొద్దుపుచ్చు నాడువారు బహిరంగయుద్ధమునఁ బ్రాణములర్పించు మగవారికి వీరధర్మము లుపదేశింపవలసిన యవసరమింకను తటస్థింప లేదని మీయజమానురాలితో వచింపుము."

గజాశ్వముల ఘీంకారరవములతోఁ బాటు వీరభటుల వీరాలాపములు మిన్నుముట్టినవి. తళ తళ మెరసిపోవుచున్న వాఁడి ఖడ్గములతోఁ బాటు తలపుఱ్ఱెలు తాటికాయలవలె పైకెగసినవి. ఎడతెగకఁ బ్రవహించుచున్న రుధిరస్రవంతులలో వేలకొలది నిర్జీవ శరీరములు తేలియాడినవి. సుశిక్షితులైన శత్రుసైనికులు సంఖ్యాధికులగుటచేఁ జంద్రనగరసైనికులకు జయాశ అంతరించెను. చందనసింహునికి నాలుగైదు తీవ్రగాయములు తగిలినవి. బుడ బుడఁ గారుచున్న రక్తముదిక్కుఁ జూచుకొనుచు నతఁ డిట్లనుకొనెను.

"ఛీ, ఛీ. ఆడుదాని యధికప్రసంగమునకు మోసపోయి వృథాగా నింతరక్తమును పాడొనరించితిని. దేశముసంగతి దేవుఁడెఱుఁగును. ప్రాణములుండిన బలుసాకుఁదిని జీవింపవచ్చునుగదా?" ఇఁక చెప్పవలసిన దేమున్నది? ఉభయసేనలు నిద్రాదేవిగాఢాలింగనమందు మైమరచి యున్నతఱి చందనసింహుఁడు మెల్లఁగా కాళ్లకు బుద్ధిఁజెప్పెను.

అదరుగుండెలతో, బెదరుచూపులతో, తడఁబడుచున్న కాళ్లుఈడ్చుకొనుచు చందనసింహు డంతఃపురమును సమీపించెను. కవాటము బంధింపఁబడి యుండుటచే రెండుమూడు పర్యాయములు బిగ్గరగాఁ బిలిచెను. కానిలోపలినుండి ప్రత్యుత్తరము రాలేదు. చందనసింహుఁడది చూచి మండిపడుచు "గాయముల బాధచే నిలువెల్లదహించుకొని పోవుచున్నది. త్వరగాఁ దలుపుఁదీయుఁడు. లేనిచో విరుగఁగొట్టివైచెదను. జాగ్రత్త." అని గర్జింపఁజొచ్చెను. కొంతసేపటి కొక పరిచారిక బయటికివచ్చి

"మహాప్రభో! మన్నింపుడు. ఇవిగో, ఈవస్తువులను ధరించినఁగాని తమకుఁ బ్రవేశమునకు వీలు కలుగదఁట" అని యొకచీరెయు, రవికెయుఁ, గొంతపసపుముద్దయు నాతని యెదుటఁ బెట్టెను. వాటినిఁ గాంచినంతనే చందనసింహుని కభిమానోదయ మయ్యెను. స్వామిభక్తిపరాయణులైన తోడిసైనికులను శత్రువుల భీకరఖడ్గప్రహారముల కొప్పగించి వచ్చిన తనభీరుత్వమునకుఁ దానేలజ్జించెను. అతనికిప్పుడు గాయములబాధ బొత్తిగా యగపడుటలేదు. వీరావేశముతో నతఁడిట్లనుకొనెను.

"కంచుకచేలముల మూలమున దేవియొసఁగిన యుపదేశ మమూల్యమైనది. ఖడ్గహస్తుఁడనగు నాకును కంకణహస్తయగు నామెకును తారతమ్య మంతగాఁగానిపించుటలేదు. విజయవంతుడనై యేతెంచితినేని దేవిదివ్యపరీరంభణము లభింపఁగలదు. లేదేని ముక్తికాంతామంగళపరిష్వంగము సిద్ధింపఁగలదు. ఎటులైన నొక్కటియే?"

ప్రళయసముద్రమువలె నుప్పొంగుచున్న శత్రుసేనలోఁ జొరఁబడి చందనసింహుడు విశృంఖల వీరవిహారమొనరించుచుండెను. నూతనోత్సాహప్రజ్వలితమైన యతని విక్రమధాటికాగఁజాలక శత్రుసేన యొకటి రెండుసారులు వెనుక కొదిగియు మరల విజృంభించెను. సంపూర్ణకవచధారియైన యోధుఁ డొకఁడాతనికి బాసటయై నిలిచి పగతురఁ బరిమార్చుచుండెను. చందనసింహుఁడా యోధుని పరాక్రమ నైశిత్యమున కచ్చెరువొంది తనలో "విలయరుద్రునివలె విరోధులనుక్కడఁగించుచు నితడు నాకొనరించున్న యుపకార మీజన్మములో మరువరానిది. ఇతఁడుండఁబట్టి సరిపోయినది. కాని లేనిచోఁ బగవారిదివరకే నన్నుఁ బరిమార్చియుందురు." అనుకొనియెను. వివేష రక్తస్రావముచేఁ జందనసింహుని శక్తిక్రమముగా సన్నగిల్లుచుండెను. శిరోనేత్రములు గిరగిరఁదిరుగుచుండెను. పట్టుసడలుటచేఁ జేతిలో ఖడ్గము జారిపోవుచుండెను. శత్రుసైనికుఁ డొకఁ డీసమయముఁ గనిపెట్టి బల్లెముతో నతనివీపునఁ బొడిచెను. కవచధారియోధుడది చూచి తక్షణమే యచటికి లంఘించి గుఱ్ఱముపైనుండి పడిపోవుచున్న చందనసింహుని మెల్లగాఁ గ్రిందికి దింపి తొడలపై బరుండఁ బెట్టుకొని విచారగద్గదస్వరముతో

"నాథా! మీరు మీకర్తవ్యమును చక్కగా నిర్వహించితిరి. మీజీవితము పునీతమైనది. ఇఁక నేనును నాకర్తవ్యమును నిర్వహించుకొందును." అని వామహస్తమున మెరయుచున్న రక్తారుణకరవాలమును తనయురమునఁ గ్రుచ్చుకొనెను. మూతలు వడుచున్న నేత్రముల నతికష్టముమీద విప్పి విస్మయపూర్ణదృష్టులతో యోధుని వీక్షించుచు చందనసింహుఁడిట్లు పలికెను.

"వీరనారీ! నీవేనా? శహభాష్. పురుషులకంటె స్త్రీలే శౌర్యవంతులని నేనిప్పుడు గ్రహిం...చి...తి...ని". అతని ప్రాణవాయువు లెగిరిపోయెను. శక్తిమతీదేవి ప్రాణవాయువులు వానిననుకరించెనని మేము వేరుగాఁ జెప్పనవసరములేదు.

భోజన పదార్థములు

నిడమర్తి సత్యనారాయణమూర్తిగారు బి.యె. (సారస్వతసమాజము)

3

దేహముయొక్క నిర్మాణమునకవసరమగు పదార్థములను మూడువిధముల విభజింపవచ్చును.

1. మాంసకృత్తులు
2. నిరింద్రియలవణములు
3. ఉష్ణకరములు

వీనిలో నొక్కొకదానినిగూర్చియు, అవి మనకుచేకూర్చు పదార్థములనుగూర్చియు నీవ్యాసమున కొంతవరకు చదువుదము.

మాంసకృత్తులు

నత్రజనియను మూలద్రవ్యము ఇందుండెడి ప్రధానవస్తువు. మనుష్యమాంసకృత్తులను భూతయద్దము క్రింద పరిశీలించి చూచినచో ప్రతిమాంసకృత్తునందును పదునెనిమిదిభాగములు గోచరించును. జంతువులందుండెడి మాంసకృత్తులకును మనుష్యమాంసపుకృత్తులకును నీభాగములసంఖ్యలో భేదమున్నది. అటులే శాకములందలి మాంసకృత్తులకును జంతుమాంసకృత్తులకును భేదమున్నది. కానిమనుష్యమాంసకృత్తులకును జంతుమాంసకృత్తులకును ఎక్కువపోలికయుండుటచే మానవుడు వానిని సులభముగా జీర్ణించుకొనగలుగుచున్నాడు. మనము తినినవస్తువులందలి మాంసకృత్తులు జీర్ణకోశమును జేరగనే యవి వివిధభాగములుగా చీలి మనుష్యమాంసకృత్తులుగా నేర్పడి రక్తమునందు బ్రవేశించి పనిచేయుటచే జీర్ణించిన దేహమునందలి యణువులను బాగుచేయుచున్నవి. దేహ మెదుగుటకుగూడ నివే సాయపడును. దేహము త్వరగా ఎదిగెడి బాల్యమునందు మాంసకృత్సహితమగు నాహారము మిక్కిలి యవసరము. కాని సమస్తపదార్థములందలి మాంసకృత్తులు సులభజీర్ణములుగావు. కనుక వారికీయబడువస్తువులు సులభముగ జీర్ణించు మాంసకృత్తులను గలిగియుండవలెను.

ఈక్రింది పదార్థములలోని మాంసకృత్తులు సులభముగ జీర్ణింపవు: తెల్లబియ్యము, మైదాపిండి, మొక్కజొన్న.

ఈక్రిందివి అటునిటుకాక యుండును: అన్నిరకములగు పండ్లు, కాయలు, చేబియ్యము, రాగులు, బఠాణీలు, గోధుమపిండి, చిక్కుడుగింజలు, సగ్గుబియ్యము, పప్పుదినుసులు, గింజలు, చోళ్లు.

ఈక్రిందివానియందలి మాంసకృత్తులు సులభముగ జీర్ణించును: మాంసము, చేపలు, గ్రుడ్లు, పాలు, పెరుగు, మీగడ, మజ్జిగ, పచ్చనియాకులు, చిగుళ్లు.

దీనినిబట్టి మనమనుదినమును భుజించుపదార్థములలో మిక్కిలిముఖ్యమగు బియ్యములోని మాంసకృత్తులు సులభజీర్ణములుగావని తేలినది. అట్టివానిని జీర్ణించుకొని వానియందలి మాంసకృత్తులను దేహముగ్రహించవలెనన్న వానివెంబడి సులభజీర్ణములగు పాలు, మజ్జిగ మొదలగువానినిగూడ తీసికొనవలెను.

నిరింద్రియలవణములు

ఈ లవణములు మనదేహమునకెంతయు నవసరములు. శరీరమున ఇరువదిరెండింట నొకపాలు వీనితో నేర్పడినది. ఇందు దాదాపిరువదిరెండు మూలద్రవ్యములున్నవి. అందు కాల్షియము, పొటాసియము, సోడియము, లోహము, మెగ్నీషియము, మాంగనీసు, యశదము, రాగి, భాస్వరము, గంధకము, హరితము (క్లోరీను), అయొడీను ముఖ్యములు. అందు మొదటి యెనిమిదియును రక్తమును పులియజేయుగుణముగలవి.

చివరివాలుగును పులియనీయవు. మొదటిరకపు మూలద్రవ్యముల ప్రకోపమువలన రక్తము పులిసినచో అనారోగ్యమువచ్చి ప్రాణాపాయముగూడ రావచ్చును. అటులే చివరవి ప్రకోపించినను. కనుక నివియెల్లను తగుపాళ్లుగ నున్నపుడుమాత్రమే యారోగ్యము సరిగానుండును.

ఈ లవణములు ముఖ్యముగ నెముకలలోను, పండ్లలోను గూడును. రక్తములోను, కండరములలోను గూడ నివియుండి వానిచలనమునకు సాయపడుచున్నవి. ఊపిరితిత్తులు, హృదయము, ప్రేగులు మొదలగు వానిలో లవణములు తగ్గియున్నచో వానిపని సరిగాజరుగక అనారోగ్య మంకురించును.

అన్నిపదార్థములలోను ఈ లవణములన్నియు సమానముగనుండవు. కొన్నింటిలో ఆమ్లసంబంధమగు లవణములును, మరికొన్నింటిలో రెండవరకము లవణములును విరివిగానుండును. మాంసము, పప్పుదినుసులు, పిండివస్తువులు, గింజలు మొదలగువానిలో మొదటిరకపు వస్తువులు హెచ్చు. దుంపలు, పండ్లు మొదలగు వానిలో రెండవరకము హెచ్చు. గింజలలోలేని లవణములు వానియూకలలో నుండును. పాలలోమాత్రమివి యన్నియును కావలసినపాళ్లుగా నున్నవి. కనుక భోజనపదార్థములలో నివియన్నియు నుండునట్లు గృహిణి జాగ్రత్తతో చూచి వంటచేయుట యవసరము.

వీనిలో కొన్నింటినిగూర్చి ఇటకొంచెమువివరముగ చదువుదము.

1. కాల్షియము: ఇది ఎముకలను, పండ్లను గట్టిపరుచును. హృదయము సరిగాకొట్టుకొనునట్లు చేయును. రక్తము గాలికితగులగనే గడ్డకట్టునట్లు చేయును. కనుక దెబ్బతగిలినపుడు రక్తము నష్టముగాకుండ చేయును. ఇది పాలలోను, మజ్జిగలోను, గ్రుడ్లలోను, గింజలలోను, పండ్లలోను, ఆకులలోను ఉన్నది. తమలపాకులకు రాసికొను సున్నమున విస్తారమున్నది. పిల్లలతల్లులకు కాల్షియముగల ఆహారమవసరము. అదియున్నగాని పిల్లలదేహము సరిగా త్వరితముగా నెదుగదు. బాలింతరాండ్రు తములము వేయుటవలన కాల్షియమును, ప్రాణకృత్తును విస్తారము లభించును.

2. భాస్వరము: ఇదియును ఎముకలకును, పండ్లకును అవసరము. శరీరమునందలి కోశముల అభివృద్ధికి అవసరము. ఇది పాలు, మజ్జిగ, గ్రుడ్లు, చేపలు, మాంసము, పప్పులు, గింజలు, గోధుమలు, చోళ్లు, రాగులు, దోసకాయ మొదలగువానిలో నున్నది.

3. లోహము: ఇది నెత్తురులో విస్తారమున్నది. ఇది ప్రాణవాయువునుగ్రహించి నెత్తురునకు ఎఱ్ఱనిరంగు కలుగజేయుచున్నది. దీనివలన నెత్తురునకు గడ్డకట్టుగుణమువచ్చుచున్నది. ఇనుము చాలినంతలేనిచో దెబ్బతగిలినపుడు నెత్తురుగడ్డకట్టక కారిపోవుచునే యుండును; పండ్లచిగుళ్లనుండి నెత్తురు కారును. ఇది గ్రుడ్లు, చేబియ్యము, ఉల్లిపాయ, పుచ్చకాయ, అరటికాయ, దోసకాయ, కాశీవంగ మొదలగువానిలో నున్నది.

4. సోడియము, *హరితము: ఈరెండును కలసినలవణమే ఉప్పు. ఉప్పు నెత్తురును శుభ్రముగా నుంచును, దేహమునకు కావలసిననీటి నుంచును. వివిధాంగములను సరిగాపనిచేయునట్లు చేయును. కేవలము మాంసభక్షకులకు లవణమవసరములేదు. కాని శాకాహారులకు లవణమవసరమే. వరియన్నముతిను వారికిది స్వల్పముగా

* హరితమనునది యొకరకము వాయువు. దీనిరంగు ఆకుపచ్చన. అందుచేతనే దీనికీపేరు కలిగినది. ఇదిగాలి కన్నబరువు. జరిగిపోయిన అయిరోపాసంగ్రామమున జర్మనులీవాయువును సిలిండరులలో నొక్కియుంచి శత్రుసైనికులపైకి వదలిరి. అందువలన వారు ఉక్కిరిబిక్కిరియై చనిపోయిరి. ఇది మిక్కిలి విషవాయువు దీనినిపీల్చుటవలన ప్రాణాపాయమువచ్చును. అయొడీనుగూడ ఈతరగతిలోనిదే. దానిరంగు ఊదా. ఈరెండును గూడ క్రిమినాశినులు.

చాలును. కాని మనవారుదీనిని మితిమీరి తీసికొందురు. ఇందువలన మూత్రపిండములు హానినిపొందును. ధమనులు (నెత్తురుకాల్వలు) బిగువుతగ్గును. అరటిపండ్లు, ఖర్జూరము, అనాస, ఆకుకూరలు వీనియందు హరితము విరివిగానున్నది.

5. అయొడీను: ఇది శోషరసమునకు (శోషరసమనునది రక్తమునందుండు ముఖ్యమగు రసములలో నొకటి. ఇదిచేయుపనిగూడ చాలముఖ్యము) అవసరము. ఇది చాలినంత లేకున్నచో మెడమీద నొక రకముకంతి బయలుదేరును. ఇది కాడ్లివరునూనె, చేపనూనె, ఆకుకూరలు, పండ్లు మొదలగువానిలో చాలినంతయున్నది.

ఉష్ణకరములు

ఇవి రెండువిధములు: i. క్రొవ్వులు. ii. కర్బనోదజనితములు.

ఈ రెండును శరీరమును ఇంజను నడచుటకు వలయు ఉష్ణమును జనింపజేయుటచే వీనికీపేరువచ్చినది. ఈ రెంటియందును బొగ్గు, ఉదజని ముఖ్యముగ నుండు మూలద్రవ్యములు.

క్రొవ్వు: ఇది తెల్లగనుండును. చర్మమునకు క్రిందప్రతిజంతువునకును పొరవలె నుండును. శరీరమునందు ఎక్కడెక్కడ కొంచెము స్థలమున్న నక్కడ నిదిచేరుచుండును. దీనివలన శరీరమునకు నిగనిగ, అందము వచ్చును. ఇది అనుష్ణవాహికయగుటచే శరీరమునందలి యుష్ణమును పైకిపోనీయదు. ఎక్కువగా క్రొవ్వుటవలన హృదయస్పందన మాటంకమగునుగాన హఠాన్మరణము కలుగును.

క్రొవ్వు రెండువిధముల నున్నది: ౧. జంతుసంబంధమైన క్రొవ్వు. ౨. వృక్షసంబంధమైన క్రొవ్వు.

వెన్న, నేయి, చేపనూనె, కాడ్లివరునూనె మొదలగువానివలన వచ్చునది జంతుసంబంధమైన క్రొవ్వు. నువ్వులు, కొబ్బెర, వేరుసెనగ, అవిసె మొదలగునూనెవలన గలుగునది వృక్షసంబంధమైనక్రొవ్వు. జంతుసంబంధమైన నూనెలో మొదటితరగతి ప్రాణకృత్తులున్నవని క్రిందటిభాగమున వ్రాయబడినయంశమును మదినుంచిన వారికి ఈ రెంటిలోను జంతుసంబంధమైననూనెలే శ్రేష్ఠములని తెలియును.

కర్బనోదజనితములు: ఇవి యుష్ణకరములలో రెండవరకము. ఇందు పిండిపదార్థములును, శర్కరయును జేరును. ఇది మనకు బియ్యము, గోధుమ, రాగులు, మొక్కజొన్న, శర్కర, బెల్లము మొదలగువానినుండి హెచ్చుగను; పప్పుదినుసులు, బంగాళాదుంప, పెండలము, కంద, చేమ మొదలగువానినుండి తగుమాత్రముగను; పండ్లు, ఆకుకూరలనుండి కొలదిగను దొరకును. పాలనుండికూడ స్వల్పముగ దొరకును.

ఇవి మనకు విరివిగ కావలెను. అందుకొరకు కర్బనోదజనితములు హెచ్చుగానున్నబియ్యము మొదలగు వానిని హెచ్చుగా తినినచో జీర్ణాశయమున నిది విరివిగాజేరి మాంసకృత్తులు, క్రొవ్వులు, నిరింద్రియలవణములు, ప్రాణకృత్తులు మొదలగువానిని శరీరము పరిగ్రహింపకుండునటులడ్డును. అందువలన శరీరమునకు కావలసిన పదార్థములన్నియు తగుపాళ్ళగా జేకూరవు. ఆంత్రములలో (పేగులలో) కర్బనోదజనితములు హెచ్చుగా జేరినచో అజీర్ణముచేసి నీళ్ల విరేచనములు మొదలగునవి కలుగును. ఇందువలన బలహీనత, బరువుతగ్గుట కలిగి రోగముల నిరోధింపగలశక్తి శరీరమునకు తగ్గును.

రెండవరక ప్రాణకృత్తులు సమృద్ధిగానున్నచో కర్బనోదజనితములను శరీరము పరిగ్రహింపగలశక్తిని కలిగియుండును.

పాలు

పాలయొక్క ప్రాశస్త్యత మనపూర్వులకు తేటతెల్లము. అందుచేతనే వారు పంటకన్న ముందుగ పాడి నెంచి 'పాడి, పంట' యని వాడెడివారు. శరీరమునకు కావలసిన యైదుపదార్థములును—మాంసకృత్తులు, క్రొవ్వు పదార్థములు, కర్బనోదజనితములు, నిరింద్రియలవణములు, ప్రాణకృత్తులు—దీనియందు ఉచితభాగములనుండుటచే భోజనపదార్థములందెల్ల క్షీరము అగ్రగణ్యము. అందుచేతనే దీనిని పెద్దలు అమృతమని వాడిరి.

చిన్నపిల్లలశరీరము సత్వరాభివృద్ధినొందును. అట్టివారికి క్షీరపానమెంతయు నవసరము. చంటిపిల్లతల్లులకుగూడ నిది మిక్కిలియవసరము. రోగులును, ముసలులును అనుదినము నొకయరసోలెడుపాలను త్రాగుట శ్రేయస్కరము. ఆరోగ్యవంతులుకూడ తరుచు పయఃపానము చేయుట శ్రేయస్సాధనము.

క్షీరములు సర్వసద్గుణసముపేతములు. దీనియందలి మాంసకృత్తులు సులభజీర్ణములుగాన పప్పు మొదలగు వానియందున్న మాంసకృత్తులు సులభముగ జీర్ణించుటకు సాయపడును. కర్బనోదజనితములును, క్రొవ్వును దీనియందు అనుకూలస్థితియందున్నవి. భాస్వరము కాల్షియము మొదలగు నిరింద్రియలవణములుగూడ దీనియందు విరివిగనున్నవి. ప్రాణకృత్తులలోగూడ నిది తీసిపోదు. కాని కృత్రిమాహారమునుదినుచు, పచ్చికబయళ్లనిన నేమోయెఱుంగక నగరములందుండు పశువులపాలలో ప్రాణకృత్తులు సమృద్ధములుగావు. పచ్చని మేత మేసి ఎండలో తిరిగెడి పశువులపాలు ప్రాణకృత్తులను గలిగియుండును. అట్టివానిపాలను పిదికినవెంటనే పచ్చివానిని త్రాగినచో మూడవతరగతి ప్రాణకృత్తులుకూడ నుండును. కాచిన పాలయందివి నశించును. కాచినపాలను త్రాగెడి పిల్లలకు ఫలరసములనిచ్చినచో నీ ప్రాణకృత్తు ఆవిధమున లభించును.

వెన్నతీసినపాలుగూడ ఆరోగ్యదములే. పెరుగు, మజ్జిగ మాంసకృత్తులుగలవి. ఆవుమజ్జిగ త్రాగినచో ప్రాణము తేరివచ్చును. పైత్యము హరించును. దాహము కట్టును. వెన్నయందు క్రొవ్వుపదార్థములును, మొదటితరగతి, నాల్గవతరగతి ప్రాణకృత్తులును ఉండును. తాజావెన్నను పిడతపై మూతపెట్టి కాచగా వచ్చిన నెయ్యిలో ప్రాణకృత్తులుండును. మూతతీసి కాచినచో ప్రాణకృత్తులు నశించును.

పాలలో ఆవుపాలు చాలమంచివి. మేకపాలలో మాంసకృత్తులును, క్రొవ్వుపదార్థములును హెచ్చు. గేదెపాలలో ఆరెండును అంతకన్న హెచ్చు. గొఱ్ఱెపాలు ఈ విషయమున అన్నిటికన్న మిన్న. ప్రాణకృత్తులు వీనియన్నింటియందును సమములే. ఆవుపాలలో మాత్రము రెండవతరగతి ప్రాణకృత్తులు కొంచెము హెచ్చు.

దీనినిబట్టి పాలయొక్క యావశ్యకత యూహింపవచ్చును. కాని పాడిపంటలతో విలసిల్లిన భారత భూమిలో నేడు పాలుకఱవైనవి. ప్రతిగ్రామమునందును గోభూమికొఱవడియున్నది. గోరాజు లసలే యదృశ్యులైనారు. ఉన్నయావులును శల్యచర్మావశిష్టములై చూపట్టును. వేదాధ్యయనము చేయుచు శిష్యగణము వెంటరా గోమాతలను పచ్చికబయళ్లలో మేపుచు లలితశాద్వలాంకురములనేరిచిదిమి గోవత్సములకై సంతరించెడి భూసురశ్రేణిగాని, కోడెదూడపైగల మమకారముచే పాలుతీయుటమానిన కర్షకలోకముగాని నేడు కన్నుపొడుచుకొన్నను కన్పించుటలేదు. గోధూళిసమయమున చేతతెలకపిండిముక్కనుబట్టుకొని పాడియావుల రాకకై యెదురుచూచెడి యాంధ్రకుమారీకుమారులెందరున్నారు? గృహలక్ష్మీ! బూజుపట్టిపోవుచున్న తెలుగు సంప్రదాయములను పునరుద్ధరించి నీసంతానమునకు స్వేచ్ఛాభిలాష, ఇంటిపై ప్రీతి, కృషియెడ సుముఖత, పశువులయెడ ప్రేమ, దాస్యమునెడ విముఖత, ధర్మమునెడ లౌల్యము కలిగింపుము. అంతవఱకును వారికి శరీరారోగ్యముగాని, మానసికవికాసముగాని కలుగజాలదు.

బియ్యము

మనదేశమున బియ్యము ప్రధానభోజనపదార్థము. కొన్నిచోట్ల జొన్నలనుగూడ తిందురు. వీనివలననే మనకు కర్బనోదజనితములు లభించును. దీనియందు క్రొవ్వుపదార్థములును, నిరింద్రియలవణములును స్వల్పము. ఒకటవ, మూడవ, నాల్గవతరగతి ప్రాణకృత్తులుగూడ నత్యల్పముగ నున్నవి.

దీనియందు మాంసకృత్తులుగూడ అత్యల్పమే. కనుక దేహమునకు సరిపడిన మాంసకృత్తులు కావలసినచో అన్నము చాల తినవలెను. అందుచే ప్రేగులలో జరుగు జీర్ణక్రియ మందగించుట, అన్నాశయము సాగుట, మలబద్ధము కలుగుట సంభవించును.

తృణధాన్యములందెల్ల వడ్లు సర్వవిధముల వర్జనీయములు. జొన్న లింతకన్న మంచివి. గోధుమ లంత కన్నను శ్రేష్ఠము.

కఱవులో అధికమాసమునువటులు బియ్యముసలే భోజనార్హములని తెలిసియుండియు మనవారు విలాస ములకుబోయి వానిని కేవలము దూష్యములనుగా జేయుచున్నారు. దంపుడుబియ్యపుటన్నము తెల్లగ మల్లె పూవువలె నుండదని మరబియ్యమును వాడుచున్నారు. బియ్యమునందెల్ల సారవంతమగుభాగము తవుడు. అది పూర్తిగబోయినగాని బియ్యము తెల్లబడవు. కనుక తెల్లబియ్యములో కర్బనోదజనితములుతప్ప మరే మియు నుండవు. ఇందువలన ఉబ్బు మొదలగుజబ్బు లంకురించును.

డెల్టాసీమలలో వడ్లకన్న చెఱువులక్రిందపండిన వడ్లు ఎక్కువ సారవంతములు. వీనిభోజనమున్నను గోధుమపిండికూడ వరియన్నముతోపాటు కొలదిగతినుట యవసరము.

గోధుమ

గోధుమ లన్నివిధముల వరిబియ్యముకన్న శ్రేష్ఠములు. కాని రుచికొరకు మనవారు వీనినిగూడ అనేక విధముల మార్చి పాడుచేయుచున్నారు. గోధుమలను విసరి అందున్న ఊకనుమాత్రము చెఱిగి మిగిలినభాగము లను దినుట సర్వవిధముల మంచిది. ఇందువలన గోధుమగింజలో మానవశరీరమున కనుకూలమగు పదార్థము లన్నియు మిగిలియుండి పుష్టిచేయును. కాని యీపిండి తెల్లగ కంటికింపుగ నుండదు. కనుక గోధుమలపైనున్న పొట్టును, తవుడునుగూడ బోవునట్లుచేసి తెల్లగానున్న మైదాపిండినిమాత్రము వాడుదురు. ఇందువలన గోధు మలందున్న కర్బనోదజనితములును, క్రొవ్వుపదార్థములునుమాత్రము మిగిలి తక్కినవస్తువులు పోవును.

గోధుమలు వేడిచేయును. కావున శీతలదేశములకెంతయు తగినవి. మనదేశమున వీనిని ఇతరములగు తృణధాన్యములతో కలిపి భుజింపవలెను. ఇవి కర్బనోదజనితములను, క్రొవ్వును మాంసకృత్తులను ఎక్కువగా గలిగియుండుటచే వరియన్నమువలె హెచ్చుగా తిననవసరములేదు. అందుచే అన్నాశయము నిండుటకుగాను కాయగూరలు తినుట చాల యవసరము. ఇందుతో పప్పుకూడ తినవలెను. అట్టిభోజనము బలమును శక్తి నిచ్చును.

జొన్నలు

జొన్నలు పుష్టిచేయుటలో గోధుమలకు తీసిపోవును. కాని వరిబియ్యముకన్న నెన్నిమడుంగులో హెచ్చు. వీనియందు క్రొవ్వుపదార్థములు గోధుమలలోకన్న హెచ్చు. వీనినిప్పటికిని కొందరు నిత్యము వాడుదురు.

పప్పుదినుసులు

మినుములు, పెసలు, కందులు మొదలగునవి యిందువచ్చును. దీనియందు మాంసకృత్తులు హెచ్చు. కాని అవి సులభజీర్ణములు గావు. కావున పప్పును వరియన్నముతోను; పాలు, పెరుగు, మజ్జిగ మొదలగువాని తోను కలిపి భుజింపవలెను.

వీనిని పిండిక్రిందవిసరి రొట్టెలుగాజేసికొని తినుట యుత్తమమని కొందరిమతము. మనము సాధారణముగ ఉడకబెట్టి తిందుము. దినమునకు 12 తులములపప్పు తినవచ్చును. అంతకు మించినచో నది సరిగా జీర్ణము గాక మలాశయమునజేరి క్రిముల నుత్పత్తిజేసి ఆరోగ్యమును చెరుచును. వేయించిన పప్పుకన్న పచ్చిపప్పు వండుకొనుట మంచిది. వరియన్నమున రెండవరకము ప్రాణకృత్తులు లేవనియు నందువలన ఉబ్బుజబ్బు అంకు రించుననియు చెప్పితిని. పప్పుదినుసులలో నీప్రాణకృత్తులు సమృద్ధములుగావున వరియన్నము తినువారికి పప్పు దినుసులు శ్రేయస్కరములు.

పప్పుగింజలను నానవేసి, మొలకలెత్తనిచ్చి తినినచో వానియందు మొదటి మూడుతరగతుల ప్రాణ కృత్తులును పూర్తిగనుండి శరీరమునకు మేలుచేయును. ఇట్లుచేయుట యెంతయు మంచిది.

మనము తినుపదార్థములలో దేనియందేమేమి యున్నవో కొందరు పరిశీలించి తెలిసికొనియున్నారు. ఇట్టిపరిశీలన అన్నిపదార్థములయొక్కయు సమగ్రముగ జరుగలేదు. కాని జరిగినంతవరకును, నాకు తెలిసినంత వరకును ఈ క్రిందనిచ్చుచున్నాను. దానిని చదువరులు జాగ్రత్తగ పరిశీలించి, తదనంత రమీయబడిన సంపూర్ణ అసంపూర్ణ భోజనపుపట్టికలనుగూడ నెమ్మదిగ గ్రహించి అనుదినము తీసికొనవలసిన యాహారపదార్థములను తదనుగుణముగ మార్చుకొనినచో నేనీవ్యాసమును వ్రాసినసార్థకతను బొందగలను. మీరు కష్టించి చదివిన ఫలితమును బడసి యాయురారోగ్యములను గాంచగలరు.

1. ఔన్సుబరువుగల వస్తువులోనున్న వివిధపదార్థములు గ్రాములలో

వస్తువు.					అందలి ఖనిజద్రవ్యములు. 100 పౌనుల బరువున్న మనిషికి కావలసినదానిలో 100కి			ప్రాణకృత్తులు				V స్వల్పము. X కొంచెము. XX మధ్యమము XXX సమృద్ధము
	మాంసకృత్తులు.	చమురులు.	కర్బనోదజనితములు	వానినుండి పుట్టు ఉష్ణము (కాలొరీలలో)	కాల్షియము.	ఫాస్ఫరము	ఇనుము.	మొదటి తరగతి	రెండవ తరగతి	మూడవ తరగతి	నాల్గవ తరగతి	
తృణధాన్యములు												
చేతిబియ్యము	2.30 గ్రా	0.085	22.3	99	0.6	6.3	5.5	V	X	—	...	
కడిగిన బియ్యము	1.62	0.15	26.34	113	,,	,,	,,	—	—	—	...	
తెల్ల బియ్యము	1.79	0.13	26.09	113	,,	,,	,,	—	V	—	...	
ఉప్పుడు బియ్యము	1.84	0.22	26.11	114	,,	,,	,,	—	X	—	...	
గోధుమపిండి (పొట్టుతో విసరినది)	3.90	0.54	20.35	102	2.7	6.3	6.3	X	XX	—	...	
మైదాపిండి	3.14	0.37	21.54	103				—	V	—	...	
బియ్యపు తవుడు	3.52	3.52	17.61	116	4.80	40.0	40.0	X	XX	—	...	
జొన్నలు	2.9	1.17	19.7	101				X	XX	—	...	
చోళ్లు	2.78	0.46	23.35	109				X	XX	—	...	
గంటెలు	3.64	1.38	19.4	105				X	XX	—	...	

పప్పు గింజలు.											
కందులు	5.28	0.40	18.41	98	6.9	10.1	13.2	X	XX	—	...
పెసలు	6.36	0.32	16.87	95	...	...		X	XX	—	...
మినుములు	6.84	0.33	17.81	101	...	...		X	XX	—	...
వేరుసెనగపప్పు	8.72	14.78	3.96	184	4.4	12.8	5.6	X	XX	—	...
కొబ్బెర	1.61	14.31	7.9	167	...	...		X	XX	—	...
బాదముపప్పు	6.5	16.89	5.5	200	11.00	10.80	8.00				
రాజుల చిక్కుడు	2.66	0.11	6.45	37	...			X	XX	XX	...
చిక్కుడు	0.54	0.03	1.36	8	...			X	XX	XX	...
బటానీలు (పచ్చివి)	2.00	0.25	4.85	29	1.60	3.80	3.60	XX	XX	XX	...
,, (ఎండినవి)	1.85	0.17	4.75	28	...			X	XX	—	...
పాలు మొదలగునవి.											
మనిషిపాలు	0.42	1.5	0.75	18	...			X	X	X	...
ఆవుపాలు	0.94	1.02	1.36	18	6.2	2.4	0.5	XXX	XX	X	X
మీగడ	11.00	12.00	1.00	156	1.90	1.00	1.60	XXX	X	...	...
పెరుగు	1.4	1.00	0.80	18	...			XX	X	X	...
మజ్జిగ	0.85	0.14	1.36	9	5.5	2.6	0.60	X	X	X	...
వెన్న లేక నేయి		23.10		208	0.8	0.3	0.6	XXX	—	—	...
గేదెపాలు	1.35	2.18	1.24	30				XXX	X	X	X
మేకపాలు	1.21	1.13	1.21	20				XXX	X	X	X
గొఱ్ఱెపాలు	1.50	2.00	1.41	30				XXX	X	X	X
నూనెలు :											
కాడ్లివరునూనె		28.00		252				XXX	V	...	XXX
చేపనూనె		28.0		252				XXX	V	...	XXX
కొబ్బెరనూనె		28.0		252				X	—	—	V
నువ్వులనూనె		28.0		252				V	—	—	—
వేరుసెనగనూనె		28.00		252				V	—	—	...

ప్రత్తినూనె	...	28.00	...	252	...	...	...	V	—	—	...	
ఆవనూనె	...	28.00	...	252	...	...	...	—	—	—		
మధురవస్తువులు												
బెల్లము	0.08	...	25.00	100	...	...		—	V	—		
పంచదార	...	...	28.30	113	...	...		—	—	—		
తేనె	0.11	...	20 21	81	...	...		V	V	—		
చెఱకుగడ	0.42	0.16	6.20	28	...	...		...	X	X		
సగ్గుబియ్యము	2.18	0.04	22.00	97	...	...		—	—	—		
కూరగాయలు												
వంకాయ	0.34	0.09	1.44	8	...	...	...	...	X	X	...	
సీమవంకాయ	0.20	0.03	1.27	5	0.7	0.7	1.00	XX	XXX	XXX	...	
దోసకాయ	0.17	0.02	0.57	3	...	...	...	—	X	XX	...	
తియ్యగుమ్మడి	0.28	0.03	1.47	7	...	...	...	—	X	X	...	
నూలుకోలు	0.27	0.16	3.30	15	...	...	...	V	X	X	...	
బెండకాయ	0.57	0.33	1.70	12	...	...		—	X	X	...	
ఆకుకూరలు												
కాబేజి	0.34	0.03	1.27	7	2.60	0.80	2.90	XXX	XX	XXX		
మట్టుబచ్చలి	0.51	0.06	0.82	6	3.50	1.80	8.40	XXX	XXX	XXX	...	
చుక్కకూర	...	...	...	...	...	...				...	...	
పెరుగుతోటకూర	...	...	...	...	...	...				...	...	వీనినిగూర్చి
చింతచిగురు	...	...	...	...	...	...				...	...	పరిశోధనచేయ-
దుంపలు :												వలెను.
బంగాళాదుంప	0.70	0.04	8.15	35	1.20	2.60	5.20	V	X	—		
ఉల్లిపాయ	0.37	0.03	3.06	13	2.10	...		V	XX	X	...	
వెల్లుల్లి	1.92	0.03	7.90	40	...	...		X	X	XX	...	
పెండలము	0.51	0.06	6.31	28	...	...		...	X	X	...	

పండ్లు											
నిమ్మ,దబ్బ వెం॥	0.14	0.14	0.88	5	1,1	...	...	...	X	XXX	...
నారింజ	0.25	0.03	2.69	12	2.00	0.50	0.40	X	X	XXX	...
పచ్చిద్రాక్ష	0.17	0.03	3.96	17	0.30	0.60	1.00	—	X	V	...
దానిమ్మ	0.18	...	0.19	2	...	...		...	X	X	...
జామి	0.37	0.20	2.27	12	...	...		...	X	X	...
మామిడి	0.04	0.32	5.20	23	...	...		X	—	XX	...
పుచ్చ	0.11	0.06	1.90	9	...	...		—	—	X	...
అనాస	0.11	0.09	2.75	12	1.10	0.80	1.40	—	—	XX	...
పంపరపనస	0.23	0.06	2.96	13	1.20	0.50	0.80	X	X	XXX	...
బొప్పాయి	0.16	...	0.10	1	...	...		X	X	XX	...
అరటి	1.41	0.77	6.29	33	...	...		V	X	X	...
ఆపిల్	0.09	0.06	3.54	15	0.30	0.30	0.60	—	X	X	...
చీనీపండు	0.39	...	8.89	37	...	...		...	X	X	...
మేకమాంసము	5.97	1.98	...	42	...	...		V	X	V	X
కాలేయము	6.11	1.70	0.76	43	...	...		XXX	XXX	X	X
కార్జములు	4.54	1.36	0.06	31	...	...		XX	XX	...	...
మెదడు	2.90	2.77	...	37	...	...		X	XX	...	...
నాలుక	4.41	5.43	...	67	...	,,		O	X	...	...
చేప	5.50	1.15	...	32	...	,,		...	X	...	...
గ్రుడ్డు	3.79	2.97	...	42	...	,,		XX	XXX	...	X

మనము భుజించు ఆహారమునందలి క్రొవ్వు, కర్బనోదజనితములును ఉష్ణకరములని నుడివియుంటిని. మాంసకృత్తులుకూడ కొంతవరకు ఉష్ణమును గలుX చేయును. కాని వీనియందెల్ల క్రొవ్వు ఎక్కువయుష్ణమును కలిగించును.

1 గ్రాముక్రొవ్వు 9 కెలోరీల యుష్ణము నిచ్చును.
1 ,, కర్బనోదజనితము 4 ,, ,, ,,
1 ,, మాంసకృత్తు 4 ,, ,, ,,

కెలోరియన ఒకగ్రాముబరువుగల నీటియొక్క యుష్ణోగ్రతను డిగ్రీ సెంటిగ్రేడు హెచ్చింపగల యుష్ణమనియర్థము.

మనుజుడు నిద్రించుచున్నను, కదలుచున్నను, పనిచేయుచున్ననుగూడ నతనియవయవములు కొలదిగనో గొప్పగనో కదలుచునేయుండును. అందుకుగావలసినశక్తి ఏతత్కార్యాచరణమున నుద్భవించు యుష్ణమువలన గలుగుచున్నది. కనుక మానవునకవసరమగు యుష్ణమతడు చేయుపనినిబట్టి యుండును. కట్టెలుకొట్టువానికి కూర్చుండి వ్రాయువానికన్న నెక్కుడు ఉష్ణకరములవసరము. వ్రాయునపుడు నిద్రించునప్పటికన్న నెక్కుడు ఉష్ణమవసరము. అటులే వయోభేదమునననుసరించికూడ యుష్ణకరములపరిమాణము భేదించును. ఎదిగినమనుష్యునకు కావలసిన యాహారములో దాదాపు సగభాగము ఎనిమిదేండ్లపిల్లవానికి కావలెను. పదునారేండ్లవానికి ఎదిగినవానికికావలసినయాహారమంతయును గావలెను. ఇటులే పురుషులకు స్త్రీలకన్న నెక్కువయాహారముకావలెను.

ఇట్లు కావలసినయుష్ణ మొక్కమాంసకృత్తులవలనగాని, క్రొవ్వువలనగాని, కర్బనోదజనితములవలనగాని కలిగినచో లాభములేదు. ఇవియన్నియు తగుపాళ్లగా నుండవలెను. మాంసకృత్తులవలన 360 మొదలు 400 కెలోరీలును, క్రొవ్వువలన 720 మొదలు 810 కెలోరీలును, కర్బనోదజనితములవలన 1440 మొదలు 1800 కెలోరీలును కలుగునట్లు ఆహారపదార్థములుండవలెను. అనగా మానవునకు కావలసినయుష్ణత 2500 మొదలు 3000 కెలోరీలు. ఇదిగాక ఆహారము ప్రాణకృత్సమృద్ధమై యుండవలెను. అట్టియాహారమునే సంపూర్ణభోజనము అనవచ్చును. లేదేని దానిని అసంపూర్ణభోజనముగా గ్రహింపనగును. ఈక్రిందివిషయములు పరిశీలనార్హములు.

తినినయాహారములో పదవవంతు పారుబోవును.

క్రొవ్వులో సగభాగము నేయి, పాలు, పెరుగులనుండి గ్రహింపవలెను.

సంపూర్ణ, అసంపూర్ణభోజనములకు ఉదాహరణముల నీక్రిందనిచ్చుచున్నాను. వానినిబట్టి అనుదినభోజనమునందెట్టిపదార్థములకూడిక యుండవలెనో తెలియనగును.

కూలివాని భోజనము

భోజనపదార్థము.	ఔన్సులు (బరువు)	గ్రాములలో.			కెలోరీలు.
		మాంస.	క్రొవ్వు.	కర్బనోదజ	
తెల్లబియ్యము	25.0	44.75	3.75	658.5	2947
పప్పు	1.0	6.42	1.00	16.14	99
నూనె	0.1	0.00	2.80	0.00	25
కాయకూరలు	2.0	1.10	0.10	7.7	36
మజ్జిగ	10.0	8.50	1.40	13.60	101
	38.1	60.77	9.05	695.94	3208
10వ వంతు రద్దుపోను మిగిలినది	3.8	6.8	.9	69.59	321
	34.3	53.97	8.15	626.35	2887

ఇందున్న లోటు.

మాంసకృత్తులు స్వల్పము. అధికము 90 గ్రాములుండవలెను.

క్రొవ్వు: " " "

కర్బనోదజనితములు: చాలహెచ్చు. 400 గ్రాములు చాలును.

ప్రాణకృత్తులు: అన్నిరకముల ప్రాణకృత్తులును చాలతక్కువ. కాని యితడు కష్టించి ఎండలోపనిచేయుగాన వానిని కొంతవరకు ఎండనుండి బడయగలుగుచున్నాడు.

సామాన్య గృహస్థుని భోజనము

భోజన పదార్థములు.	ఔన్సులలో (బరువు)	గ్రాములలో.			కెలారీలు.
		మాంస.	క్రొవ్వు.	కర్బనోద	
తెల్లబియ్యము	25	44.75	3.75	658.5	2947
పప్పు	1.2	7.70	1.20	19.36	118
నూనె	1.0	0.00	28.00	0.00	250
నేయి	0.5	0.00	11.50	0.00	104
కాయగూరలు	6.0	2.00	0.50	8.60	47
పెరుగు	12.0	14.00	10.00	8.00	178
	45.7	68.45	54.95	694.46	3644
10 వ వంతు తగ్గగానిలచినది	4.6	6.9	5.5	69.5	364
	41.1	61.5	49.5	625.0	32.80

ఇందున్న లోటు.

మాంసకృత్తులు: క్రిందటికన్న హెచ్చు. కానియింకను తక్కువే.

క్రొవ్వు: క్రిందటికన్న చాలహెచ్చు. కానియింకను తక్కువే.

కర్బనోదజనితములు: చాలహెచ్చు.

అన్నము తగ్గించి కాయగూరలను, పండ్లను హెచ్చించవలెను. పాలుగాని హెచ్చుగాపెరుగుగాని త్రాగవలెను. పండ్లుగూడ అవసరమే.

ప్రాణకృత్తులు: రెండవరకము ప్రాణకృత్తులవసరము.

సంపూర్ణ భోజనము

భోజనపదార్థములు.	అవున్సులు (బరువు)	గ్రాములలో			కెలొరీలు.
		మాంస.	క్రొవ్వు.	కర్బనోద	
చే బియ్యము	8	18.40	0.68	177.4	789
గోధుమపిండి (ఇంట విసరినది)	00	39.00	5.40	203.5	10.18
పాలు	20	18.80	20.40	27.2	360
నూనె	1	0.00	28.00	0.00	252
నేయి	2	0.00	46.00	0.00	416
పప్పు	1	6.5	.99	16.20	90
మట్టుబచ్చలి	10	5.1	0.60	8.20	60
దుంపకూరలు (పెండలముగానికందగాని)	8	4.4	0.36	31.80	148
	60	92.2	102.4	464.3	3133
10 వ వంతు రద్దుపోను నిలవ	6	9.2	10.2	46.4	313
	54	83	92	418	2820

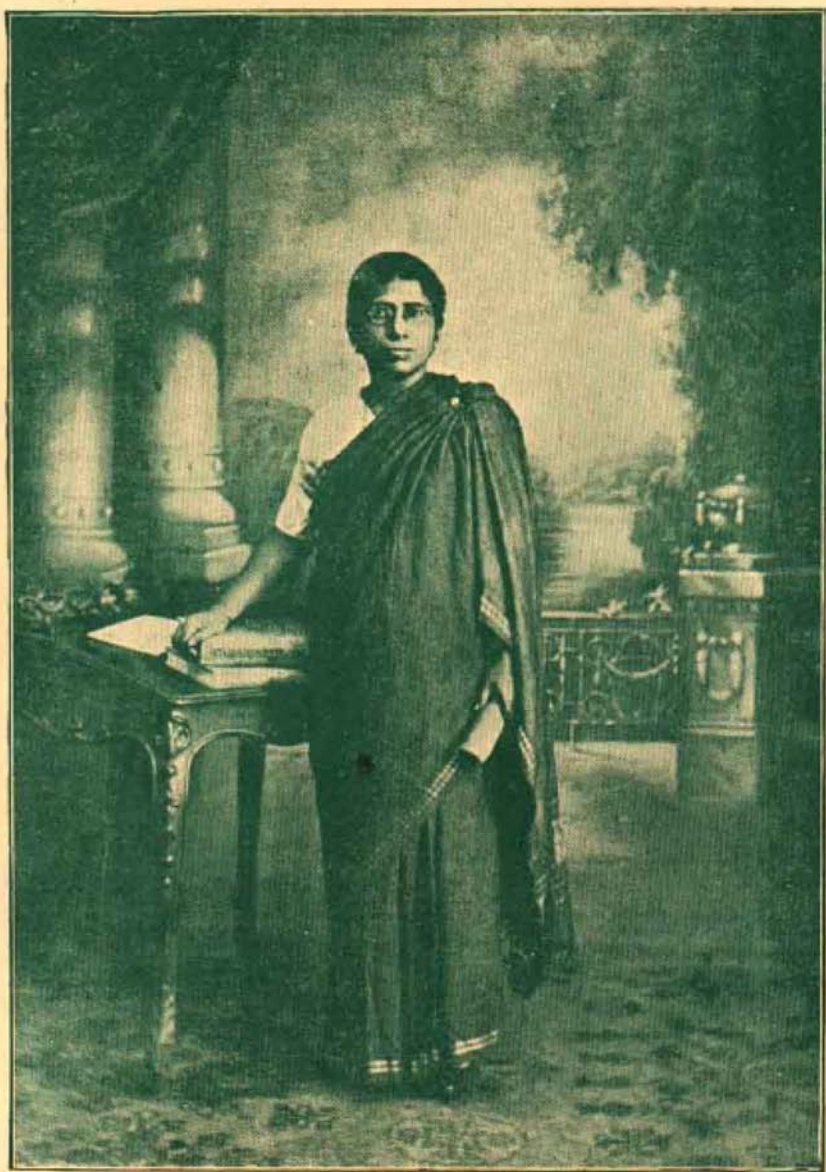
ఇందు ప్రాణకృత్తులును, తదితరపదార్థములును తగినపాళ్లుగానున్నవి. మాంసాహారియగువాడు బియ్యమును 6 అవున్సులకును, నేతిని 1.5 అవున్సులకునుతగ్గించి 2 అవున్సులమాంసమును తినుటశ్రేయస్కరము.

బొమ్మపెండ్లి

నన్నెచోడమహాకవి

తరుణులు చిల్కబొమ్మలును దంతపుబొమ్మలు మేలిగాజుబ
న్నరులును మ్రానిచొప్పికలు నల్లడనోలినపేర్చి లీల జో
కుర బొమరిండ్లఁజేయు నగు గూళ్లనువంకుచు బొమ్మపెండ్లి మా
నరముగఁ జేసియాడ నగజాత శివార్చనసేయునయ్యెడన్.

—కుమారసంభవము.

శ్రీమతి డాక్టరు ముత్తులక్ష్మీ రెడ్డిగారు

శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణమ్మగారు

శ్రీమతి కమలాదేవిఛట్టోపాధ్యాయిగారు

గుంటకలగర

దీని సంస్కృతమున భృంగరాజ; కేశరాజమార్కవ; భృంగ; భృంగారక; రాజమేష; భృంగార; కేశరంజన; మహానీల; భ్రంసనహా; కేశ్య; కేశప్రభాకర; కేశరాజ; కుంతలవర్ధన; పితృప్రియః, సుపర్ణ అని యందురు.

సంస్కృతనామములచే ఈ గుంటకలగర గుణములు కొన్ని తెలిసికొననగును. కేసరంజన అను నామముచే కురులకు రంజనము కలుగచేయుననియు అనగా నెరసిన వెంట్రుకలు దీని ఉపయోగముచే నల్లబడుననియు, కుంతలవర్ధన్య అను నామముచే కుంతలముల పెంపొందించుననియు తెలిసికొననగును.

పితృప్రియయనుట వల్లనే కాబోలు పితార్చనకు గుంటకలగరపత్రము పవిత్రమైనదిగా వాడబడుచున్నది. శ్రీభృంగరాజతులసిపత్రత్రృణానిచాయని తిథులలో చెప్పారురు.

సాధారణగుణము

పైత్యము, వేడిచేయును. దేహములోని మలము వెడలించును, మదము, పాండువు, కుష్ఠము, దురద, దగ్గు, జ్వరము, ఉబ్బు, ఉదరము, కఫము వీనిని హరించును. కండ్లకు చలువచేయును. వెండ్రుకలకు నలుపుదెచ్చును. బుద్ధిని ఆయుర్వృద్ధిని యిచ్చును. ఔషధములయందు సమూలము లేక ఆకులు లేక వేరు వాడుటగలదు.

ఆకులు

ఆకురసము నొప్పిని తీయును. నీరును పీల్చును. ఈరసములో నూనెగలిపి కపాలమున మర్దనచేసిన తలనొప్పి హరించును.

అనుదినము ఉదయముపూట 3 చిగుళ్లు (దళములు) 3 మిరియపుగింజలుచొప్పున 15 లేక 20 దినములు తినిన మేహజ్వరము, అస్తిగతపురాణ అహికజ్వరములు, పాండువు మొదలగు రోగములు నయమగును.

ఆకురసము పుక్కిలించిన నోటి రసపుపట్టు సడలిపోవును.

సూర్యావర్తమునందు (ఒంటికణతతలనొప్పి) భృంగామలక తైలము నస్యముచేసిన మంచిది. గుంటకలగర స్వరసము, మేకపాలు సమభాగములు తీసికొని సూర్యపుటమిడి నస్యముగా ఉపయోగించిన శీఘ్రముగ వ్యాధి నివారణకాగలదు.

½ తులము గుంటకలగర స్వరసము మజ్జిగతోకాని నీటితోకాని తీసికొనిన సర్పవిషము విఱుగును.

నెలలోపిల్లలకు, మిక్కిలి చిన్నశిశువులకు 2 చుక్కలు స్వరసము తేనెతో ఇచ్చుట హిందూగృహములయందు ఆచారము. క్రిములుండిన ఆముదముతో ఇత్తురు.

కర్ణశూలయందు స్వరసమువాడిన మిక్కిలి ఉపయోగకరము.

కామిలజ్వరము వీటియందు పసుపుపుష్పములు పూచు (తెల్లపుష్పములుపూచు దానికంటె యిది గుణవంతమైనది.) గుంటకలగర స్వరసము యివ్వబడుచున్నది.

ఆకులకషాయమును (2-4 ఔన్సులు) రక్తస్రావములయందు దినమునకు 2 మార్లు వాడుచున్నారు. దీనిచే చాలా ఉపయోగము కలుగుచున్నది.

ఆకులకల్కమును వృశ్చికదంశమునందు లేపనమున కుపయోగించుచున్నారు. నొప్పి వాపుయుండుప్రదేశమున చక్కగరుద్ది పిండికట్టునట్లు గట్టిగ కట్టవలయును. ఇటుల చేసిన ఆకల్కము విషమును లాగివేయును. ఈక్రమమునే గండమాలయందు, పురాణ చర్మవ్యాధులయందు అనుసరించవలయును.

ఆకులధూపము లేక ఆవిరి (ఆకులు, నీళ్లు) బట్టిన మూలబాధ నివారణయగును.

ఆకుస్వరసమును నువ్వులనూనె లేక కొంకాయనూనెతో కాచి తలకురాచుకొనిన కురులు నలుపెక్కను. వృద్ధినొందును.

మిరియాలను గుంటకలగరాకు రసముచేనూరి లేపనముచేసినను లేక మిరియాలు వరిబియ్యము వీటిని గుంటకలగరాకురసముచే నూరి లేపనముజేసినను ఒంటికణతతల నొప్పి నయమగును.

ఒకప్రస్థము గుంటగలగరరసము, 1 కుడవము నూనె, 1 పలము యష్టిమధుకము, 1 ప్రస్థము ఆవుపాలుపోసి స్నేహపాకమున పచనముగావించి ఉపయోగించిన నేత్ర రోగములన్నియు నశించును.

గుంటకలగర రసము, త్రిఫలములు, నల్లకలువ, సంబరేణు, మండూరము వీని యందు నూనెబోసి పాకముగాచి యభ్యంగనార్థము ఉపయోగించిన బట్టతల నశించి వెంట్రుకలు దట్టముగాను గుంపుగాను పెరుగును.

గురివెందగింజలను పొడిచేసి గుంటకలగరరసమున భావనచేసి యందు తైలమును పోసి యీతైలమున ఏలకులు, జటామాంసి, దేవదారు వీనిని కల్కముగావేసి పచనము జేసి అభ్యంగనార్థ ముపయోగించిన వెంట్రుకలు దట్టముగాపెరిగి శిరోరోగములు నశించును.

ఓమముతో యకృత్ వ్యాధులయందు దీనిని వాడుచున్నారు. పాండువున ఆకులను మిరియాలతోనూరి నిమ్మకాయంత 5 దినములు లేక 6 దినములు ప్రాతఃకాలమున పుల్లటిపెరుగు లేక మజ్జిగతోనిచ్చిన వ్యాధి నివారణయగును.

3 భాగములు గుంటకలగర, 1 భాగము మిరియములు కలిపి మాత్రలుచేసి దిన మునకు 2 సార్లు యిచ్చుచుండిన ఉపదంశము మానును. ఉపదంశవ్రణములయందు క్షాల నమునకు గుంటకలగర మిక్కిలి ఉపయోగము.

—మిగిలియున్నది.

పల్లెటూళ్లు

శ్రీమతి అయ్యగారి రుక్మిణమ్మగారు

నిజమైన మనదేశస్థితి తెలిసికొనవలెనన్న పల్లెటూళ్ల పరిస్థితులు దూరదృష్టితో పరిశీలించవలయును. హిందూదేశము చిన్న చిన్న పల్లెలతోటి గ్రామములతోటి నిండి యుండుటచేత మొత్తము పల్లెటూళ్ల జనసంఖ్య పట్టణముల జనసంఖ్యకంటె ఎక్కువగా నున్నది. దేశము ఏమాత్రము వృద్ధిలోకి తేవలెనన్నను మన నాయకులు ప్రచారము పల్లెలయందే చేయుచుండవలెను. ఒకానొక కాలమందు హిందూదేశము దేశములన్నిటిలో అగ్రస్థానము వహించి యుండుట అందరెఱిగిన విషయమే. ఆకాలమందలి మనగ్రామపరిస్థితులు మంచిదశ యందుండుటయే దీనికి కారణము. గొప్ప గొప్పవిద్యాపీఠములన్నియు పల్లెలయందే యుండెడివి. గొప్ప గొప్పపండితులు, కవిశ్రేష్ఠులు, వేదాంతులు గ్రామములయందే యుండెడివారు. ప్రస్తుతకాలపరిస్థితులుమారినవి. దేశము పరాధీనమైనది. అజ్ఞానమను అంధకారము పల్లెలయందు ప్రచండవిహారము సల్పుచున్నది.

శ్రీమతి అయ్యగారి రుక్మిణమ్మగారు

కాబట్టి ప్రస్తుతపరిస్థితులలో ముఖ్యముగా పల్లెటూళ్లను మార్చినగాని దేశము బాగుపడదు. పల్లెటూళ్లయందు ప్రబోధము గావించుటకు యూనివర్సిటీ డిగ్రీలను పొందిన విద్యార్థులు మహాత్మునివలె త్యాగవంతులై కష్టములకోర్చి గ్రామములందును, పల్లెలయందును నివసించుచు ప్రజలలో కలసి తిరుగుచు వారిదుష్ప్రవర్తనము మాన్పించుటయేగాక, వారి విద్యనుకూడ అభివృద్ధిచేయుటకు ప్రయత్నించవలెను. నిజమైన హిందూమతముయొక్క సారాంశములను మనగ్రామములందు వ్యాపింపచేయుటకు ఇట్టి విద్యార్థులుకావలసియున్నారు.

పల్లెటూళ్లలో ఏస్త్రీనిగాని ఏపురుషునిగాని చూదమన్నను విద్యావిహీనత అజ్ఞానములతో నిండియున్నారు. ప్రతికుటుంబములోను ఏబాలవితంతువో లేక భర్తచే

విడువబడిన అనాథస్త్రీయో, ఏఅసమానబాంధవ్యమో లేక బాల్యావివాహమో ఈ శతాబ్దమునందుకూడ చూచుచున్నాము. ఏస్త్రీతో ప్రసంగించిన మూఢత్వము, అజ్ఞాన సంబంధమైన ప్రశంసతప్ప వేరుండదు. అస్పృశ్యత, త్రాగుడు, వ్యభిచారము, తగవులు పెట్టుకొని కోర్టుల కెక్కుట మొదలైన పాపములతో పల్లెటూళ్లునిండియున్నవి. ఆరోగ్య స్థితిగతులు చూడమన్న మురికిచెరువులు, అంటురోగములు మొదలైన వాటితో నిండియున్నవి.

పల్లెటూళ్లయందలి స్త్రీలపాట్లు చూచువారికే తెలియగలదు. పశువులకంటె కనా కష్టముగా భర్తలు తమభార్యలను చూచుచుందురు. కొందరు స్త్రీలు ఇట్టి బాధల కోర్వలేక ఆత్మహత్యల చేసికొనుట మనము తరుచు వినుచుందుము. పసిబిడ్డలను పెంచుట తెలియకయు, ఏడాదికొకపర్యాయము గర్భముదాల్చు వనితల దురవస్థ, అట్టిసంసారములు పోషించలేని భర్తల అధోగతియు చూచుచునే యున్నాము. మేయోకన్య ఏదో వ్రాసినదని పౌరుషము జూపు సంఘసంస్కారులు ఇట్టిస్థితిలో ఏమి చేయుచుండిరో తెలియకున్నది. గ్రామములయందలి పరిస్థితులు మారుటలేదు. ఇది దేశోద్ధారణకై కంకణబద్ధులై యున్న మననాయకులు గ్రహింతురుగాక.

ఆంజనేయస్తుతి

శ్రీమతి బెల్లంకొండ కనకమ్మగారు

తనరాజ్యమునువీడి, వనులపాలై పోవు, భానుజసహచారివైననాడు,
దశరథసూనుండు తలయూచి మెచ్చంగ, అంచితరీతి భాషించునాడు,
ధరణిజాన్వేషణార్థముసముద్రముదాటి చిటికెలోపలలంక జేరునాడు,
రామానుజప్రాణ రక్షణోద్యోగివై తెగువమై నొకకొండ తెచ్చునాడు,

స్వామిభక్తియు సభ్యసంభాషణమ్ము,
అన్యదుర్లభమగుప్రతాపాతిశయము,
సతతపరహితజీవన వ్రతమునాగ,
నేమొప్రకటించితివిమాకు స్వామినీవు.

దశావతారములు

శ్రీమతి ఆచంట సత్యవతీదేవిగారు

"శ్యామసుందరరామ! స్వామివామాంకమున" వలె— పల్లవి ॥ ఆదినారాయణ—ఆర్త పరాయణ—ఆదిలక్ష్మితో నీవు—అసురసంహరణకై — ఆర్తరక్షక — హేపరాత్పర—యనుచు నమరులు వేడగా భువి—నాలసించక—యవతరించవె అమరవర్యుల యార్తిఁదీర్పగా ॥ ఆ ॥

ఆదిమీనంబవై—అణఁగి నీరధినున్న—ఆసోమకునిఁగూల్చి—అజుకు నిగమముల నొసగి— సురాసురు లమృతంబు కొఱకై—సారిది గిరిచే తఱచ—మును గఁగ—కరుణతో కూర్మంబవై యాకుధర మెత్తవె—కోరగా సురులూ ॥ ఆ ॥

ధరనుహిరణ్యాక్ష—దైత్యుండు బాధింప—ధరను వరాహమై—దైత్యునిఁ గూల్చవె— తండ్రిచేకడుబాధలొందిన—తనయుఁడగు—ప్రహ్లాదుఁ బ్రోవగ— స్తంభమున నరసింహమూర్తిగ తగజనించవె దైత్యుఁజీల్పగా ॥ ఆది ॥

అదితి కశ్యపులకు—నల వామనుండవై —యవతరించియూ—యవని దానమడిగి—బలిని పాతాళంబు కణచి బాగుగా గర్వంబునడచి—బలిగురుండగు శుక్రగురునికి—బలముగా నొక కన్ను దీయవే ॥ ఆ ॥

పరశురాముండవై —పరగ క్షత్రియులఁగూల్చి—కార్తవీర్యార్జునుని—గర్వంబు ఖండించి దశరథునకును—తనయుఁడవుగా—ధరను రాముండనగ వెలసియు—ధరణిజను చెఱగొన్న దానవు దశముఖుని వేఁగూల్చగా నిలా ॥ ఆ ॥

విమలమైనయీ—యదువంశమందున—వీరకృష్ణుండవై—విప్రతతి రక్షించి—బాల్యక్రీడలు —లీలలనగను—భక్తవరులకుఁ బరగఁజూపి—అష్టభార్యలు కొలువ నెంతయు ఆనందముపొందగా నిలను ॥ఆ॥ భూతదయనుఁగల—బుద్ధదేవుండనగ—భువిరోసి—పూర్ణవై రాగియైనిలువిడచి—సుత సతీబాంధవుల — పితరుల—సత్వరంబుగఁ బాసి వేచని — శుద్ధతత్వము — నిద్దరన్ గనిబుద్ధి మంతులఁజేయవే! జనులా॥ ఆ ॥ కలియుగకలుషముల్—కడువృద్ధిపొందంగ—మఱికల్కిమూర్తివై—మగుడజన్మించియు దుష్టశిక్షణ—శిష్టరక్షణ—దురితజాలము బాపి ధర్మము—ధరను పాదుకొల్పి—యీధరదయతో నేలుమ—సత్యవతిని ॥ ఆ ॥

స్త్రీ అబల కాదు

ర

శ్రీమతి కృష్ణవేణి భిషగ్రత్న గారు

బలమనిన నేమి? దీనిని తొలుత తెలుసుకొనవలయును. శక్తికి రెండు రూపములు —(1) సంగ్రామ శక్తి (The Power to struggle) (2) సంస్థితిశక్తి (The Power of endurance)

* * * *

అయితే ఈవిధము తప్పని ఒకటేతూకము. మరియు ఒకటేపొడవుగల స్త్రీపురుషుల మెదడును సరిపోలించిచూడవలయునని కొందరికి తోచినది. ఇప్పటిప్పుడు వారియొక్క మతమే సర్వసమ్మతమగుచున్నది. దీనినిగురించి 'రోబర్ కింగ్ మన్' (Rober Kingman) యనే మేధాశాస్త్రప్రవీణుడు అనేకశోధనములు చేసినాడు. వీడు చెప్పునదియేమనగా "ఒకటేతూకము ఒకటేపొడవుగల స్త్రీపురుషుల మెదడును పరీక్షచేసి పోలించిచూడగా వ్యత్యాసమేమియునుండదు. పురుషుల మెదడున యెన్ని అణువులున్నవో అన్నియే స్త్రీయొక్క మెదడునందున్నవి. మరియు తూకమునందును, రెండు సరిసమానముగానున్నవి."

శ్రీమతి కృష్ణవేణి భిషగ్రత్న గారు

ప్రకృతి స్త్రీదేహమునకు యిచ్చిన సమానశక్తుల యొక్క మూలమునకు సంస్థితియనునది సార్థకనామమే. జగముయొక్క 'స్థితి' యందు దాని భాగమే యెక్కువగాఉన్నదికదా? సంతానము పడయుటయందు కష్టనష్టములున్నవని అందరికిని విదితమే. అయితే పుట్టిన పిల్లలను పోషించుభారమూ, స్త్రీలదే అయియుండుటవలన ఆ మహాకార్యమునకు అకష్టనష్టములు అనుకూలమేకదా? అయితే ప్రకృతి స్త్రీలకు అద్భుతసర్వాంగపునర్జీవనశక్తియూ యిచ్చియున్నది. బిడ్డలను పెంచుటకు ఆమె హృష్టపుష్టముగా నుండవలెను. ఆయుష్యవంతురాలైయూ నుండవలయునుకదా? అనిన దీనికి యేది యెక్కువగా ఉండవలయును? ఒకప్రక్కన నెల నెలకూ ఒకవిధమైన ప్రాణనష్టమున్నది. ప్రతియొకసారి ప్రసవించునప్పుడంతయూ కష్టనష్టములున్నవి. ఇటువంటి ఆవర్తక (Recurrent) వైరులు సహజముగా ఆమె ప్రకృతియందే యున్నవి. పైన బాహ్యప్రపంచమునందుండిన, శీతోష్ణముయొక్క వ్యత్యాసములతొందర, సంతానపోషణయందునూ ఎన్నియో తొందరలు. ఈప్రకారము అనేకతొందరలున్నవి. ఇటుల రెండుప్రక్కలనూ బాధలుండగా సంతానము పోషించుటకై కావలసిన హృష్టపుష్టతయొక్కయూ, ఆయుష్యముయొక్కయూ గతియేమి? ఈవిచారము ప్రకృతిదేవికే యున్నదని స్త్రీలయొక్క అద్భుతప్రతియోగశక్తి (Resistance) నుంచి తెలియనగును. అన్నికష్టనష్టములకు ప్రతీకారము చేయుటకై ఆమెయందుండు శక్తిని వర్ణించుటకు అసాధ్యము. ఈ ప్రతియోగశక్తియే ఆమెయొక్క దేహపునర్జీవకశక్తి. సహనప్రతియోగములతో పుట్టిన సంస్థితిశక్తి ఆమెయొక్క సొత్తు.

ఇంకనూ అన్నిధర్మములయందునూ ప్రథమస్థానము పొందియున్నదగు త్యాగమునకు ఇదియేమూలము. ఈసహజత్యాగమునకు తగిన విద్యయుండిన వారలకు చేతకానిపనియైననూ ఏది? అనేకదేశముల సెన్‌సస్‌రిపోర్టు (Census report) లే ఆమెయందుండుసంస్థితిశక్తికి సాక్షులు. మాదిరికి, మొన్నపోయిన(1921) సెన్‌సస్‌రిపోర్టులనే చూతము. వెయ్యిపురుషులు చచ్చినచోట యెందరు స్త్రీలు చనిపోయియున్నారని చూతము.

ప్రాంత్యములు	పురుషులు 1000 మరణమునకు సరియగు స్త్రీల మరణములు. (సరాసరి)
బంగాళ	909
బిహార్ ఒరిస్సా	936
బొంబాయి	957
బర్మా	901
సెన్‌ట్రల్ ప్రావిన్సు బీరార్	923
మద్రాసు	977
పంజాబ్	928
సంయుక్తప్రాంతములు	918

ఎటులచూచిననూ వెయ్యిమందిపురుషులకు వెయ్యిమందిస్త్రీలు చావలేదుకదా! ఇంతియేకాదు. ఒకప్రక్కన ఆసెన్‌సస్ రిపోర్టు యేమితెలిపినదనిన "Famine mortality fell more heavily on men than on women, the latter sex apparently being constitutionally more able to resist the hardships which economic stringency brings." (క్షామముయొక్క దెబ్బ పురుషులమీదనే యెక్కువగా వాలినది. స్త్రీలరచనమునందే ఈ దారిద్రకష్టములకు ప్రతీకారముచేయు శక్తి యెక్కువగానున్నదని తోచుచున్నది.) ఇదియే అనేక డాక్టరుల మతము.

ప్రకృతి స్త్రీలపైన ఉత్పాదకధర్మము మోపిన భారమునుచూచిన వారే ఎక్కువగా చావవలయునని మనస్సునకు వచ్చును. అయితే నిజస్థితి అటులకాదు. వాండ్లయొక్క సంస్థితిశక్తిచేయు ధర్త్రి ఆకష్టనష్టములను మీరియున్నది. ఆమెయందు నడచు మారక (Destructive) వ్యత్యాసములకంటెనూ, పూరక (Compensating) వ్యత్యాసము లధికముగ యున్నవని నిస్సందేహముగనే చెప్పవచ్చును.

*　　　　*　　　　*　　　　*

నైజీరియాదేశపు ఇయాపిస్త్రీలు తమ పురుషులకన్ననూ బలాఢ్యులుగానున్నారు. లలవాజనులయందు వారి దేహకట్టు పురుషులకన్ననూ శ్రేష్ఠముగానున్నది. కెలపార్నియా శాస్త్రీక స్త్రీలయొక్క శక్తియూ పురుషులశక్తిని మీరియున్నది. అరబ్, మరియు, కందహారి, అఫ్ఘన్ స్త్రీలు పురుషులతో సరిసమానమైన బలమునూ బిగువునూ, కలిగియున్నారు. టిబేటుస్త్రీలు పురుషులకన్ననూ మేలుగానున్నారు. ప్రయాణసమయమునందు భూతాన్ స్త్రీ పురుషులను మోసుకొనిపోవడము యెన్నియోతూరులు వినియుండవచ్చును. ఇంకనూ యెన్నియోదృష్టాంతములను అనేకదేశములయొక్క ఇతిహాసముల దృష్టాంతమునుంచి పెంచవచ్చును. కడకు సారాంశమేమి? క్రియాశక్తి ఒకరికి తక్కువ, ఒకరికియెక్కువ, అనిచెప్పుటకు సాధ్యములేదు. లింగభేదమున్నట్లుగా క్రియాశక్తినందు భేదములేదు. ఒకవేళ భేదమున్నచో, దానికి పరిస్థితియొక్క అభ్యాసముకాని దేహరచనకాదు.

పరిస్థితి అనుకూలించినట్లంతయూ, స్త్రీపురుషు లిద్దరూ పరిసమానమైన సంస్కృతినీ, కర్తృత్వశక్తినీ చూపించుచు నేయున్నారు. అంతియేకాక, స్త్రీ చేసిన కార్యములయందు కేవల సంగ్రామకుతూహలమునూ, దానియొక్క దుష్పరిణామము తక్కువచేయుపనులే విశేషమని చెప్పుటకు ఇతిహాసములే సాక్షి. క్లోరోఫార్మ్ (Chloroform) అని ఔషధము. దాని ముందుకు తెచ్చిన సిమ్సన్ (Simpson) నకు మొదటనే యొక స్త్రీ దానిని శోధించియుండెనని కొందరిరసజ్ఞుల మతము. అయితే 15-వ శతాబ్దమునందు ఆమె దానిని చూపించినపుడు ఆమె దైవయిచ్ఛకు విరుద్ధమైన కార్యము చేసియున్నదనీ ఆమెను చర్చి, మరియు స్టేటు (ధర్మగురువులూ, రాజశాసనములూ) చేరి కాల్చివేసిరి! రేడియం (Radium) యొక్క ఉపయోగము అందరికినీ తెలియును. దీని ఉపయోగము మేడమ్‌క్యూర్ (Madame Curie) అనునామెయొక్క ఆశీర్వాదము. ఇటులనే జగత్తునందు జగడములనూ, దుఃఖములనూ తక్కువచేయుటకు స్త్రీలు చేసిన ఇంకనూ చేయుచున్న ఉపకారముపట్టీని యెంతయో పెంచవచ్చును. ఎలా వీలర్ విల్‌కాక్సు అనునామె వ్రాసిన ఈపద్యములను చదువుట ఉత్తమము.*

.......................“You men, you wise strong men, our self-announced superiors in brain, our peers in judgment, you go forth to war! ....

సారాంశము—పురుషులారా, బుద్ధిమంతులైన బలాఢ్యులారా, బుద్ధియందు మనకన్ననూ యెక్కువగా నున్నదని తలచిన స్వనిర్మితశ్రేష్ఠులారా, మాకొఱకై న్యాయమును చేయువారా, మీరా యుద్ధమునకు పోయెదరు.

“Say is there no substitute for war in this great age and era? If you answer ‘No’ Then let us rear our children to be wolves and teach them from the cradle how to kill. Why should we women waste our time and work in talking peace, when men declare for war?”

చెప్పండి—ఈ గొప్పయుగములందుకూడా యుద్ధమునకుబదులుగా, ఇంకేమిచేయుటకునూ మీకు తోచ లేదా? మీరు ‘లేదు’ అనిచెప్పిన మేము మాబిడ్డలను తోడేలులవలె పెంచెదము. వారికి తొట్లయందే చంపు నది నేర్పించెదము. మీరు యుద్ధమునకే నిలిచియుండగా మేము స్త్రీలముమాత్రము బిడ్డలకు శాంతినే ఉపదేశించుచూ ప్రొద్దును ఎందులకు వ్యర్థము చేయవలయును.

సప్తపదియందునూ స్త్రీ ‘సఖా’ కాని దాసికాదు. బానిసకాదు. వేదములందునూ, ఆమె అబల కాదు. వివాహమంత్రములకునూ ఆమె అబలకాదు. సనాతనధర్మాభిమానులు తమధర్మమునకు మూలమని తలచిన శృతి ఇటులున్నది. తదనుసారముగా, వరుడు ఆమెకు ఇటులచెప్పును—“ఋగ్వేదము నీవు, సామవేదము నేను. ద్యౌ నేను, పృథ్వి నీవు. రేతస్సు నేను, రేతోభృత్ నీవు. మనస్సు నేను, వాక్ నీవు.” (సాత్వమస్యమోహము మూహమస్మి సాత్వం। ద్యౌరహంపృథ్వీవీత్వం। రేతోహం రేతోభృత్ త్వం మనోహ మస్మివాక్త్వం.......................)

ఇటుల యింకనూ యెన్నియో శృతిస్మృతిపురాణముల ఆధారములున్నవి.

స్త్రీల ప్రకృతినీ, ఇతిహాసమునూ, ఆమె వివిధసామర్థ్యములనూ, వర్ణించనవసరమైనది. ఇప్పుడు స్త్రీ అబలనా, కాదా, యని పాఠకులే తీర్మానించవలయును....

* “Woman and War”—Ella Wheeler Wilcox.

౯
శ్రీమతి అక్కరాజు సీతారామమ్మగారు

మరియు వయసున చిన్నదయ్యు మహాత్యాగినియై సమస్త ఆభరణములను స్వరాజ్యనిధికర్పించి అసహాయోద్యమమున ముందంజవేసి శ్రీ గాంధిమహాత్మునిచే సత్యోత్తమరాలను మెప్పునుబడసి చివరకసువులు బాయునప్పుడు సైతము నన్ను మరచినను దేశమును మరువవద్దని భర్తను బ్రతిమాలిన మాగంటి అన్నపూర్ణాదేవి కీర్తి లోకవిదితము. స్త్రీ శక్తిత్వము గుర్తెరుంగని కొందరు పురుషులు స్వార్థపరులై స్త్రీలు తమకు దాస్యము సలుపుటకే సృజింపబడిరని భ్రమించి వారికి బొత్తుగా స్వాతంత్రమివ్వక ఉద్యమములందు పాల్గొననీయక దేశమున కనలేని కీడు దెచ్చుచున్నారు. స్త్రీసహాయము లేక పురుషుడేమి చేయుచున్నాడు స్త్రీ చేయూతలేని సంసారము సీదగలడా? లేదు. వేయేల ఒక్క విషయము గమనించిన మనకే తెలియగలదు. పుట్టినప్పటినుండియు అతిగారాబమున పెంచి పెద్దవారినిజేసిన తల్లిదండ్రులను తన ఆజ్ఞలనుగాని విన్నపములనుగాని జవదాటని సోదరీ సోదరులను విడచి ఎన్నడు కని విని యెరుంగని అత్తింటకరిగి అచ్చటగూడ పుట్టినింటి యందు వలెనే భేదమించుకయైన నగపర్చక మెలగుచున్నారు. ఇంతకన్న స్త్రీ చూపవలసిన త్యాగమింకేమిగలదు? స్త్రీవిద్య బొత్తుగా నసించియున్న యీకాలముననే పురుషులలో సమానముగ రాజకార్యములు సైతము నిర్వహింపగలిగియున్నారు. ఇంకను పురుషులతో సమానముగ విద్యాదిసౌకర్యములున్న యెడల స్త్రీ పురుషులకుచేయు సహాయమింకెంతయుండునో వేరే యడుగవలెనా?

శ్రీమతి అక్కరాజు సీతారామమ్మగారు

౧౦
శ్రీమతి సూరపరాజు రుక్మిణమ్మగారు

మొగశిశువు గలిగెననగానుండు సంతోషదాయకములగు సంభాషణలుగాని, ముఖవిలాసముకాని, ఆడశిశువు గలిగెననగా జనులహృదయములుగాని, తల్లిదండ్రుల హృదయములుగాని కడునిస్సారముగా, ఆడపిల్లయా పుట్టినదనియును, యెప్పటికైనను, యెంతప్రేమతో పెంచి పెద్దదానిచేసి ప్రేమచూపినను, ఆడపిల్లయేగాని, యీడపిల్లగాదనువారును, ఆడదిబుట్టిన వొకబిరుదు దిగగోయవలయుననువారును, ఆడదియపరబుట్టినదనువారును, యింకను యెన్నియో యనూయాభావముంగుమాటల నాడుదురు. సాధారణముగా సామాన్యజనులు అనగా చదువుకొననివారిగు మనపూర్వులు పురుషశిశువునైన తల్లిగర్భమందు తొమ్మిది నెలలు (అనగా) నవమాసములు మోయుననియును, స్త్రీశిశువైన పదినెలలు తల్లిగర్భమున మోయుననియును స్త్రీశిశువును గనునప్పుడు, పురుషశిశువును గనునప్పటికన్న, యెక్కుడు కష్టమనియును, వొక ప్రసవకాలమందేకాక యన్ని అంశములలో యాడుపిల్లకే యెక్కుడు కష్టపడవలయుననియును చెప్పుదురు. మొత్తము మీద స్త్రీలన చులకదనమేకాని అంత కేవలము పనికిమాలినజన్మ గాదు.

౧౧

శ్రీమతి జి. వీరమ్మగారు

ప్రపంచమునఁగల యాశ్చర్యములన్నిటిలో నిదియొక వింతగానున్నది. జన్మముతోడనే స్త్రీ యబల యని ఏ మహాపురుషుడు నామకరణ మొనర్చెనో గాని యీసువాక్యము యన్నిటియందును ననగా గృహకృత్యము లందుఁదప్ప పురాణములందును, పద్యకావ్యములందును, నవనాగరికత నవలందును, ఇంక మొదలగు నన్నిరచనలందును స్త్రీ యబలయని లిఖించుచునేయున్నవారుగాని దేనియందును, యేవిషయములలోను ఎందుకుయని ప్రశ్నించువారెందుగలరు. మరికొన్ని ఉపనిషత్తులందుగూడ, స్త్రీ సాధూనాం, యని వ్యాసః శేల రచించెనని యడుగగా, భూతదయ, క్షమ, ఓర్పు, నమ్రత, విధేయత భక్తి మొదలగు సుగుణములన్నిటికిని వారిహృదయమే యాలయముగానున్నదని సూక్ష్మదృష్టిచే యూహించియుండ వచ్చును. అదియెట్లనగా స్త్రీ యొక యువకుని వివాహమాడినప్పుడు కొరంతలేనిసంసార మెన్నటికిని యీ విధాత విధించియుండడు. అట్టికొరంతలం దీర్పగలుగుటకు గృహిణి, గృహముచ్యతే యనునట్లు తనయావద్బల ముచే నెరవేర్చునుగదా? మరియొక విశేష మేమనగా స్త్రీయొక్క శిశువునకు తాను మాతగానున్నప్పుడు కలుగు ఆవేదనయు, విధిప్రేరేపణవలన బిడ్డలయొక్క సంఖ్య యొక్కువకాగా మరియు స్వల్పవేతనవలనగల్గు లోపములవల్లను బిడ్డలయొక్క యారోగ్యముతో కూడుకొన్న సుఖదుఃఖములకును యబలయైన యెట్లు సహించును?

౧౨

శ్రీమతి అద్దంకి అనసూయాదేనిగారు

బ్రహ్మణస్సకాశా న్నానావిచిత్ర జగన్నిర్మాణ సామర్థ్యక
బుద్ధిరూపబ్రహ్మశక్తి రేవప్రకృతిః ॥

స్త్రీలు శక్తిస్వరూపిణులు. ప్రపంచమునందంతయు శక్తి యిమిడియున్నది. అణువు మొదలుకొని బ్రహ్మాండ పర్యంతము అంతయు శక్తిమయమే. ప్రపంచోత్పత్తికి మూలకందమీశక్తియే. భగవంతుడు సృష్ట్యాదిని ప్రకృతి స్వరూపిణియగు శక్తినుంచియే ప్రపంచము నుద్భవింప జేసెను. ఈ సృష్టినంతయు సరిగానియమింప నీశ్వరుడు త్రిమూర్త్యవతారములందాల్చెను. ఆయాదిశక్తియే లక్ష్మి, సరస్వతీ, పార్వతీ నామములతో వారి ముఖ్వురకుం బత్ని యయ్యెను. త్రిమూర్తులును శక్తిస్వరూపిణులే.

బ్రహ్మావిష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ పరతత్వ విభూతయః
ఏషాంత్రయాణామధికః సర్వకారణమీశ్వరః॥

భగవదంశ పురుషునియందును, శక్త్యంశముఖ్య ముగా స్త్రీలయందును గలదు. స్త్రీలు నిశ్చయముగా శక్తిస్వరూపిణులు. ఏకార్యమునందుగాని శక్తిప్రేరేపణ లేనిది ఆపని నిర్వహింపబడనేరదు. ప్రతిపనియందును

శ్రీమతి అద్దంకి అనసూయాదేవిగారు

శక్తితోడ్పాటు కావలెను. పురుషుడు శక్తిస్వరూపిణియగు స్త్రీ తోడ్పాటులేనిది ఏపనిని నిర్వహింప నోపడు. స్త్రీసహాయములేక నేపనిగాని జయముగాంచజాలదు.

మహిషదుర్వారబలోపేతుండగు మహిషాసురునిం గెలువ నొరులను సాధ్యముగానికతన, దేవతాసమేతుడై చతుర్ముఖుడు దేవికడకుజని, ఆమెను ననేకవిధంబుల స్తుతించివేడ, ఆదేవి కరుణించి వానిబోరిగొని యెదనని అభయమిడి అసురునిజంప సమకట్టి రౌద్రమూర్తియై ఘోరాకారములో నేగుచున్న యాదేవికి ముల్లోకవాసులు పూజోపచారములనొనర్ప ఆదేవి విజృంభించి, మహాప్రళయాకారములో నేగి నొక్కుమ్మడి దానవుల మర్దించి శాంతమూర్తిగాకయున్న సురసమేతుడై బ్రహ్మ ఆదేవిని శాంతమూర్తివిగమ్మని స్తుతింప ఆదేవి శాంతాకారదాల్చె.

ఇటులనే స్త్రీలు శక్తిస్వరూపిణులయ్యు నొక్కొక్కసమయమునందు, శాంతతయు జూపుచుందురు. శక్తికి శాంతఘోరములని రెండవస్థలున్నవి.

* * * *

స్త్రీయొక్కతె గృహమున పెద్దలబూజించిన హస్తములతో, శత్రువులను నుక్కడగించును. ఇంట తన సహజకోమలగాత్రముతో మధురాలాపములాడిన యువతి మహాసంగ్రామమధ్యమున రణభేరివేయించి శత్రుగర్వ నిర్భేదమవునటుల దుందుభినినాదము చేయును. అహో! స్త్రీలు యెంతటిసాహసలు, ఎంతధీరలు, ఏంతశూరురాండ్రు! "సాహసం షడ్గుణంచైవ" అని యుండలేదా? వారు చేయవలపెట్టినకార్యము కొనసాగువరకు ఊరుకొనువారుకారు. పురుషులుగూడ పట్టుదలయందు స్త్రీలకు తీసిపోదురు.

గోదావరి రైలువంతెన

(ఛాయాచిత్రగ్రాహకులు: శ్రీయుత ఆలమూరు శ్రీనివాసరావుగారు బి.యే.)

కావలెను

ఆంధ్రదేశమునందలి ప్రకృతి దృశ్యములను, మనోహరప్రదేశములయు, స్త్రీవిద్యాసంస్థలయు ఛాయాచిత్రములు గృహలక్ష్మిలో ప్రచురణార్థము కావలయును.

బాలవిజ్ఞానశాఖ

౧. పదము

తొక్కుపల్కులు

శ్రీమతి ఎ. అమ్మణ్ణి అమ్మగారు

ఇల్లుకట్టుదామా!
ఏమిఇల్లు?
పెంకుటిల్లు—
ఏమిపెంకు?
వరపెంకు—
ఏమివర?
తామర—
ఏమితామర?
మెట్టుతామర—
ఏమిమెట్టు?
కొండమెట్టు—
ఏమికొండ?
బొగ్గుకొండ—
ఏమిబొగ్గు?
నేలబొగ్గు—
ఏమినేల?
గచ్చునేల—
ఏమిగచ్చు?
పాలగచ్చు—
ఏమిపాలు?
బఱ్ఱెపాలు—
ఏమిబఱ్ఱె?
చుక్కబఱ్ఱె—
ఏమిచుక్క?
చాదుచుక్క—
ఏమిచాదు?
బియ్యపుచాదు—
ఏమిబియ్యము?
పూచబియ్యము—
ఏమిపూచ?
జొన్నపూచ—
ఏమిజొన్న?
మొక్కజొన్న—
ఏమిమొక్క?
మామిడిమొక్క—
ఏమిమామిడి?
అంటుమామిడి—
ఏమిఅంటు?
మల్లెఅంటు—
ఏమిమల్లె?
గుండుమల్లె—
ఏమిగుండు?
ఇనుపగుండు—

౨. పాటలు

కాకిపాట

(సంపాదకసగాలు) శ్రీమతి రాయి సరస్వతమ్మగారు

కాకినాకు దీపమిచ్చె
దీపమెత్తి అవ్వకిస్తి
అవ్వనాకు అడ్డిగలిచ్చె
అడ్డిగలెత్తి యెనుముకిస్తి
ఎనుమునాకు పాసియిచ్చె
పాసిఎత్తి తురకక్కయిస్తి
తురకనాకు తురాయియిచ్చె
తురాయిఎత్తి దొరకుయిస్తి
దొర నాకు దొరతనమిచ్చె.

బూచమ్మకూతురు

బూచమ్మకూతుర్ని నేనేనా?
బుద్ధిమంతురాలిని నేనేనా?
ఆకులుపోకలు నావేనా?
అందెలుకడియాలు నావేనా?
ఆవులుగేదెలు నావేనా?
అద్దగోడమీద బెల్లంముక్క
అందిపుచ్చుకో బూచమ్మ!
బూచమ్మకూతుర్ని నేనేగా

బుద్ధిమంతురాలిని నేనేగా
ఆకులుపోకలు నావేగా
అందెలుకడియాలునా వేగా
ఆవులుగేదెలు నావేగా
తోలుకురారా చిన్నన్న
దొడ్డిని పెట్టరా పెద్దన్న
తలుపూతియ్ పెద్దోదినా
పాలూపితుకూ చిన్నోదినా.

3. పద్యము

బాల్యక్రీడలు

పెమ్మరాజు రాజగోపాలముగారు బి.యె సారస్వతసమాజము

ఉడుమాడంగదలంచి బాలకులతో నుద్యానమధ్యంబులో;
బడిలోనుండి రహస్యమార్గమున నెవ్వారైనవీక్షించి న
ప్పుడె దేపోయెద మంచినీరుకని నీవున్మెల్లగా జారన
య్యెడనీవెంటనె చల్లగాతరలనే? యేనప్పుడే ట్లోసఖా!

పలువురుగూడిమాడి బహుభంగులనాటలనాడుచుండ నే
నలజడిబొందిదొంగనయి అందరివెన్కనుపోవుచుండగా
నలవుబలంబుగల్గియటు లందరిమించెడి నీవు నాకు ని
ర్మలమహితానురాగవరమైత్రిదలంచుచు జేతజిక్కవే?

మాలియాకును తెచ్చి మముముట్టుమదికాదు చెలికాడ? కొనిరమ్ము తులసియాకు
కాదుకాదదికాదు బాదమాకును తెమ్ము బాదమా అదికాదు పనసయాకు
పోనితెమ్మదికాదు పొన్నాకుగొనితెచ్చి బాలురందరికూడ పట్టికొనుము
అదితెచ్చుకొనుటెంత అదికాదువడినేగి నారికేళముగొని తేరమనుచు

తోడిబాలురతోగూడి దొంగబట్టి
ఆడుకొనునాటి సౌఖ్యంబు లాత్మలోన

దలచుకొన్నంత నెమ్మేనుపులకరించి
హర్షభాష్పంబు లురలించు నహాహా! నాకు.

తల్లిని జేసి బాలనొకదాని, తుమెండిదె యాడుకొందమం
చల్లన పిల్లలెల్లరిని నంతటచుట్టును బోగుచేయగన్
ఘల్లన గజ్జెలందెలు వికస్వర మొప్పగ వారుపారగా
నుల్లసమొప్పవారలను నొక్కటముట్టుకొనంగ లేదకో?

ఒకటా? రెండును మూడునయ్యె, యికనీవో హాహాసఖి! దొంగవై
తికదా? నన్నికముట్టుకొమ్మనుచు బ్రీతింబల్కగా బ్రీడతో
బ్రకటోత్సాహముతో మహాదరముతో బాల్యప్రగల్భంబుతో
చికురాచ్ఛాదితఫాలపంకజముతో చిన్నారి పొన్నారి బా
లిక వెన్నాడిన సంతసంబుమదిలో లీనంబునయ్యెన్సఖా!

బాలికలందరుంగలసి ప్రాభవమొప్పగ మీరుదొంగలై
లీలజరింపుడంచు విపరీతపునిద్రనటింపవారల
వ్రేళలమెల్లగాదరికి వేజనివారినగల్గ్రహింపుచో
బాలికలెల్లమేల్కొని చివాలున జేయరెమందహాసముల్.

ఆయువి నిర్మలంబులయి ఆప్తసుహృద్గుణపూరితంబులై
బాయక లేతవెన్నెలలవాసిజెలంగి మనంబులోపలం
బాయనిపూతలైదనరి మోదముజిల్క తలంచినంతనే
హాయిరొయొనర్పుగాదెసఖుడా! మురిపెంబు రహించి యిప్పుడున్.

ధారాపాతముగాగ వర్ష మిలపై ధారాళమై పోయగా
నేరుల్పారగ కాగితంపుపడవల్నిర్మించి యవ్వానికిన్
పేరుల్పెట్టి సఖాళివెంటనడవన్ క్రీడింపగా లేదొకో
పారావారతరంగనౌకలనుచున్ బాల్యంబునన్మిత్రమా!

మనమార నెపుడైన చిననాటబలెజేరి వచ్చాకునాడెడి భాగ్యమున్న
యిరుకులోనొకమూల పరిమెళించుచునున్న మొగలిపూవునుపట్టు పూన్కియున్న

ఆటపాటలతోడ తోటలోగుమిగూడి యుడుమాడుకొనుభాగ్య మొనరియున్న
తురకామరకనాడి చిరుచెమ్మటలతోడ కథచెప్పుకొనునాటి కలిమియున్న

ఎంతయానందముండునో యెరుగరాదు
బాల్యకాలంబులీలగా వరలెమనకు
అందుగల్గిన నిర్మలానందగతిమ
వేయిజన్మాలకైన లభింపగలదె ?

౮. వస్తుపాఠము

వెన్న

వృద్ధవైద్యుడు

ఆవు, జత్తె వీటిపెరుగును చిలికి తోడనే యెత్తబడిన వెన్న నవనీతంబనబడును. దానిని బాలురు వృద్ధులు భక్షించిన, బలము ధాతువృద్ధికలుగును. మఱియు శ్లేష్మము పి'త్తము, వాతము వీటిని నశింపజేయును. మూర్ఛ, క్షయ, క్షీణత, కృశత్వము, యీ రోగములు గలవారికిని బాలురకును వృద్ధులకును మేలుచేయును.

ఆవువెన్న అమృత తుల్యము—సర్వోత్కృష్టమైన మహాప్రసాదము. భగవంతుడు కృష్ణావతారమున నవనీతచోరుడయ్యెను—గనుకనే నవనీతము మానవులకు మహాప్రసాదమనుట అతిశయోక్తిగానేరదు.

నవనీతమును ప్రతిదినమును బిడ్డలకు ఇచ్చుచుండిన ఆరోగ్యవంతులై యుండగలరు. కొద్దిగ వెన్న తీసుకొని బిడ్డల శరీరమునకు చరుముచుండిన చర్మరోగములు రాకుండుటయేగాక చర్మము మృదువుగనుఉండును. చేపనూనెకంటె వెన్న అనేకరెట్లు బిడ్డలకు మేలుచేయును.

ప్రాతఃకాలమున తులము వెన్నను చల్లని నీరుతో భుజించిన మలబద్ధకమును మూలవ్యాధిని హరించును. రక్తము స్రవించు మూలరోగముకు వెన్న ముద్దమందు అమృతతుల్యము.

వేసవికాలపు వేడిసెగచుటకు వెన్న మంచిమందు—నెయ్యికంటె వెన్న శ్రేష్ఠమైన పదార్థము.

ఈ వైద్యము ఎల్లరకు సులభసాధ్యమైనది గనుక అచరించవలయును.

౫. బాలికల రచనము

శక్తిమతి

శ్రీమతి పానకా వసుంధరాదేవిగారు

మాయూరినడుమ, పూర్వులచే ప్రతిష్ఠింపబడిన, ఆంజనేయస్వామి వారికి ఒక చిన్న మందిరము కలదు. అక్కడిజనులు ఆస్వామికి మ్రొక్కులు మ్రొక్కి ముడుపులు కట్టుచుందురు. ఆపట్టణమందు రాత్రి పరస్త్రీతో కూడ దొరకిన పురుషుని, స్త్రీని, ఆగుడియందు బెట్టి తెల్లవారగానే రాజసన్నిధికి కొనిపోయి దండించుట ఆచారమై యున్నది.

పానకా వసుంధరా దేవిగారు

ఒకనాటిరాత్రి పరస్త్రీసంగతుఁడైన యొక బ్రాహ్మణుని కొత్వాలుపట్టి స్వామి ఆలయములో ఉంచి వెలుపల పెద్దగడియవైచెను. ఆవృత్తాంతము వెంటనే ఆబ్రాహ్మణుని భార్యకు శక్తిమతికి తెలియగా ఆపతివ్రత ధీరురాలై ఖేదపడక చెలులతో గూడి పూజాద్రవ్యములు గైకొని ఆస్వామి ఆలయమునకు పోయెను. అప్పుడు పూజారి దక్షిణమీద లోభముచేత కొత్వాలునకు తెలిపి తలుపుతీసి ఆమెకు ఆంజనేయస్వామి ఆలయములోనికి ప్రవేశము కలుగజేసెను. ఆమెయు పరస్త్రీతోగూడ అందున్నవాఁడై తన్నును తనపరిజనమును చూచి వెలవెల బోవుచున్న పతినిగాంచి ఆస్త్రీకి తన వేషమిచ్చి అక్కడనుండి బయటకు పంపి తాను భర్తతోకూడ అక్కడేయుండెను. తెల్లవారగానే రాజు ఉద్యోగస్తులు వచ్చిచూడగానే, ఆబ్రాహ్మణుడు అందు భార్యతో ఉండెను. ఆవృత్తాంత మెరింగి రాజు మృత్యుముఖమునుండి బయటకుతీసినటుల బ్రాహ్మణుని ఆలయమునుండి విడిపించి కొత్వాలునకు దండనవిధించెను. శక్తిమతి తనశక్తిసామర్థ్యమువల్ల తనభర్తను విడిపించుకొనెను. అట్లనే భర్తల కెట్టి కష్టమొచ్చినను తమశీలమాహాత్మ్యముచే వారిని కాపాడువారు భార్యలే. ఈ కథ మా పెదతల్లి చెప్పగా విన్నది.

౬. బుద్ధిపరీక్ష

యుక్తిలెక్క

శ్రీమతి కొత్తపల్లి శారదాంబగారు

[ఇది బాలురయు బాలికలయు బుద్ధిబలమును పరీక్షించుటకు ఉద్దిష్టమైనది. కావున ఈయుక్తి లెక్కకు ఉత్తరము స్వతంత్రముగ నాలోచించి పూర్తివర్కింగు చూపుచు 12 సంవత్సరములకు లోబడిన బాల బాలికలు జూను 10-వ తేదీలోపున లేఖాముఖమున (ఉత్తరములో వారివయసు తెలుపవలెను) మాకు తెలియజేతురుగాక!

—సంపాదకుడు.

ఒక గ్రామమునందు బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరుల దేవాలయములు గలవు. ఆదేవళములదగ్గరనే పూవులచెట్టును, ఒక కొలనున్ను ఉన్నవి. పూజారి పూవులను కోసి కొలనులో ముంచగనే కోసినపూవులకు రెట్టింపు అయినవి. అవి తీసికొనివెళ్లి బ్రహ్మకు కొన్ని పూవులు పూజచేసి మిగిలినవి తీసికొనివచ్చి మరల కొలనులో ముంచెను. మరల రెట్టింపు అయినవి. అవితీసికొని వెళ్లి బ్రహ్మకు పూజచేసి నన్ని పూవులతోడనే విష్ణువుకు పూజచేసి మిగిలినపూవులను తెచ్చి కొలనులోముంచెను. మరల పూవులు రెట్టింపు ఆయెను. బ్రహ్మ విష్ణువులకు ఒక్కొక్కరికి ఎన్నెన్ని పూవులు పూజచేసెనో అన్నిపూవులే మహేశ్వరునికికూడ పూజచేసెను. అయితే ఈమారు శేషము మిగులలేదు. పూజారి మొదటకోసిన పూవులెన్ని?

౭. వ్యాకరణజ్ఞానము

సంజ్ఞాధికారము

బులుసు నరసింహశాస్త్రిగారు

(1) వ్రాయునప్పుడుగాని చదువునప్పుడుగాని యిదితప్పు ఇదియొప్పు అని చెప్పునది వ్యాకరణము. (2) తెలుఁగుభాషలోఁగల తప్పొప్పులను దెలియఁజేయునది తెలుఁగు వ్యాకరణము. (3) భాష మూఁడువిధములు. 1 అక్షరరూపము, ఆ, ఇ, ఉ మొదలగునవి. 2 పదరూపము. రాముఁడు, కొండ, మొదలగునవి. 3 వాక్యరూపము. రాముఁడు వాలిని చంపెను, మొదలగునవి.

అక్షరప్రకరణము

(4) తెలుగునకు అక్షరములు (55) ఏఁబదిరైదు. అ, ఆ, ఇ, ఈ, ఉ, ఊ, ఋ, ౠ, ఌ, ౡ, ఎ, ఏ, ఐ, ఒ, ఓ, ఔ, అం, అః, అఁ, క, ఖ, గ, ఘ, ఙ, చ, ఛ, జ, ఝ, ఞ, ట, ఠ, డ, ఢ, ణ, త, థ, ద, ధ, న, ప, ఫ, బ, భ, మ, య, ర, ఱ, ల, ళ, వ, శ, ష, స, హ. (5) అక్షరములు మూఁడువిధములు. 1 అచ్చులు. 2 హల్లులు. 3 ఉభయులు.

అచ్చులు, (లేక) ప్రాణములు

అ, ఆ, ఇ, ఈ, ఉ, ఊ, ఋ, ౠ: ఌ, ౡ, ఎ, ఏ, ఐ, ఒ, ఓ, ఔ;

హల్లులు, (లేక) వ్యంజనములు, ప్రాణములు లేనివి

క, ఖ, గ, ఘ, ఙ, చ,ఛ, జ, ఝ, ఞ, ట, ఠ, డ, ఢ, ణ, త, థ, ద, ధ, న, ప, ఫ, బ, భ, మ, య, ర, ఱ, ల, ళ, వ, శ, ష, స, హ.

ఉభయములు

(ఒకప్పుడు అచ్చులు, ఒకప్పుడు హల్లులు) అరసున్న—ఁ నిండుసున్న—ం విసర్గ—ః

(6) అచ్చులు రెండువిధములు. దీర్ఘములు (నిడుదలు.) (2) హ్రస్వములు (కుఱుచలు)

దీర్ఘములు. ఆ, ఈ, ఊ, ౠ, ౡ, ఏ, ఐ, ఓ, ఔ.

హ్రస్వములు. అ, ఇ, ఉ, ఋ, ఌ. ఎ, ఒ,

(7) ఎ, ఏ, ఒ, ఓ, లు వక్రములు. వంకరగాఁ బలుకునవి.

(8) ఐ, ఔ, వక్రతమములు, మిక్కిలి వంకరగాఁబలుకునవి.

హల్లులు మూఁడువిధములు

1. స్పర్శములు. 2 అంతస్థలు. 3. ఊష్మలు.

స్పర్శలు

క, ఖ, గ, ఘ, ఙ, చ, ఛ, జ, ఝ, ఞ, ట, ఠ, డ, ఢ, ణ, త, థ, ద, ధ, న, ప, ఫ, బ, భ, మ

అంతస్థలు

య, ర, ఱ, ల, ళ, వ

ఊష్మలు

శ, ష, స, హ,

(9) క, చ, ట, త, ప పరుషములు (కఠినముగాఁబలుకునవి)

(10) గ, జ, డ, ద, బ లుసరళము (తేలికగాఁబలుకునవి.)

(11) "న్" కారము ధ్రువము. (కఱుగునది)

(12) మిగిలిన హల్లులు స్థిరములు. ఎట్టిమార్పును జెందనవి.

రై లు టి క్కె ట్లు ఇ చ్చు మి ష ను:—

లండనునగరమునందు భూగర్భమునపోవు రైలుమార్గమునందు టిక్కెట్లనిచ్చుట కొకమిషను కనిపెట్టబడెను. అందు టిక్కెట్టుఖరీదు 3 పెన్నీలు. ప్రయాణికు లెవరయినను అందున్న ముళ్లెమునందొక రొక్కమును పడవైచినయెడల తత్క్షణము టిక్కెట్టు అడుగునగున్న చిన్నపళ్లెమునందు పడును. ఆరొక్కముకన్న ఎక్కువ రొక్కమునుకాని, నాణ్యమునుగాని పడవైచినయెడల అఖరీదు మినహాయించుకొని టిక్కెట్టుతోపాటు మిగిలిన చిల్లర చిన్నపళ్లెమున బడును. అంతకన్న తక్కువరొక్కమును పడవయిచినయెడల ఆమిగత చిల్లరను సూచించు నొక చిన్నబోర్డు మిషను ఎదుటిభాగమున కనపడును. ఈమిషను ఎంతమందికైనను పొరబాటులేక టిక్కెట్ల నొసంగును. (సమదర్శిని.)

ప్ర పం చ ము లో ని కె ల్ల పె ద్ద వి మా న ము:—

జర్మనీదేశమున ఇంతవఱకు ప్రపంచములోనివారు చూచియుండనంతటి పెద్దవిమానము నిర్మింపబడినది. ఆ విమానముయొక్క ఇంజను 525 గుఱ్ఱముల శక్తిగలది. విమానముయొక్క నిడివి 137 అడుగులైయున్నది. ఇందు 160 మంది జనులు కూర్చుండుటకు తావుగలదు. విమానముయొక్క బరువు 52 టన్నులు.

పా ద ము లు గ ల పా ము:—

పాముకు పాదములు లేకపోవుచుండుట ఇదివఱకెన్నడును మనము వినియెఱుంగము. కాని ఈమధ్య పాదములుగల పామొకటి కలకత్తామ్యూజియమునకు గొనిరాబడెను. పామును పరీక్షింపగా దానికి ఒక అంగుళమునిడివిగల రెండుకాళ్లును, కాలిఒక్కంటికి మూడు వ్రేళ్లునుండెను. ఈపాము రంగపూర్ జిల్లా కుక్రర్ హాతి అను గ్రామమునందలి పాములవాండ్లచే పట్టబడెను. ద్రావకమునవైచి ఆపాము నిప్పుడు కలకత్తామ్యూజియము అధికారులు జాగ్రతపఱచియున్నారు.

ఎ వ రె స్టు శి ఖ ర ము కం టె ఎ త్త యి న శి ఖ ర ము:—

ఇంతవఱకు భూగోళశాస్త్రవేత్తలు అందఱును ప్రపంచములోని పర్వతశిఖరము లన్నిటికంటె హిమాలయపర్వతమునందలి ఎవరెస్టుశిఖరము ఎత్తయినదని అంగీకరించియున్నారు. అమెరికాయందలి జాతీయ భూగోళశాస్త్రవిషయిక సంఘమువారి డైరెక్టరు అగు డాక్టరు జోసెఫ్‌రాక్ గారు ఈనడుమ పరిశోధనము

నకు టిబెట్టుదేశమునకు బోయి ఉన్నారు. వారు ఇప్పుడు హిమాలయపర్వతభాగములందు ఎవరెస్టుశిఖరము కంటె ఎత్తయినశిఖరము నొకదానిని కనుగొంటిమని ప్రచురించుచున్నారు.

ఆడది మగవాడగుట:—

టిప్పరిలో విట్టెన్బెరుపట్టణమునందలి ఒక వైద్యశాలయందు మంత్రసానిగా ఉన్న ఈవామేకిడిరు అను నొక స్త్రీ తన ఇరువదిమూడవయేట మగవాడుగా మారెను. అప్పుడు పురుషోచితమగు ఈవన్ మాంకేగూబర్గు అను నామము దాల్చెను. జనన రిజిస్టరులోగూడ మగవాడుగా మార్చబడెను. పెక్కుమంది వైద్యులు పరీక్షించి ఆమె మగవాడుగామారుట నిజమేనని ధృవపఱచిరి. ఇప్పుడామె (అతడనవలయును) టిప్పరీ మాన్‌మాత్ హౌసునందు తనతోడి మంత్రసానిగానుండిన స్త్రీని వివాహము చేసికొనెను.

శారదా వివాహముల సరదాలు:—

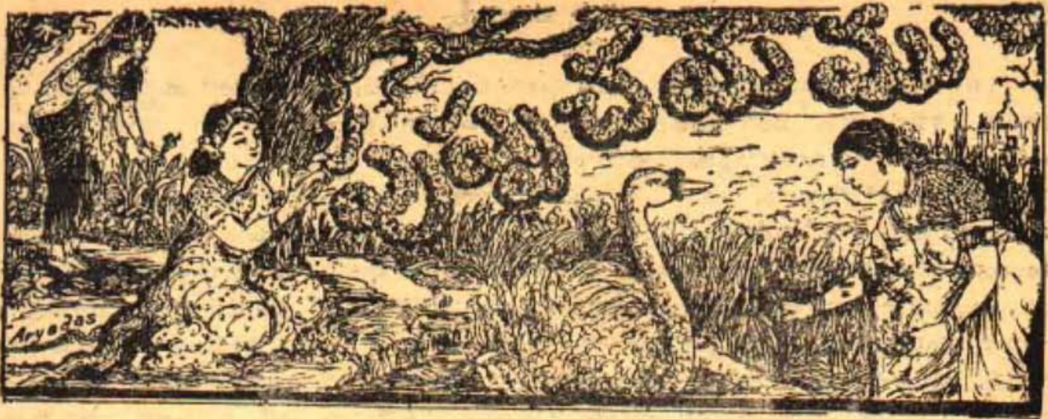
ఒకచోట వివాహారంభసమయమున పంచామృతప్రాయశ్చిత్తము చేయునిమిత్తము పురోహితుడు వధువుయొక్క హస్తకమలమున బెల్లము, పెరుగు ఇత్యాదివస్తువులను ఉంచి వరునకు ఇప్పించుసమయమున చిన్నపిల్లయగు వధువు వానిని తననోట్లో వైచుకొనెనట. మరి ఇంకొకచోట ముక్కుపచ్చలారని వరుడు అయిదు రోజులు వివాహదీక్ష అని తెలియక మధుపర్కములను విప్పివైచి పట్టిమొలతో తోడిబాలురగూడి మరియొక వీధికి ఆడుకొనుటకు పోగా అక్కడివారు అందఱు నవ్వడము, ఇక్కడివారు అందఱు వెదకడము సంభవించెను. (పంచానన)

ఆడవస్తాదు:—

మనదేశము కుస్తీలకు చాల ప్రసిద్ధిచెందినది. భూలోకములోకెల్ల ప్రసిద్ధిచెందిన జిబిస్కోగారు హిందూదేశమునకు వచ్చి గామాగారిని ఓడించెదనని ప్రగల్భములు పలికి తుదకు ఆ గామాగారిచేతనే చిత్తయి మల్లి తిరిగి మాట్లాడక "గామా పెద్దపులిరా నాయనా" అని తల్లడిల్లుచు వచ్చినత్రోవపట్టుకొని వెళ్లిపోయెను. అందుచే మనదేశములో కుస్తీలు చాలతరచుగా జరుగుచున్నవి. వానిలో ఏమియు అంత అతిశయోక్తిలేదు. ఇప్పుడు మొన్న ఒక విచిత్రమైన కుస్తీ హైదరాబాద్‌లో జరిగినది. అదిఏమన అది ఆడవాండ్ర కుస్తీ. ఒక ఆడామె ఈరానుదేశస్థురాలు. రెండవ ఆమె హైదరాబాద్‌లో ఆకులు అమ్ముకొని జీవించువనిత. ఇందులో హైదరాబాద్ వస్తాద్ చాల పొడుగుగాను బలముగాను చూచుటకు భీకరముగాను వచ్చి రణరంగములో నిలువబడెను. రెండవఆమె ముసుగువేసికొని అసలే పొట్టికిత్తోడుగా వంగొని మనుష్యులమధ్యకు వచ్చెను. వచ్చి ముసుగుతీసి పారవేసి తానుగూడ రణరంగములో నిలువబడెను. గాని ఈరానుమనిషి ఏనుగువద్ద దోమరీత్యానుండెను. తరువాత ఇద్దరు కలబడిరి. హైదరాబాదు నాయకురాలు చాల చాతుర్యమును చూపెను. ఈరాను ఆమెను గట్టిగాపట్టి పైకిఎత్తెను. 'హైదరాబాద్‌నకు పేరు తెచ్చినదిరా' అని సభ్యులందరు ఆహ్లాదముగా చప్పట్లు చరచిరి. కాని పైకిలేపబడిన ఈరానుమనిషి గట్టిగ ఒకతన్నును తన్నెను. ఒకరుక్రింద నూగులసంచివలె గభాలున పడిరి. వారు ఎవరు? హైదరాబాదు వస్తాదు. ఆమెమీద చిత్తుచేసి కూర్చొనియున్న దెవరు? ఈరానువస్తాద్. (గోలకొండపత్రిక)

స్త్రీలకు ప్రత్యేకమైన చెఱసాల:—

మదరాసు ప్రభుత్వమువారు వెల్లూరునందు ప్రత్యేకము స్త్రీలకొఱకు నిర్మించిన చెఱసాల కట్టుటకు మూడులక్షల రూపాయిలు వ్యయమైనవని తెలియుచున్నది.

అ నా స పం డు:—

అనాసపండుయొక్క ఓషధీగుణమును గూర్చి 'స్వతంత్ర' పత్రిక ప్రచురించిన దిగువ విషయములు స్త్రీలు—అందుముఖ్యముగ గర్భిణిస్త్రీలు—గమనింపవలసియున్నవి:—

"ఇదిమంచి రుచిగలపండు. మిక్కిలి సువాసన గలిగియుండును. గురుగుణముగలది. పిత్తవికారముల నణచును. రొండతగిలిన వారలకిచ్చిన ఆప్యాయముగనుండును. అరోచకమును బోగొట్టును. ఈ పండు నుపయోగించు విషయమున ముఖ్యముగ గమనించవలసిన విషయ మొకటిగలదు. రుచిగనుండుటచే మంచి దని అందరు తిందురు. గర్భవతులగు స్త్రీలను ఇది యెంతమాత్రమును పెట్టకూడదు. ఈ పండుతినిన 12 గంటల లోపల గర్భాశయమంతయు సంకోచమునొంది, వెంటనే రక్తస్రావమారంభమగును. పక్వమగుపండుకంటె పచ్చిగానుండునది మరీ ఉపద్రవకరము. పచ్చికాయను తిన్నచో అంత్రములను ప్రకోపింపజేసి కొందరికి విరోచనములుగూడ గలిగించును. బాబూ కన్నిలాల్ డేగారు వంగదేశమున దీని ఉపయోగము నీక్రిందివిధమున జెప్పినారు. వంగదేశమున దుష్టులగు స్త్రీలు గర్భస్రావము గలిగించుటకొఱకు అపక్వమగు అనాసపండు కొంచము ఉప్పుతోడ నలుగగొట్టి గర్భవతులకిచ్చెదరు. దీనిని గర్భవతులు తినినచో ప్రారంభమున (అనగామూడు మాసములలోపల) వెంటనే స్రావముకలుగును. మూడుమాసములు గడచినపిదప కొందరికి స్రావము కాకపో వచ్చును. అయితే శరీరదార్ఢ్యాదులు అనుకూలముగ నున్నచో మూడు నెలలకు పిదపకూడ గర్భాశయమంతయు సంకోచమునొంది స్రావముగలిగి 24 గంటలలోపల గర్భపాతకమగును. కాన ఈ పండు ఉపయోగించు విషయమున జాగ్రత్తగ ప్రవర్తింపవలయునని మనవిచేయుచున్నాము."

అ స్వా భా వి కా హా ర ము లు:—

మే మాసము 7—వ తేదీనాటి 'దీనబంధు' పత్రిక పైవిషయమునుగూర్చి ఇట్లు ప్రచురించుచున్నది:—

"డబ్బాపాలు మొదలగు నస్వాభావికాహారముల (Patent foods) వలన కలుగుచున్న యపారనష్టమును, యనారోగ్యమును దబ్బిచ్చి కొని తెచ్చుకొనుచున్నాము.

శిశుమరణములు వృద్ధియగుట కిట్టియాహారములే ముఖ్యహేతువు.

హిందూదేశపు వైద్య పరిస్థితులు శిశుమరణసంఖ్య హెచ్చుగా సూచించుచున్నవి. నేటిదనుక యట్టి మరణములకు కారణము గనిపెట్టలేదనియే చెప్పనొప్పును. రోగ మెందువలనవచ్చెనో తెలియక రోగనివృత్తికి యత్నించుట హాస్యాస్పదముగాక మరేమగును?

తల్లితండ్రులు బలిష్ఠులైయున్న నేగదా బలవంతులగు బిడ్డలనుకనుట! నేటితల్లులలో యట్టివారు అరుదు. కనుకనే శిశువులందరు బలహీనులుగనున్నారు. మరియు ఈ అస్వాభావికాహార వాతావరణమున అట్టి బలహీనులగు శిశువులారోగ్యమును సంపాదించుకొన గలరనుట వట్టికల్ల. తల్లితండ్రులు తమబిడ్డల పెరీతి పెంచవలెనో యెరుగరు. సరిగదా. చాలమంది వైద్యులుగూడ సరిగ నాలోచింపకయే సర్వశిశువ్యాధి హరమనెడి దురూహతో విదేశమునుండివచ్చిన యేదోనొక యస్వాభావికాహారమును మందుగా వాడ నియమించుచున్నారు. శిశువులకు బలమును, పుష్టిని గలిగించు తల్లిపాలను వృద్ధిపరచుటకెట్టి సూత్రములను పేర్కొనరు. బలమగు స్వాభావికాహారములందిని తల్లిపాలను వృద్ధిపరచుకొనినచో, శిశువులారోగ్యవంతులగుదురే గాని సంవత్సరముక్రితమో అంతకుపూర్వమో తయారుచేసిన ఏసీసా లేక దబ్బాపాలునుగూడ బలము గలిగించవు. ఇట్టి అస్వాభావికాహారమును గూర్చి చక్కగ ప్రకటించెడి మందుల వ్యాపారస్తులకు డాక్టరులు దాసులై వాటి గుణాగుణములను లెక్కింపకయే రోగులకును శిశువులకును అట్టి దబ్బాలను వాడ నియమింతురు.

వైద్యులు రోగికి ఆహారము నిర్ణయించుసట్లు తమ స్వానుభవమును, తెలివిని యుపయోగించవలసియున్నది. శుభ్రమైనవి, బలమొసంగునవి, చవుకగ దొరకునవి, సర్వత్ర లభించు కాయగూరలే మిక్కిలి యారోగ్యకరములు. చెట్లనుండి అప్పుడు కోసినవాటియందు మంచి జీర్ణశక్తిగలదు. వాటిని నిలవయుంచినను ఉడికించినను అట్టిశక్తినశించును. పాలుగూడ కాచనివి శ్రేష్ఠము.

నిమ్మకాయ చెట్టునయుండగా నొకగుణమును, కోసినతర్వాత నొకగుణమును, మర్నాటి కింకొకగుణమును ఇచ్చుచున్నది. అట్లే ఎండినతర్వాతను, వండినతర్వాతను, ఉప్పు, కారములతో గలిపి ఊరుగాయ చేసినప్పుడును వేర్వేరుగుణముల నిచ్చుచున్నది. ఈ విధముగా ప్రతివస్తువయు కాలమునుబట్టియు, స్థలమునుబట్టియు గుణములయందు మార్పుచెందును.

ఈ దబ్బాలు, సీసాలయందమ్మబడు పాలు, ఆహారములు శ్రేష్ఠమగు స్వాభావికాహారములు దొరకని ప్రయాణీకులకు, సముద్రయానము జేయువారికేగాని దొరకు ప్రదేశములయందుండు సామాన్యులుగూడ వాడుట వారియజ్ఞానముగాని వేరుగాదు. వీటిని వాడుటచే జీర్ణశక్తి నశించుటయేగాక అనేకరోగములు గలుగ జేయును.

మరియు నిట్టి యాహారములు దేశదారిద్ర్యమును గూడ వృద్ధిజేయుచున్నవి. బీదజనులుసహితము వైద్యుల మోసములంజిక్కి తమబిడ్డల కారోగ్యము గలుగుననుయాశతో ధనమును నిట్టి దబ్బాలకై వెచ్చించి ఋణగ్రస్తులగుచున్నారు. వీటివలన గలుగుచున్న యరిష్టములు అనుభవించెడి బీదలకుగాక వేరెవ్వరెరుగుదురు?

తల్లిపాలులేనిచో పసిపిల్లలకు పళ్ళురాని యీడువరకు ఆవుపాలును అటుపైన అన్నమును తినిపించుట మంచిది. పాలలో బెల్లమువైచి జీర్ణశక్తినిబట్టి యివ్వదగును. హిందువులు సామాన్యముగా వాడునాహార పదార్థము లిట్టి యస్వాభావికాహారములకన్న మిక్కిలి మంచివి. విదేశములనుండి యిట్టిసరకు దిగుమతి యగుట మానినగాని యీదేశీయులు బలిష్ఠులుగాలేరు. ఆంగ్లేయవైద్యులు భాగ్యవంతులకైనను, పేదవారికైనను బలముకలిగించుటకెట్టి యస్వాభావికాహారములు వాడ నియమింపకుండినచో వారు తామును, తమ దేశమును భాగ్యవంతముగ నొనర్పగలరని నమ్ముచున్నాము."

జటప్రోలు రాణీవారి పరిపాలనము:—

పైవిషయమునుగూర్చి మేమాసము 14_వ తేదీనాటి 'గోలకొండపత్రిక' సంపాదకీయ వ్యాసమునవిట్లు ప్రచురించుచున్నది:—

"హైద్రాబాద్ లోని బాగుగ పరిపాలింపబడు సంస్థానములలో జటప్రోలు ఒకటి. కొన్ని నెలలకు పూర్వమే జటప్రోలు రాజాగారగు శ్రీరాజా సురభిలక్ష్మణరావు బహద్దూర్ వారు చనిపోయిరి. వారి

మరణానంతరము వారిపుత్రులగు శ్రీజగన్నాథరావుగారు బాలుడైనప్పటికిని వీరివత్తుతల్లియొక్క మేధాశక్తిని గమనించినవారై ప్రభుత్వమువారు చనిపోయిన రాజావారి ఇష్టానుసారము జటప్రోలుసంస్థానమును కోర్టు ఆఫ్ వార్డు చే పరిపాలించనీయక ఆ రాణిగారికే స్వపరిపాలనార్థము ఒప్పజెప్పిరి. శ్రీరాణీగారును తమ కర్తవ్యమును బాగుగ గమనించి ఇన్నిదినములు చాలనిపుణతతో రాజ్యము చేసిరి. వీరుచాల ఉదారభావులు. బీదలయందు మిక్కుటమైన ప్రేమగలవారు. కావుననే వీరు రాజ్యమునకు రాగానే బీదలను పీల్చి పిప్పిజేయు నట్టి వెట్టిపద్ధతిని రూపుమాపి తమ ఔదార్య బుద్ధిని వెల్లడిజేసి ప్రజలమన్ననకు పాత్రులైరి. ఇంతియేగాక డిచ్చిపల్లియందు గల కుష్ఠరోగుల వైద్యశాలకు నూర్లరూప్యముల విరాళములందయచేసి వారిమన్ననకు పాత్రులైరి. ఇంతయేగాక బీదరెడ్డి విద్యార్థులకు భోజనవసతుల నేర్పాటుజేయుచు చదువుకొనుటకు తగుసహాయమును చేయుచున్న రెడ్డివిద్యార్థి వసతి గృహమునకు ఐదువేలరూప్యములభూరిదానము నొసగి విఖ్యాతినిగాంచిరి.”

హిందూస్త్రీలు విద్యాశూన్యలా?:—

అను విషయమునుగురించి శ్రీపునుగు సీతారామశాస్త్రిగారు 'బ్రాహ్మణపత్రిక' లో వ్రాసిన దిగువవిషయములు ఆలోచనను రేపుచున్నవి :—

“ఈ దినములలో వార్తాపత్రికలలో నానాముఖముగ 'హిందూస్త్రీలకు విద్య నేర్పవలయును. బళ్లను స్థాపింపవలయును. మాధ్యమిక పాఠశాలలు స్త్రీలకు ప్రత్యేకముగ నేర్పాటు గావింపవలయును. కళాశాల నుద్ధరింపవలయును, వేయేల? వారికి ప్రత్యేకముగా విద్యాపీఠమొండు నెలకొల్పవలయును' అని సంఘ సంస్కర్తలు స్త్రీవిద్య నుద్ధరింపవలయుననుచున్నారు. స్త్రీలు ఘోషలిడుచున్నారు. వీరికి విద్యయన నెట్టిదో నియతము కాలేదు. పురుషుల కిదివరకెన్నడో ఏర్పడినదానినే వీరిప్పుడభ్యసించుచున్నారు. దానివలన పురుషులలో నిన్నాళ్లకు వేదమతాశక్తిశూన్యత, పూర్వహిందువుల యాచారముల దూషణము ప్రబలి నాస్తికత, నూతనమతాసక్తి, హైందవాచారముల విరమణము ప్రబలినట్లు ప్రస్తుత సర్కారు విద్యావిధానమువల్ల స్త్రీల లోను ప్రబలి సంఘము తలక్రిందు కానున్నది. పురుషు లెన్నిపోకలంబోయినను కుటుంబములోని సంఘప్రాచీనాచారములను హిందూస్త్రీ యిన్నాళ్ళు నిలువబెట్టియుండెను. ఇకనన్ననో ఆమెయైతము ప్రస్తుతపాశ్చాత్య విద్యావిమోహితురాలై సంఘాచారముల పాదు పెకలింప మార్గము నన్వేషించును. ఇదివరలో వారికి వ్రాయను చదువను విద్యరాకున్నను, నేర్పబడకున్నను హిందూస్త్రీనడత పవిత్రవంతముగ నుండెను. అందులకు గారణమేమనెదరా? ఇది హిందువులకందరకు దెలిసినదే. ఆమె పుట్టింట బాల్యావస్థయందుండునపుడు తల్లియో, మేనత్తయో మఱియే సమీపబంధువో ఆమెకు పరమేశ్వరాశక్తి, దేవుడొకడున్నాడను భావము, తల్లిదండ్రులయెడ భక్తి, వారిమాట జవదాటమి, గుళ్ళకేగి భగవద్ధ్యానతత్పరత్వము, వాకిటికి వచ్చిన బిచ్చగానికి పిడికెడు బియ్యము నైచుటలోనుండు పరలోకసుఖము, బధిరాంధపంగుల జూచినప్పుడు వారివిషయమై పడవలసిన పశ్చాత్తాపము, అహింసయందలి పుణ్యము, భూతదయ, పరోపకారబుద్ధి ఇవియవియన నేల సర్వ సుగుణములకు బునాదిగల్గింతురు. పదియేండ్లదై కన్యావస్థను దాటి వివాహము కాగానే అత్తమామల యిండ్లలో నడువవలసిన రీతులు, వారియెడ భక్తివిశ్వాసములు పతిభక్తిని దృఢపరచు సీత దమయంతి సావిత్రి మున్నగు భారతపవిత్రవతులైన నారీమణులనుగురించి సుబోధలనుజేయు గొప్పగొప్ప పాటలను కంఠస్థములనుగా జేయుటయును భగవద్దశావతారములు తల్లీలలుగల కథలను వృద్ధాంగనలవలన నొకతీరున విద్య నేర్పబడును. పిదప రజస్వలయై గృహిణీదశ సంప్రాప్తమయినప్పుడు అత్తవారింటి గృహసంరక్షణము, తులసిపూజ, పుణ్యవ్రతములు నోముట, పాతివ్రత్యాచరణము వీనియందు బద్ధాసక్తులయి మెలంగుదురు. పిదప సంతానవతులగుచో శిశుసంరక్షణము బిడ్డలకు సునీతులను గరపి వారు పెద్దవాండ్రు కాగానే మంచి పురుషులగుటకు విద్వాంసులగుటకు మార్గముల జూపుదురు. లోకమున సంతానము సామాన్యముగా తల్లి గుణ గణముల నలవరించుకొనును. రాములను గన్నవారును, రావణుల గన్నవారును, సీతలను దమయంతులను సావిత్రులను గన్నవారును, తాటక మంధర కైకేయీలగన్నవారును స్త్రీలేసుమా. వీరిలో సుగుణదుర్గుణము

లభ్యపడినది తల్లుల స్వభావానుసారముగ నేర్పడినది. తల్లితనయొక్క గుణములను అలవాట్లను తనబిడ్డలకు సర్వసాధారణముగా నేర్పును. ఇది విద్యాశూన్యత్వమా! గృహిణి కాగానే యాత్రలకు భర్తలతోఁ బ్రయాణమై విదేశములనుజూచి నానాదేశపు నాగరకమును హిందూ స్త్రీ నేర్చుకొనును. లోకమున చదువు నేర్చుటకుఁ పర్యవసానము సంఘమున కుపయోగపడుటకును భగవద్భక్తి కలుగుటకునుతప్ప వేరొండుకానేరదు. హిందూస్త్రీకి వ్రాయను చదువను పూర్వకాలమున రాకున్నను పైనుదహరించిన సుగుణములకన్నింటికి ఆమె ఆలవాలమై పుట్టినింటికి మెట్టినింటికిఁ గీర్తిఁదెచ్చెను. ప్రస్తుతము పాశ్చాత్త్యవిద్యకు సంబంధించిన రవంతవిద్య నేర్చినను వారికి రజస్వలానంతర వివాహములు, వారిభర్తల కోరుకొనుటలో తలిదండ్రుల యాజ్ఞ లవసరములేక వారికి స్వేచ్ఛ, సముద్రతీర విహారము, పరపురుషులతో స్వేచ్ఛాగోష్టి మున్నగువాని కలవాటుపడుచున్నారేకాని, వీరిలో నెవరో ఒకరిరువురు తప్ప మిగిలినవారికి సంఘసేవ, భగవద్భక్తి, పెద్దలయందాదరము, పాతివ్రత్యము, బంధుప్రీతి, దరిద్రులయెడ పశ్చాత్తాపము, భూతదయ కలుగుటయే లేదు. కావున వ్రాయనుచదువను నేర్వబడని పూర్వాచారపు హిందూస్త్రీయే పాశ్చాత్త్యవిద్యావిధానముల కలవాటుపడిన ప్రస్తుతనాగరికు లనబడు హిందూస్త్రీలకన్న చదువునేర్చినదని తలంచవలయును. చదివి పురుషులతోబాటు దొరతనమువారికి ఊడిగములొనర్ప గోరునదియు, ద్రవ్యసంపాదనతత్పరయు నగు ప్రస్తుతహిందూ స్త్రీలకన్న వ్రాయుటయు జదువుటయు నేర్వబడక సంఘమునకు, సంసారమునకు వెలలేని యుపకారమును జేయుచుండు పూర్వాచారపు స్త్రీయే మిక్కిలి ప్రపంచపునాగరకమునకు దోడ్పడునది యని యెఱుంగవలయును. ఈ రెండుతరగతుల స్త్రీలలో ఎవరు చదువువలన రాగల శ్రేయస్సును బొందువారో యూహింపుడు. విద్యవలన ప్రయోజనమేమి? పూర్వాచారపరాయణ ఐన స్త్రీకి ఏవిధమున విద్య నేర్పబడుచున్నదో యామె విద్యాశూన్యురాలు కానేరదని తెలిపినాము. స్త్రీ యెంతమాత్రము ద్రవ్యసంపాదకురాలు కాగూడదు. తన్నిమిత్తమని వారికి విద్య నేర్పరాదు."

బాల్యవివాహములు:—

మే మాసము 10, 11, తేదీలయందు ఈరోడునందు ఆత్మగౌరవసమావేశముతోబాటు జరిగిన మహిళాసభకు అధ్యక్షతవహించి శ్రీమతి ముత్తులక్ష్మిరెడ్డిగారిచ్చిన ఉపన్యాసమునుండి క్రిందిభాగము ముద్రితము—

"పూర్వులు అనుష్ఠించిన ఆచారములను వారల చరిత్రమూలమున కనుగొనగా స్త్రీలు స్వయముగా వరుల సంపాదింపగలిగిరని తేలుచున్నది. ప్రకృతస్థితియందో స్త్రీప్రజ జననమని యనినతోడనే తలితండ్రులు వరాన్వేషణభారము వహించి శ్రమ కల్పించుకొనెదరేకాని తమబాలికల మంచివిద్యావినయాదిగుణవంతులుగ జేసి వారల జీవితకాలమను సముద్రమును నీదగలవారినిగా జేయుటయందు శ్రద్ధవహించుటలేదు. వీర్లకు వివాహమనిన బొమ్మలాటయని కాబోలు! జీవితమునకు ముఖ్యోపకరణమని ఎంచిన వీరికీదురూహ కనుపట్టదు. బాల్యవివాహమను చేటును యాక్రిందఉదాహరించిన వానివలన దెలుసుకొనవగును:

5 సంవత్సరముల లోపుగా వివాహమొనరింపబడ్డ బాలికలు	218463
10 ,, ,,	2016687
10 సం॥ మొదలు 15 సం॥ లోపుగ	6330207
15 సం॥ వత్సరముల వయస్సుకులోపుగ వితంతువులైనవారి సంఖ్య	396556

ఈఆచారముతో పై ఉదహరించినవాటిమూలమున చేటని దెలియలేదా?

కావున ఈ వివాహమునకు శాసనము గొనివచ్చి, అమలునందు బెట్టించి, వ్రాతమూలకముగను ప్రసంగమూలకముగను జనులకు న్యాయమెఱిగించి దేశక్షేమమునకు స్త్రీలవృద్ధికిని తోడ్పడినట్టివార్లకు మనముమనఃపూర్వక వందనము లొసంగవలసినవారము. బాల్యవివాహదురాచారమునుగూర్చి వివేకానందులవా రిట్లుచెప్పినారు—"Child marriage is a sin for which the nation is suffering and therefore I will set my foot against that diabolical Custom."

ప్రమోదూత సంచికలు

ఆంధ్రపత్రిక సంచిక:—

ఇరువదియొకటవ సంవత్సరాదిసంచిక. త్రివర్ణచిత్రములు ఎనిమిది-౧ రాధ ౨. జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ ౩. కీ. శే. వేమన వేంకటరాయశాస్త్రిగారు ౪. అచ్చర ౫. రాధాకృష్ణులు ౬. బాలుడు-మంచాల ౭. రాణీసంయుక్త సందేశము ౮. విహారసుందరి. చిత్రములన్నియు ఆంధ్రసిద్ధహస్తులు చిత్రించినవై యుండుట ప్రశంసనీయము. ఆంధ్రచిత్రకళాతారాపథమున శుక్రతారరై వెలుగొందిన కీ. శే. దామెర్ల రామారావుగారి చిత్రము 'రాధ' ప్రాశ్యస్థానమున నున్నది. ఆంధ్రచిత్రకారిణులగు శ్రీమతి దిగుమర్తి బుచ్చికృష్ణమ్మ, శ్రీమతి దామెర్ల సత్యవాణిగార్లు చిత్రించిన 'రాణీసంయుక్తసందేశము' 'రాధాకృష్ణులు' అను మనోజ్ఞచిత్రములు సంచికయొక్క కళాసౌందర్యమునకు దోహదకారులై యుండుట ఆంధ్రస్త్రీలు గర్వింపదగినసంగతి. వ్యంగ్యచిత్రములు, అజంతాచిత్రములు, సాధారణచిత్రములు బహుళముగానుండి సంచిక సౌందర్యమును రెట్టించుచున్నవి. వ్యాసములు విషయములనుబట్టి విభాగింపబడి కూర్పబడినవి. గద్యవ్యాసములను ముందు గమనింతము. 'ధాత్రీశిక్ష-శిశుపోషణ' అను శ్రీ దంతులూరి శ్రీరామచంద్ర భిషగ్వరుని వ్యాసము స్త్రీలు తప్పక చదువవలసినది. సారస్వతవిషయికవ్యాసములలో కుందూరి ఈశ్వరదత్తుగారి పారిజాతాపహరణమనుచరిత్ర రచనాకాలములును; చారిత్రకవ్యాసములలో దాసు దామోదరరావుగారి హిందువుల అధిక్యమును; భిషగ్వర వేటూరి శంకరశాస్త్రిగారి సిద్ధనాగార్జునుడును; పేర్కొనదగినవి. ముద్దా విశ్వనాథముగారి 'ఛాయ' అను అనువాదితమగు వచనరూపకము బాలబాలికలకు నూత్నరుచిని పుట్టించునదిగానున్నది. కథావ్యాసములలో నొకటికూడ రుచిరములై యుండలేదని వ్రాయుటకు చింతిలుచున్నాము. ఇక పద్యవ్యాసముల పరికింతము. గద్యవ్యాసములకంటె పద్యవ్యాసములు కొంతవఱకు నూత్నభావసంకలితములైయున్నవి. తురగా వేంకటరామయ్యగారి 'మహారాజా అప్పారావు' ను, వేంకటపీరరాజకవుల 'జలీంద్రస్మృతి' యు ఒడలు జలదరింపజేయు భావములతో కూడియున్నవి. కాట్రావులపల్లి రామమూర్తిగారి 'ఆంధ్రమాతృ నిర్వేదము' కొంతవఱకు హృదయములను కలచజాలియున్నది. 'పదములు' అను శ్రీ వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారి వ్యాసము భావసంపదయందు సంచికలోని పద్యవ్యాసములకు తలమానికముగా నున్నది. దీపాల పిచ్చయ్యశాస్త్రిగారి 'కాపుపిల్ల'; సహదేవ సూర్యప్రకాశరావుగారి 'పాషి'; వేంకట కాళిదాసకవుల 'మన్మథమూర్తి'; వడ్డాది సుబ్బారాయుడుగారి 'చాటుపద్యములు' అను వ్యాసములు మనోజ్ఞములైయున్నవి. దాదాపు మూడువందల పుటలుగల ఈ సంచికలో స్త్రీలు రచియించినవి ఒక్క గద్యవ్యాసము, ఒక్క పద్యవ్యాసముమాత్రమే యుండుట శోచనీయము. పైవత్సరపు సంచికయందు స్త్రీలవ్యాసములకు ఎక్కువతావు ఈయబడుగాకయని అభిలషింతుము. ప్రచురింపబడిన స్త్రీవ్యాసములు రెండును ప్రశస్తముగనున్నవి. అగుట గద్యవ్యాసము (స్త్రీలకు నవీనచట్టములు: వాని ప్రయోజనములు— శ్రీమతి కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు) నుండి కొంతభాగమును; పద్యవ్యాసము (ఉద్బోధ-శ్రీమతి వెలువోలు వసంతాదేవిగారు) నంతయు గతమాసపు గృహలక్ష్మి చేకొని ప్రచురించినది. సంచికయందు పేరుగాంచిన పెద్దలవ్యాసములు విశేషముగ గానరావు.

యువకులు వ్రాసిన వ్యాసములు కూడ సంపాదకులు ప్రస్తావనలో తెలిపినటుల 'పాతవాసనలను వ్యక్తము చేయునటుల నవీనాశయములను వ్యక్తము చేయుట లేదు.' సంచిక వెల ఆంధ్రపత్రిక చందాదారులకు రు 1-0-0. ఇతరులకు రు 2-0-0. వలయువారు ఆంధ్రపత్రికా సంపాదకుల పేర 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు అను చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

సమదర్శిని సంచిక:—

ఇది మూడవ యుగాదిసంచిక. కీర్తిశేషులైన డాక్టరు టి. ఎమ్. నాయరు ఎం. డీ. గారి సంస్మరణార్థము ప్రచురింపఁబడినది. తొలుత త్రివర్ణచిత్రములను తిలకింతము. గౌరవస్థానమలంకరించుచున్న 'రాధ-ప్రథమ పాతము' అనుచిత్రము మనోజ్ఞముగనున్నది. ఇది రాజమహేంద్రవరవాసిని శ్రీమతి ఆర్. కృష్ణాబాయమ్మ బి. ఏ; ఎల్. టి, గారు రచించినది. స్త్రీరచియించిన చిత్రమునకు గౌరవస్థానమొసంగి సమదర్శిని సంపాదకులు తమ ఉచితజ్ఞతను ప్రకటించినారు. ఇదిగాక ఇంకను ఐదు త్రివర్ణచిత్రములు కలవు. ఐదును ఆంధ్రేతరుల రచనములే అయిఉండుట చింతింపవలసినవిషయము. ఆంధ్రులకొఱకైన ఈ సంచికలో ఆంధ్రచిత్రకారులచిత్రములకు తగిన ప్రాతినిధ్యము లేకుండుట ఒకలోపము. పైసంవత్సరపు సంచికయందైనను సమదర్శినీసంపాదకులీలోపమును సవరింతురుగాకయని కాంక్షింతుము. ఇక వ్యాసములను పరిశీలింతము. పద్యవ్యాసములలో శ్రీయుత వడ్డాది సుబ్బారాయుడుగారి 'పాలములు-పిట్టలు'; శ్రీశివశంకరశాస్త్రిగారి 'క్రుద్ధముని'; శ్రీ జి. జోషువగారి 'ఉపాధ్యాయుడు'; శ్రీ అమరవాది హనుమచ్ఛాస్త్రిగారి 'పీడికోలు'; శ్రీ వేంకటకాళిదాసకవుల 'స్నేహలతాదేవి'; శ్రీ పెమ్మరాజు రాజగోపాలముగారి 'సాగరతీరాన' అనునవి ప్రశంసనీయములుగ నున్నవి. మిగతపద్యవ్యాసములలో పెక్కులు నిస్సారములుగనుండి స్థలపూరణముకొఱకు సంపాదకుల చేతికి వచ్చిన వానినెల్ల ప్రచురించిరా అనిపించుచున్నవి. పుట 122 లో నొకపద్యవ్యాసమున 'మనస్వదేశంబు'అను ప్రయోగముకలదు. ఎట్టిఅర్థసారస్యముగల ప్రయోగము! భాషాయోషకు శాశ్వతాలంకారములుగ కూర్పబడు సంచికలలో నిట్టి సారస్యము లేని ప్రయోగములతో నిండియుండు వ్యాసములు ప్రచురించుట గర్హింపవలసిన విషయము. సంపాదకులు వ్యాసములను బాగుగాపరామర్శించి మఱియు ప్రచురించియుండవలసినది. ఇక గద్యవ్యాసములను చూతము. 'హైందవవ్యాపారసమస్య-కోస్తావ్యాపారసంరక్షణచట్టము'అను శ్రీవేమవరపు రామదాసుపంతులుగారి వ్యాసము విషయగర్భితమైనది; 'తెలుగుపత్రికలు' అను శ్రీ కొవ్విడి లింగరాజుగారి వ్యాసము తెలుగుపత్రికల కష్టనిష్ఠురములను తేటతెల్లచేయుచున్నది; 'భీష్మవిభీషణులు' అను శ్రీ ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణపంతులుగారి వ్యాసము రచయితవిమర్శజ్ఞానమును ప్రదర్శించుచున్నది; 'జన్మభూమి' అను శ్రీ ముద్దా విశ్వనాథముగారి వ్యాసము చదువదగియున్నది; 'భారతీయుల పూర్వసాంఘికచరిత్రము' అను శ్రీ కవికొండల వేంకటసత్యనారాయణమూర్తిగారి వ్యాసము విపులపరిశోధనముతో గూడుకొనియున్నది; 'గ్రంథాలయములు-రైతులు' అను శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి వ్యాసము ఆ విషయమునుగూర్చి చక్కని అభినివేశముతో వ్రాయబడిన వ్యాసమైయున్నది. కథావ్యాసములలో శ్రీమతి జానకీపురుషోత్తముగారి 'గులాబీకన్య; శ్రీ చింతాదీక్షితులుగారి 'పెద్దమేడ' అను రెండునుతప్ప మిగిలినవి నవ్యతయందును రమ్యతయందును కొఱవడియున్నవి. కథలనడుమ చిత్రములలో. 117-వ పుటయందు అశుచిప్రాపకమగు చిత్రమొంకటి దొరలినది. అందువిగతవస్త్రయగు స్త్రీనిలబడి అద్దములో తననీడ చూచుకొనుచున్నట్లు చిత్రింపబడియున్నది. అభిజాత్యముగల స్త్రీలీచిత్రమునుచూచి జలదరింపునొందకుండ నుండజాలరు. మర్యాద తెలిసినయువకుడు తల్లి చెల్లెలు, స్నేహితురాలు, భార్య మొదలగువారికడ నీపుటను విప్పగలుగునా? శ్రీమతులు పి. పూర్ణమ్మగారు; తల్లాప్రగడ

విశ్వసుందరమ్మగారు; జానకీపురుషోత్తముగారు; మల్లిమడుగుల సీతాబాయమ్మగారు; న్యాయాపతి వేంకట విజయలక్ష్మమ్మగారు; సుబ్బలక్ష్మమ్మగారు; పెద్దాడ కామేశ్వరమ్మగారు; పులగర్తి కమలావతీదేవిగారు మొదలగు వనితామణుల వ్యాసములను చోటిచ్చి ఆంధ్రస్త్రీజనమునకు అమితగౌరవము నాపాదించిన సమదర్శినీసంపాదకులు చూచి స్త్రీలు తలవంచుకొనకుండ నుండజాలని జుగుప్సాకరమగు చిత్రముతో సంచికను కలుషితము చేసినవిషయము గృహలక్ష్మి గర్హింపకుండ నుండచాలదు. ఈ సంచికలో పెద్దలవ్యాసములు పెక్కులు కనుపించుచున్నవి. అయినను ఇది సమదర్శిని శుక్లసంవత్సరాది సంచికయంత ఉత్కృష్టముగా లేదని చెప్పవలసివచ్చినందులకు చింతిల్లుచున్నాము. సంచిక ఆకృతి ఆకర్షణీయముగను, ముద్రణము ముచ్చటగను ఉన్నది. సంచికమూల్యము సమదర్శిని చందాదారులకు 1-0-0; ఇతరులకు 1-4-0 ఎవరికైనను పోస్టుఖర్చులు 0-7-0 ప్రత్యేకము. వలయువారు సమదర్శినీసంపాదకులపేర వ్రాయవలెను.

ప్రారంభవిద్యసంచిక:—

'ప్రారంభవిద్య' కు వేంకటరామ్ అండుకో ప్రొప్రయిటరగు ఈదర వేంకటరావు పంతులుగారు వ్యవస్థాపకులు; కొంతకాలము నరసాపురము టెయిలరు హైస్కూలునందు ఉపాధ్యాయులుగ పనిచేసియు, అనంతరము స్కూల్సుడిప్యూటి ఇన్స్పెక్టరుగను పనిచేయుచు విద్యాశాఖయందు మంచిపేరు సంపాదించుచున్న కొప్పర్తి నారాయణమూర్తిగారు సంపాదకులు. విద్యాప్రపంచక సంచలనముకో నించుక పరిచయము నుపాధ్యాయులకు గల్గించుటయు, ఎప్పటికప్పుడు బోధనావిషయముల రచింపబడుచుండు నూతనపద్ధతుల నుపాధ్యాయులకు చూపుటయు ఉపాధ్యాయులు ఒండొరుల యభిప్రాయముల వెలిబుచ్చ నవకాశము నొసంగుటయు ప్రారంభవిద్య ప్రధానోద్దేశ్యములు. ఈసంచికయందు ఆయుద్దేశ్యములన్నియు సమకూతీనవని చెప్పవచ్చును. విద్యార్థులయు, విద్యాశాఖాధికారులయు, విద్యాపోషకులగు జమీందారులయు ఛాయాచిత్రములు సంచికయందు విరళముగనున్నవి. విద్యావిషయికములగు పెక్కు వ్యాసములలో విలసిల్లుచున్నది. వలయువారు ఏలూరునందలి వేంకటరామ్ అండు కో వారికి వ్రాసి తెప్పించుకొనవలెను.

గ్రంథస్వీకారము

1. ద్రౌపదీవస్త్రసంరక్షణము—శ్రీమతి కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు; 2. సత్యాద్రౌపది సంవాదము—శ్రీమతి కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు; 3. శారదాబిల్లు—పులికొండ పరబ్రహ్మముగారు; 4. ఉషాపరిణయనాటకమ్—బ్రహ్మశ్రీ గుండు రామస్వామిశాస్త్రి 5 శ్రీరామదండకము—గుండు లక్ష్మణశాస్త్రిగారు; 6. ఋణబాధ—గుండు లక్ష్మణశాస్త్రిగారు; 7. శ్రీరామపామకాపాలనము—గుండు లక్ష్మణశాస్త్రిగారు; 8 జడగంటలు—చెలికాని సత్యనారాయణగారు; 9. చక్రపాణి—చెలికాని సత్యనారాయణగారు; 10. వసుమతి—శ్రీమతి కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు; 11. స్త్రీలవ్రతకథలు, 1, 2, 3 భాగములు—బాలాంత్రపు వేంకటరావుగారు: ఈగ్రంథములను వందనములతో నందుకొంటిమి. కాలక్రమమున విమర్శింపగలమని మనవి.

ఏప్రియలు 20:—లండనులోనున్న సెయింటుథామస్ ఆస్పత్రికి హృస్టనునకు 10,0000 పౌనులను విరాళ మొసగెను.

21:—శ్రీమతి టంగుటూరి ప్రకాశముపతిగారి కూతురునూర్యమునను, శ్రీమతిగుమ్మడిదల దుర్గాబాయమ్మగారి యుక్రోత్పేషమునను చెన్నపురమున లవణశాసనోల్లంఘనమును దాదాపు రెండు వందలమంది అబలలు జయప్రదముగ సలిపిరి.

22:—భూపాలు బేగముగారు ఆలిఘరు ముస్లిము విశ్వవిద్యాలయమునకు ఛాన్సెలరుగా తిరిగ ఎన్నుకొనబడిరి.

23:—శ్రీమతి పెద్దాడ కామేశ్వరమ్మగారు కాకినాడయందొక బహిరంగసభలో ఉపన్యసించుచు సత్యాగ్రహమున పాల్గొనక ఇంటకూర్చుండు పురుషులకు గాజులు చూపెట్టినారు.

24:—మద్రాసు శాసనసభవా రంగీకరించిన పడుపుటిండ్ల నిర్మూలనచట్టము రాజప్రతినిధి ఆమోదమునందినట్లు ప్రకటింపబడినది.

25:—మద్రాసు హైకోర్టుబీచివద్ద శ్రీమతి గుమ్మడిదల దుర్గాబాయమ్మగారు పోలీసువారి దౌర్జన్యమునకు గురియయ్యెను.

26:—

27:—మచిలీపట్టణమున నొక బహిరంగసభలో కొర్రపాటి అంకమ్మగారు సత్యాగ్రహమొనరించి తాను తెచ్చిన ఉప్పుపొట్లమును వేలమువేయగా ఒకటి కోకా అహోబలరావునాయుడుగారు రు 161•లకునుని లెండవదానిని, భానిపూడి ప్రకాశరావుగారు రు 25 లకును కొనిరి.

28:—ఘూర్జరదేశమునందలి స్త్రీలలో ప్రముఖురాండ్రు చాలమంది సంతకములుచేసి సత్యాగ్రహోద్యమమునుగూర్చి రాజప్రతినిధికి లేఖపంపిరి.

29:—

30:—మొగలాయి చక్రవర్తులలో కడపటివాడగు కీ. శే. బహదూరుషావారి మనుమరాలగు రువాక్ జమానిబీగము తన ఎనుబదియవఏట రంగూనునగరమున స్వగృహమున చనిపోయెను.

మే 1:—బికనీరు రాజకుమారికిని కోటాసంస్థాన యువరాజునకును జరిగిన వివాహమహోత్సవసందర్భమున వేలకొలది బీదలకు అన్నదానముగావింపబడెను.

2:—వంగరాష్ట్రమున జెస్సోరులో పురానా కుటుంబములకు చెందిన స్త్రీలు 144–వ సెక్షను ఉల్లంఘించిరి.

3:—మేడం క్లాడురివరీ గారను పరాసుదేశపువారీమణి మహాత్ముని సందర్శించెను.

పిఠాపురం మహారాణిగారు బొంబాయినుండి "వైసేరాయి ఆఫ్ ఇండియా" అను స్టీమరుపయి ఇంగ్లండునకు ప్రయాణమయి వెళ్లిరి.

4:—గాంధిమహాత్ముడు నిద్రపోవుచుండగా అర్ధరాత్రి కరాడిలో అతనిని అరెస్టుచేసిరి.

5:—కరాడీనుండి వలంటీరులు మహాత్ముని నిర్బంధవార్త తెలియజేయుటకు పోవునరికి శ్రీమతి కస్తూరిబాయిగారును, స్త్రీవలంటీరులును ప్రార్థనలుసలుపుచుండిరి. ప్రార్థనలు ముగియగానే

ఈ వార్త మాతాజీకి తెలుపబడెను. 'ఇది అనుకొనినసంగతే. దీనిలో నాశ్చర్యమేమున్నది?' అనిపలికి ఆమె నిత్యకృత్యములను సలుపసాగెను.

6:—విదేశవస్త్ర విక్రయశాలలవద్ద అలహాబాదులో స్త్రీలు పికెటింగు అత్యద్భుతముగా చేయుచున్నారు. ఉమానెహ్రూసతి విదేశవస్త్రములను కొనుటకై వచ్చువారికి అత్యద్భుతముగా హితబోధ గరపుచున్నది. ఆంగ్లోయిండియను దంపతులిద్దరు ఈయామెయుపదేశములను విని స్వదేశవస్త్రములనే కొని స్వదేశదీక్షనే గైకొనిరి. ఒకపెండ్లికుమారుడు విదేశవస్త్రములను కొనుటకైవచ్చెను. చివరకు స్వదేశవస్త్రములనే కొనుక్కొనివెళ్లెను. ఒక చనిపోయినమనిషికి ఉత్తరక్రియలను చేయుటకై పోవుచున్న యొకస్త్రీ, విదేశవస్త్రములను ధరించిపోవుచుండెను. విచారములోనున్న ఆస్త్రీచేతకూడ స్వదేశవస్త్రమునే ధరింపజేసి ఆమె విదేశవస్త్రమును బజారు మధ్య తగులబెట్టిరి. మరణించిన ఒకనికి దహనసంస్కారములు జరుగు సమయమున పాడెను జాతీయపతాకములతో అలంకరించి గొంపోయిరి.

7:—మిస్. ఏమీ జాన్సను అను 22 ఏండ్ల వయసుగల యువతి యసహాయయై యింగ్లండు నుండి ఆస్ట్రేలియాకు విమానయానము చేయుట కుత్సహించి బయలుదేరి ఆసియా మైనరు చేరెను.

8:—మహాత్మాగాంధిగారి నిర్బంధమునకు తమ అసమ్మతిని తెలుపుచు శ్రీమతి డాక్టరు ముత్తులక్ష్మిరెడ్డిగారు తమ మద్రాసు శాసనసభా సభ్యత్వమునకు రాజీనామానిచ్చిరి.

ప్రభుత్వమువారు అవలంబించుచున్న నిర్బంధవిధానమును ఖండించుచు జీవరాజా మెహతాగారి భార్య హస్య మెహతాగారు బొంబాయియందలి తమగౌరవ మాజిస్ట్రేటుపదవికి రాజీనామానిచ్చిరి.

9:—ప్రభుత్వము వారి కఠినసీతిని నిరసించుచు శ్రీమతి లక్ష్మణరావుసతిగారు తిరువల్వేలిలో తమ గౌరవన్యాయాధికారిణి పదవిని త్యజించిరి.

10:—రాజా సర్ అన్నామలయిగారు సిమ్లాలోని లేడీ ఇర్విను బాలికాపాఠశాలకు పదివేల రూపాయిలు విరాళమొసగిరి.

11:—ఈరోడునందు జరిగిన ఆత్మగౌరవ సమావేశముతో బాటు నడచిన స్త్రీజనసభకు శ్రీమతి ముత్తులక్ష్మిరెడ్డిగారు అధ్యక్షత వహించిరి.

12:—స్త్రీలకు నూలువడకుటను నేర్పుటకు ఎగ్మూరునందలి భారతమహిళాసంఘమువారు వేసంగి పాఠశాలను తెరచిరి.

13:—

14:—శ్రీమతి రుక్మిణిలక్ష్మీపతిగారు వేదారణ్యములో ఎరెస్టుగావింపబడిరి.

15:—శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణమ్మగారిని వెల్లూరులోని స్త్రీల చెఱసాలకు తీసికొనివెళ్లిరి.

దర్శన ఉప్పుకొఠారుపై దాడి శ్రీమతి సరోజనీదేవిగారి యాజమాన్యమున ప్రారంభమయ్యెను.

16:—బొంబాయిలో కమలాదేవి ఛట్టోపాధ్యాయిని అరెస్టుచేసిరి.

17:—మున్షిగంజిలోని దేవాలయప్రవేశ సత్యాగ్రహము స్త్రీలు కలుగచేసికొని నెఱవేర్చిరి.

18:—సర్. బి. యస్. మిత్రగారి భార్య బెంగుళూరున మృతినొందెను.

మహాత్ముఁడు నిర్బంధింపబడినాఁడు:—

మార్చి 12_వ తేదీని మహాత్ముని స్వరాజ్యప్రస్థానము ప్రారంభమయినది. ప్రభుత్వమువారు అప్పుడు ఆతని నిరోధింపలేదు. ఏప్రియలు 6_వ తేదీని ఆతఁడు లవణశాసన ధిక్కారము చేసెను. అప్పుడును ఆతఁడు అరెస్టుకాబడలేదు. అప్పటినుండి ఆతఁడు శాసన ధిక్కారమును చేయుచునేయుండెను. ఇతరతావుల నెట్లుండినను పోలీసువారు ఆతని గాలిసోకినంతదూరమును పచ్చకర్పూరమై యుండిరి. ప్రభుత్వమువారు మహాత్ముని అనుచరులను బంధీకృతులను చేయుచుండిరేగాని ఆతనిని తాకలేదు. ఉద్యమము విజృంభించెను. తుదకు మేనెల 4_వ తేదీని మహాత్మునికూడ పట్టుకొనిరి. అర్ధరాత్రి ఎరెస్టు. విచారణ లేని దండన. గడువులేని శిక్ష. వ్రతభంగమగునట్లు మౌనదినమునను, నిద్రాభంగమగునట్లు అర్ధరాత్రియందును అరెస్టు చేసి పౌరసత్వముభంగమగునట్లు విచారణలేనిదండన విధించినను మహాత్ముని శిక్షకు గడువులేదనుటలో ఎప్పుడుపడిన అప్పుడు ప్రభుత్వమువారు శాంతి కోరవచ్చునను ఆశాకిరణము ద్యోతకమగుచున్నది. శ్రీ ఇర్విను ప్రభువర్యుని మంచితన మెఱిగిన భారతీయులకు ఈ ఆశాకిరణము ప్రకాశఫలము నీయగలదని తోచకమానదు.

ప్రకృతి సంక్షుభితమైనది:—

మహాత్ముని నిర్బంధముతోబాటు ప్రజాహృదయమును కలగుండుపెట్టిన సంఘటనములు కొన్ని మే మొదటివారమున సంభవించినవి. బర్మాలో భయంకరమైన భూకంపము. విశేషమగు ప్రజానాశనము. మేడలు మట్టమైనవి; ఇండ్లుగూలినవి; వంతెనలు కూలినది; రైళ్లు ధ్వంసమయినవి. విఖ్యాతిగాంచిన శ్వేదగాన్‌పగోడా శిఖరము పగిలినది. పెగూ సర్వనాశనమైనది. ముప్పదివేలమందికి ఇండ్లులేపోయెను. వేయిమంది చనిపోయిరి. కారాగారము కూలి ఖైదీలు పారిపోయిరి. సింహళద్వీపమున అతివృష్టిబాధ. కెలానీనది పొంగి చాలప్రదేశములను పచ్చముపాడొనరించినది. పారసీకములో భూకంపము సంభవించినది.

చాల ఇండ్లు కూలినవి. ఇది 5–వ తేదీ మధ్యాహ్నము జరిగెను. ఆరాత్రి ఇంతకంటె తీవ్రతరమైన భూకంపము వచ్చినది. రెండు వేలమంది ప్రజలకు నష్టముకలిగినది. శాస్త్రపరిశోధనచే ప్రకృతిని జయించితినని గర్వముతో పలుకు మానవుడు ఆదిభౌతికములగు నిట్టి అల్లరులు సంప్రాప్తమైన అవసరమున తప్పక తన అల్పత్వమును, నిస్సహాయతను గ్రహింపగలుగును.

ఎ ం త అ వ మా న క ర మై న వి ష య ము?:—

అమృతసరమున జరిగిన క్రిందివిషయము ఎంత అవమానకరమైనది? అచ్చటి సత్యాగ్రహ సమరసంఘమువారి ప్రచురణశాఖాధికారి ఇట్లు ప్రచురించుచున్నాడు. "జలియనువాలా బాగులో కాంగ్రెసువాలంటీరగు నొకస్త్రీయెదుట ఒక నాటిరాత్రి పోలీసుకానిస్టేబులు ఒకడు బట్టలను విప్పుకొని దిసమొలవాడై నిలువబడెను." ఇది నిజమేయగునా? నిజమే అయినచో నాతడు మానవత్వమును మరచినాడని చెప్పుటకు సందేహింపవలసిన పనిలేదు. ఆంగ్లేయులు స్త్రీని దేవీస్వరూపమున గొలుచుమాన్యులు; కావున ఆంగ్లప్రభువులు తమ పరిపాలనమున ఇకముందు అట్టివి జరుగకుండ జాగ్రత్తచేయుదురని నమ్ముచున్నాము.

"ఎ ం త త పం బు చే సి జ ని యిం చి న దో? ":—

మహాత్ముని ఆజ్ఞప్తినందుకొని ఈతచెట్లు విరివిగ నరకబడుచున్నవి. విఠలభాయియు చెట్లు నరక ప్రారంభించెను. ఈ ఉత్కృష్టకార్యములో ఆత్మార్పణముగావించు నదృష్టము ఆతనికి కలిగెను. చెట్టును నరకుటలో తగిలిన దెబ్బవలన విఠలభాయి దివంగతుడయ్యెను. ఈ కీర్తికాయుని జన్మస్థలమగు అంబెటీకి (బార్డోలీతాలూకాలోనిది) వెళ్లినప్పుడు మహాత్ముడు భార్యాసమేతుడై విఠలభాయి తల్లిని, భార్యను చూచుటకు ఆతని యింటికి బోయెను. విఠలభాయి తల్లియు, భార్యయు మహాత్ముని ఎదుర్కొనిరి. "అమ్మా! మేము మిమ్ముల పరామర్శించుటకు రాలేదు. ప్రశంసించుటకు వచ్చితిమి. మీరు ధన్యలు. విఠలభాయికి ఉత్తమమగు వీరమరణము సంప్రాప్తమైనది. అతడు ఇపుడు వీరస్వర్గము నలంకరించుచున్నాడు." అని మహాత్ముడు వారితో ననెను. దానికి విఠలభాయితల్లి 'ఆతనికి వీరస్వర్గము లభించుటకు మీ అనుగ్రహమే కారణము' అని పలికెను. ఎంతటి వెలలేనిపలుకు? కన్నకొడుకును దేశహితమునకై గోల్పోవుటకును, మహాత్మునిచే సందర్శింపబడుటకును ఆమె ప్రాగ్జన్మంబున ఎంతతపంబుచేసి జన్మించినదో? "

కీర్తిశేషురాలు భూపాలు బేగము:—

ఆధునికయుగమున సంస్థానాధికారమును వహించి సమర్థతతో పరిపాలించు హైందవస్త్రీల ప్రజ్ఞాదక్షతలు ప్రకటపరచుచున్నవారిలో భూపాలుబేగము ఎన్నతగిన మహిళ. ప్రఖ్యాతపురుషుడగు దాస్ మహమ్మదువంశమున జనించి భూపాలుసంస్థానమును పరిపాలించిన స్త్రీరత్నములలో ఈమె మూడవయామె. హైందవస్త్రీజనాభివృద్ధికై ఈమె ఎక్కువగ కృషిచేసినది. కావుననే ఈమె ఢిల్లీలోజరిగిన అఖిలభారత స్త్రీజనసభయొక్క ద్వితీయసమావేశమునకు అధ్యక్షురాలుగా ఎన్నుకొనబడినది. బీగమువారికి విద్యావిష యములందు అభినివేశము మెండు. కావుననే ఈమె ఆలిఘరు ముస్లిము విశ్వవిద్యాలయ మునకు ఛాన్సెలరుగా ఎన్నుకొనబడినది. ఆపదవికి తిరిగి ఈమె ఎన్నుకొనబడి ఎన్నియో దినములు కాలేదు. ఇంతలో నామెకు మరణము తోసికొనివచ్చినది; భారత స్త్రీజనోద్య మాభివృద్ధికి ఒకగొప్ప దెబ్బతగిలినది. ఈమె పవిత్రాత్మకు పరమేశ్వరుడు శాంతిని ప్రసాదించునుగాక!

ఘోషాదురాచారమునకు తుదిచీటి:—

ప్రస్తుత సత్యాగ్రహమువలన స్వరాజ్యము వచ్చునోరాదో కాని అందువలన ఘోషాదురాచారముమాత్రము నమసిపోవుచున్నది. చూడుడు. విద్యార్థుల బహిరంగ సభలో డాక్టరు ఆలమ్‌సతి ఇట్లు ఉపన్యసించెను. "నేను నలుబదిరెండుసంవత్సరములుగ పరదాలోనుంటిని. ఇప్పుడు నాభర్తగారు దేశసేవచేయుచున్నందుకై సర్కారువారిచే నిర్బంధితులైరి. వారిస్థానము నాక్రమించి దేశసేవచేయుటకై నలుబదిరెండువత్సర ములుగ నాకు ప్రాపడియున్న పరదాను పారవేయుచున్నాను." ఒక్క ఆలముసతియే గాదు. దేశమున ఎందఱోస్త్రీలు ప్రస్తుతావసరమున పరదాను విడిచివుచ్చుచున్నారు. పరదాస్త్రీలు గ్రామములవెంట తిరిగి ఉద్యమప్రచారమును చేయుచున్నారు. ఈ ఉద్య మము హిందూదేశమున ఘోషాదురాచారమునకు తుదిచీటి గొనివచ్చినది.

డాక్టరు ఆలమ్‌సతి ప్రజ్ఞ:—

నలుబదిరెండు సంవత్సరములుగ అవలంబింపబడుచున్న పరదాను పెరకివైచి విద్యార్థిసభలో ఉపన్యసించిన డాక్టరు ఆలమ్‌సతి తనప్రజ్ఞ ఉట్టిపడునట్లు తుదినిట్లు పలికి నది. "నేను నా పుత్రులను, పుత్రికలను ఈ సత్యాగ్రహసమరమున పనిచేయుడని చెప్పు టకు సంసిద్ధురాలనై యుంటిని. అయితే వారికట్లు చెప్పుటకుముందుగనే నేను సమరమున

ధిగుట తగినపనియని ఈదినమే నేను వలంటీయరునగుచున్నాను." ఆ ప్రజ్ఞావతి నుడివిన ఈ వాక్యములను వినుటతోడనే సభలోని విద్యార్థులు నూర్గురు స్వచ్ఛంద సేవకులుగ చేరిరి. ఏకార్యమైనను స్వయముగ చేయుటలోను, చెప్పి ఇతురులచే దానిని చేయించుటలోను హిందూసుందరీమణులకుగల నేర్పుప్రస్తుతసత్యాగ్రహసమరములో డాక్టరు ఆలమ్‌సలివంటి స్త్రీరత్నములవలన ప్రస్ఫుటమగుచున్నది.

స్త్రీలు పురుషులకంటె ఉదారహృదయులు:--

బొంబాయినగరమున శ్రీమతి హంసమెహతాదేవి సత్యాగ్రహలవణమును ఒక యూరపియనుస్త్రీకి అమ్మెను. ఆ యూరపియనుస్త్రీ ఆ ఉప్పుపొట్లమును చేతితో పట్టెను. దారినిపోవుచుండిన యూరపియను పురుషుడు అదిచూచి ఆగ్రహించి యూరపియనుస్త్రీ చేతినుండి ఉప్పుపొట్లమును ఊడలాగుకొని దానిని అమ్మిన శ్రీమతి హంసమెతాదేవి మీాదకు గిరవాటువేసెను. స్త్రీ గ్రహించినది; పురుషుడు ఆగ్రహించినాడు. స్త్రీలు పురుషులకంటె ఉదారహృదయులుకదా! అవును. చూడుడు. ఉద్యోగపదవి లేనంత కాలమును హిందూదేశ సమస్యలపట్ల సుముఖముగా నుండిన లేబరు పక్షమువారు మంత్రాంగము నిర్వహించుచు హిందూదేశమునందలి నిర్బంధ విధానమును నిరసింపకున్నారు. పురుషులగు కాబినేటు మంత్రులు నిరసింపకున్నారు. కాని కాబినేటు మంత్రులలో నొకరగు గ్రాహము వాలసుగాల భార్య శాంతికోరుడని బాహాటముగచాటుచున్నది.

డాక్టరు ముత్తులక్ష్మి రెడ్డి రాజీనామా:—

మహాత్మగాంధిని కొద్దిరోజులకు పట్టుకొందురనగా ఢిల్లీ అసంబ్లీ ప్రెసిడెంటు శ్రీ వి. జె. పటేలు తనపదవికి రాజీనామా నిచ్చినాడు. మహాత్మగాంధిని పట్టుకొనిరనగా మదరాసు కౌన్సిలు డిప్యూటీ ప్రెసిడెంటు శ్రీ ముత్తులక్ష్మిరెడ్డి తనపదవికి రాజీనామా నిచ్చినది. ఆమెకు మాధన్యవాదములు. కాంగ్రెసు పక్షమున ఎన్నికకు నిలచి, కౌన్సిలు నందు కాంగ్రెసు పక్షమునకు నాయకుడై, కాంగ్రెసు పక్షబలమున మద్రాసు కౌన్సిలు ప్రెసిడెంటుపదవినందిన శ్రీ నరసింహరాజుగారు కాంగ్రెసు కోరినను, మహాత్ముడు బంధీకృతుడైనను రాజీనామానీయక యుండగా నారియయ్యు, నామినేటెడు మెంబరు అయ్యు ముత్తులక్ష్మిరెడ్డిగారు రాజీనామానిచ్చినందుకు స్త్రీలోకము గర్వింపక మానదు. అయితే ఈగర్వముతో ఒక్కింత విషాదచ్ఛాయలుకూడ అలముకొనక మానవు. ఏమందురా? ఆమె తన నిరంతరాందోళనము మూలమున శాసనసభ వారి దృష్టి ఎన్నియో

దురాచారములవై పులిప్పినది. దేవదాసిచట్టము; పశువృత్తి నిర్మూలనచట్టము; పాఠశాలలయందును కళాశాలల యందును విద్యార్థులకు వైద్యపరీక్ష; ఆరోగ్యశాఖాధి కారిణి నియామకము—ఇవి ఆమె శాసనసభామూలమున మద్రాసు రాజధానికి ప్రసాదించిన దివ్యఫలములలో ముఖ్యమైనవి. కౌన్సిలు మూలమున ఇట్టి దివ్యఫలములను ప్రసాదించిన తరుణీమణి కౌన్సిలు రంగముననుండి విరమించినదనగా విషాదము పొందకుండు వారెవరు? ఆమె మద్రాసుశాసనసభకు ఉపాధ్యక్షపదవికి ఎన్నికొనబడుట సమగ్రభారత మహిళాలోకమునకు అపూర్వగౌరవముగా సంతోషించితిమి. నూటఇరువదిమంది సభ్యులుగల కౌన్సిలులో ఒక్కగానొక్క స్త్రీ. ఏ సభ్యుకును చేయుచాలనంతపని నిర్వహించినది. శాసనసభలో ఎంతటి నిశ్చితబుద్ధిని చూపినదో శాసనసభను విడిచివచ్చుటలోకూడ అంతకంటె ఎక్కువ నిశ్చితబుద్ధి చూపినది. చూడుడు. ఆమె రాజీనామాలేఖలో ఏమి వ్రాసినదో! "ఆత్మగౌరవముగల స్త్రీ పురుషులు కార్యతత్పరులగుటకు మంచి తరుణమాసన్నమైనది. ప్రజలకొరకు పాటుబడి అష్టకష్టములు బడుచున్న మహాత్మునివంటి ఉత్తమశ్లోకుడు, ఔదార్యవంతుడు, పవిత్రస్వరూపుడు బంధిఖానాలోనుండగా మనమందరము కడుపులో చల్లయిన కదలకుండగ మహారాజులవలె సుఖానురక్తులమై యింటియొద్ద కూర్చొని యుండవలసినదేనా? ఇప్పుడు భారతవర్షము అగ్నిదీక్షలో నున్నది. అట్టి సమయమునందు మనమందరమును మతభేదభావములను కట్టిపెట్టి ఏకమై పాటుపడుట యవసరము. మనకు వెంటనే ప్రభుత్వము అధినివేశస్వాతంత్ర్యము ప్రసాదించి తీరవలయును." కాంగ్రెసు పక్షమున కౌన్సిలునందు ప్రవేశించియు ఇంకను కౌన్సిలు చూరును పట్టుకొని వ్రేలాడుచున్న సర్వోత్తము లికనైన నామినేటెడు మెంబరగు ఈ నారీమణి అడుగుజాడల నడతురుగాక!

"ఔర! యాక్కోకతలిం బువ్వుబోండ్లు కటారికత్తియల్":—

తొమ్మిదిమాసములుగ సాగుచున్నది. అధికారులు అంత్యజులను లోపలకు రానీయరు. వచ్చిన దేవాలయములు పాడగునని వారిమతము. పోకమానమని ప్రజల పట్టు. పరిస్థితులు విషమించినవి. యువకసంఘసభ్యులు అయిదుగురు నిరశనవ్రతము ప్రారంభించిరి. అరువదిగంటలకాలము పరిభ్రమించిపోయెను. అయినను దేవాలయాధికారులకు కరుణ పుట్టలేదు. ఆలయములోని విగ్రహములవలె ఆలయాధికారులుకూడ పాషాణములై యుండిరి. ఉన్నతకుటుంబములకు చెందిన స్త్రీలీవిషయమును గమనించిరి. వారియందు నిక్షిప్తమైయుండిన శక్తిస్వరూపము ఒకసారి ఎసరేగెను. రెండువందలమంది బయలుదేరిరి.

ఉంపములు, గొడ్డళ్లు, సమ్మెటలు దాల్చిరి. కోసి, కొట్టి, బాది తలుపులు తెఱచిరి. చూడ వచ్చిన రెండు వేలజనము, లోనికరుగ ఇన్నాళ్లనుండిన సత్యాగ్రహము పూనియుండినప్రజలు, తలుపులు బ్రద్దలుకొట్టిన తరుణీమణులు జయజయధ్వానములతో ఆలయమున ప్రవేశించి దైవప్రార్థన గావించిరి. మరి అప్పుడు ఆలయాధికారుల పికరులేదు. రెండువందల అరువదియొక్క దినములు.గా జరుగుచున్న సత్యాగ్రహము రెండువందలమంది కటారికత్తియల సాహసమున రెండుగడియలలో తుదముట్టెను. స్త్రీసాహస మిట్టిది.

శ్రీ మ తి మూ ల్పూ రి చు క్క మ్మ గా రు :—

తూర్పుకృష్ణ, పశ్చిమకృష్ణ, పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలయందు కమ్మవారు విశేషముగ సత్యాగ్రహసమరమున బ్రవేశించుచున్నారు. ఏప్రియలు నెల 30–వ తేదీని పశ్చిమగోదావరిజిల్లా ఏలూరునుండి కొందరు స్త్రీ పురుషులు మట్లపాలెమునకు లవణశాసనధిక్కార మొనరించుటకు బయలు వెడలిరి. వారిలో సంఘ సంస్కరణాభిలాషులును, దేశ భ క్తు లు న గు మూల్పూరి రంగయ్య దంపతులుగూడ యుండిరని వ్రాయుటకు మిగుల సంతసమగుచున్నది. వీరు కమ్మవంశజులు. వీరిరువురి జన్మస్థానమును ఏలూరునకు 6 మైళ్ల దూరముననున్న పెదపాడను గ్రామము. రంగయ్యగారి ధర్మపత్ని పవిత్రనామము చుక్కమ్మగారు. ఈమె బాల్యముననే వైధవ్యమొందినది. సంస్కరణాభిలాషులగు రంగయ్యగారీమెను 1912–వసంవత్సరమున పునరుద్వాహమాడిరి. పిమ్మట రంగయ్యగారు ఆంగ్లేయవైద్యశాస్త్ర మభ్యసించి, తదాచరణమునకై ఏలూరు పట్టణమున

శ్రీ మ తి ము ల్పూ రి చు క్క మ్మ గా రు

నివాస మేర్పఱచుకొనిరి. గాంధిమహాత్ము డసహాయోద్యమ మారంభించిన నాటి నుండియు, ఈదంపతు లిరువురును, ఖద్దరు వస్త్రధారులై దేశమున కుచితరీతిని సేవ

జేయుచుండిరి. లోకమున భార్య త్యాగము గలదైన భర్తలోభియగుటయు, భర్తత్యాగియైన భార్యలోభియగుటయు సాంప్రదాయము. అట్లుగాక ఈ దంపతులిరువురును త్యాగమూర్తులగుట కడుంగడు మోదావహము. చుక్కమ్మగారు తమకుగల యాస్తి వంతయు దేశమున కీయ సంకల్పించి యిదివరలో రు. 3000 రూప్యములను ఆనంద నికేతనము; అన్నపూర్ణాదేవి బాలికాపాఠశాల శారదానికేతనము లను ధర్మసంస్థలకు, దానమొసగి ఖోడినారీలోకమున కాదర్శప్రాయులైరి. "ఇచ్చువారి హస్తమీయ జూచుచునుండు" నన్నట్లు నేడు మరల ఈమె శ్రీయుతులు దండునారాయణరాజు, తల్లాప్రగడ నరసింహశర్మ, కొత్త సూర్యనారాయణ, మూల్పూరి రంగయ్యగార్లను ధర్మకర్తలుగ నియమించి స్త్రీ విద్యాభివృద్ధి, నిమ్నజాత్యుద్ధరణము, కమ్మబాలవితంతువుల పునరుద్వాహములకై రు. 4000 రూపాయల ధర్మముగ నొసంగి, ఇందుపై వచ్చువడ్డీతో శాశ్వతధర్మము జరుగునటుల గావించి ధన్యయైనది. రంగయ్యగారు తమ వైద్యవృత్తిని వదలి, కొందరు యువకులతో సత్యాగ్రహ మొనరింప జనిరి. చుక్కమ్మగారు భర్తృపథగామినియై సోదరీమణులు కొందరతో గలసి తానుగూడ సత్యాగ్రహోద్యమమున చేరినది.

ఇక నిట్టి ధర్మ చ్యుతి కలుగ రాదు:—

ఏప్రియలు 15-వ తేదీని కలకత్తాలోని భవానిపురమున రస్సారస్తాలో జరిగిన గలభాలో ఐరోపియను కన్య శ్రీమతి డెంచిగారికి దెబ్బలుతగిలినవి. ఆమె కోర్టులో ఇట్లు చెప్పినది. "మోటారుసైకిలుమీద సరోవరతీరమునకు షికారుపోయి ఉదయము ఏడుగంటలప్పుడు తిరిగి రస్సారోడ్డు మార్గమున పట్టణములోనికి వచ్చుచుంటిని. ఆరస్తాలో ఒకచోట కొంతమంది వంగయువకులును పంజాబీయులును గుమిగూడియుండిరి. నేను సమీపమునకు వచ్చుటతోడనే వారిలోకొందఱు చప్పట్లు కొట్టిరి; కొందరు నాపై రాళ్లువిసరిరి. రాళ్లు నా సైకిలుచక్రములకు తగిలినవి. నేను పోవుచునేయుంటిని. ఆగుమని ఒకరిద్దరు బెంగాలియువకులు చేతులుచాపిరి. ప్రజాసమూహము గలభాగా నుండుటచే నేను ఆగక ఎక్కువ వేగమున పోవ ప్రారంభించితిని. ఎదుట ట్రాముకారు నిలిచియుండుటచూచి ఎడమవైపునకు ఒత్తిగిలి పోవుచుంటిని. ఇంతలో ఒకరాయివచ్చి నాగుండెపైతగిలెను. మఱియొక పెద్దరాయివచ్చిపడి నాకుడిచేతిని గాయపఱచెను. సైకిలు మీదనుండి పడిపోయితిని. నేను లేచిచూచుసరికి నాసైకిలు తగిలి కాబోలు సమీపమున ఒకడుపడియుండెను. ప్రాణరక్షణార్థము నేను పరుగువెట్ట నారంభించితిని. నావెనువెంట ఒక

ఒక బెంగాళీయువకుడు పరుగెత్తుకొనివచ్చి పడిపోయిన నామనీపర్సునిచ్చెను. ఇంతలో కొంతమంది ఐరోపియనులు నాకడకువచ్చి వారి కారులో నన్ను ఆస్పత్రికి గొనిపోయిరి." పుణ్యభూమియగు ఆర్యావర్తమున ఇంతటి అధర్మకార్యము జరుగుట నిజముగా అవమానకరము. సత్యాగ్రహోద్యమమునకును దీనికిని సంబంధములేదని మేమంగీకరింతుము. అయినను ఇట్టి ధర్మచ్యుతి ఇక కలుగరాదు. పరుగెత్తుకొనిపోయి పడిపోయిన ఆమె మనీపర్సు ఆమెకిచ్చివేసిన ఆయువకుని ధార్మికబుద్ధి ఎల్లర నావేశించుగాక!

"అ ది య లం కృ తి కం టె ర మ్యం బు గా దె ?"

కాకినాడలో అహింసాపరులు సభచేసినారు. ఇది పట్టనివాళ్లెవరో రాళ్లువిసరినారు. సభాధిపతులు ఆరాళ్లను వేలముపాడినారు. శ్రీమతి మంత్రిప్రగడ బంగారమ్మ అను పుణ్యస్త్రీ ఒకరాతిని వేలముపాడెను. అయితే ఆమె కడుపేదరాలు. రాతిమూల్యము నిచ్చుటకు ఆమెదగ్గిర ఏగానియైనను లేదు. కావున ఆమె తనమెడలో వ్రేలాడుచున్న ఒక్కటేవస్తువు పుస్తెబొందును తీసి ఇచ్చెను. సభికులు చేష్టలుదక్కిరి. మంగళసూత్రము భారతమహిళకు దాంపత్యచిహ్నము. తెప్పపాటుకాలమైన నది తొలగియుండుటకు ఆమె అంగీకరింపదు. అగుటనేకదా చంద్రమతి తనకుమారుని లోహితాస్యుని దహనముచేయుటకు అనుజ్ఞకుగాను ఈయజాలని కాసుకుబదులుగా తన మంగళసూత్రమును పతిగానెఱుగబడినకాటికాపరి ఆజ్ఞాపించినను కూడ విడచుటకు ఒప్పుకొనకుండెను? అయితే ఇప్పుడట్టి ధర్మసూత్రములను తిరుగదోడి చూచుటకు తెరుణముకాదు. జరుగుచున్న జాతీయమహాయజ్ఞమునకు త్యాగముచేయరానివస్తువ అనుచు నొకటుండరాదు. ఈయజ్ఞమునకు స్త్రీలు పతులనే పంపుచుండ దాంపత్యచిహ్నముమాత్రమే యగు మంగళసూత్రమును విడుచుటకు సందేహింతురా? సందేహింపరుగావుననే బంగారమ్మగారట్టి బంగారమువంటి పనియొనర్చెను. అప్పుడా మంగళసూత్రము అలంకృతికంటె రమ్యమైశ్రాలెను. రమ్యమేకాకుండెనేని అది తిరిగి వేలమువేయబడినప్పుడు ఉన్నబంగారముఖరీదుచొప్పున పదిహేనురూపాయలైన చేయనిదానిని నాలుగురెట్లుమూల్యమునకు ఎందుకుపాడుదురు? పాటదారు—చిరస్మరణీయుడు బులుసు సుబ్బారావు—మంగళసూత్రమును గొనివచ్చి సాష్టాంగనమస్కారములతో తిరిగి శ్రీమతి బంగారమ్మ కొసగెను. అపూర్వత్యాగముచే మెఱుగుబెట్టబడి దీప్తిపుంజములను వెదజల్లుచున్న ఆదివ్యమంగళసూత్రమును ధరించి ఆమానినీమణి సభికులచే 'అవ్వోలది మంగళసూత్ర మాహాత్మ్యమెట్టిదో? ' అనిపించెను.

"భోజనపదార్థములు":—

'భోజనపదార్థములు' అను శీర్షికతో శ్రీయుత నిడమర్తి సత్యనారాయణమూర్తి గారు (బి. యె.) వ్రాసిన విషయగర్భితమగు సుదీర్ఘవ్యాసములో గృహలక్ష్మి మార్చి, ఏప్రియలు సంచికలందు కొంతభాగమును, ఈమాసపుసంచికలో కొదువభాగమును ప్రచురించియున్నాము. భోజనపదార్థములను గూర్చి కూలంకషమగు నిట్టి వ్యాసము మాయెఱిగినంతవఱకు తెలుగుపత్రికలలో నింతవఱకు ప్రచురింపబడలేదు. భోజన పదార్థములను గూర్చిన జ్ఞానము గృహిణులకు ముఖ్యముగా కావలసియున్నది. ఏతద్విష యికమగు జ్ఞానమును వారియందు కలిగించుటకు సులభార్థబోధకమగు ఈవ్యాస మెంతయు సహకారికాగలదు. విపులపరిశోధన మొనర్చి అమూల్యమగు ఇట్టి యుద్ధోచిత వ్యాసమును గృహలక్ష్మికి అనుగ్రహించిన శ్రీయుత నిడమర్తి సత్యనారాయణమూర్తి (బి. యె) గారికి మాకృతజ్ఞత తెలుపుకొనుచు గృహిణీలోకమును ఈ వ్యాసమును బాగుగ చదివి తగినలాభమును పొంది ఇది వ్రాయుటలో వ్యాసకర్త పడిన శ్రమను సఫలపఱుపవలసినదని హెచ్చరించుచున్నాము.

అయినను బిసెంటమ్మను గౌరవింతుము:—

గాంధిని దూషించుచున్నది; ఆయన తలపెట్టిన ఉద్యమము నెడ చుమ్మెత్తిపోయు చున్నది. అయినను మేము ఆమెకు ముదిమివలన మతిదప్పినదనువారితోగాని, ఆమె దివ్య జ్ఞానము సవ్యమార్గమునుండి జారిపోయిన దనువారితోగాని మాట కలుపజాలము. మేమింకను ఆమెను గౌరవించియేతీరుదుము. వ్యక్తిగతమైన అభిప్రాయమును నిర్భయ ముగ చాటుటకు ఎల్లరివలెనే ఆమెకును హక్కుగలదు. ప్రస్తుతోద్యమమునకు ఆమె ప్రతి గాక! ఒకప్పు డామె హోమురూలు ఉద్యమమునకు నియంత్రియై హిందూదేశమునకు అనంతమగు సేవచేసినది. దానికే ఆమెకు ఇప్పుడుకూడ మనము కృతజ్ఞులమైయుందము. చేసియున్నదానికి సంతోషించియు చేయుచున్నదానిని చింతింపకయు బిసెంటమ్మయెడ మనకుగల వెనుకటిగౌరవమును నిలుపుకొందము.

పూర్వాచారపరాయణులు గమనింతురా?:

ఇంతవఱకు ప్రకటితముకాని స్వామి వివేకానందులవారి ఉత్తరమొకటి ఈమా సపు 'ప్రబుద్ధభారత' పత్రిక లోకమునకు ప్రసాదించుచున్నది. శారదాగారు ప్రత్యేక మొకచట్టమును నిర్మించి దేనిని నిర్మూలించుచున్నందుకు పూర్వాచారపరాయణులు తమ

పుట్టిమునిగినదని పురపుర బొక్కుచున్నారో అట్టి బాల్యవివాహాచారమును స్వామి వివేకానందులవారుకూడ నిట్లు స్పష్టముగ నిరసించుచున్నారు. "బాల్యవివాహములయెడ నాకు గాఢమగు అనిష్టతగలదు. బాల్యవివాహమునకు నేను బలియై బాధపడితిని. బాల్యవివాహాచారమను ఘోరపాతకమునకు మనజాతి ఫలము అనుభవించుచున్నది. దీనిని నిర్మూలముచేయుట నా గాఢమైన ఆశయము." ఖండఖండాంతరములయందు హిందూమతఖ్యాతిని శిఖరములనుదాటించిన చిరప్రతిష్ఠునకు స్వామిజీచెప్పిన వాక్యములను పూర్వాచారపరాయణులు గమనింతురా? స్వామిజీ మతప్రవక్తలు చెప్పినదానినైనను వినునంతటి వివేకము ఇకనైన వారికి గలుగునేమో గమనింతము.

స్త్రీ సత్యాగ్రహుల నిర్బంధము:—

శ్రీమతి సరోజనీదేవిగారు

స్త్రీ సత్యాగ్రహుల నిర్బంధములుకూడ ప్రారంభమైనవి. మద్రాసు యువజనసంఘాధ్యక్షురాలు, చెంగల్పట్టుబోర్డు మెంబరు మదరాసు సినేటు సభికురాలు అయిన శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణమ్మ తమిళదేశమున వేదారణ్యక్షేత్రమునందు నిర్బంధింపబడి ఈ యుద్యమమున ప్రథమ స్త్రీనిర్బంధము ఆంధ్రస్త్రీకి కలుగునట్లుచేసినది. అఖిలభారతమహిళాసభకు కార్యదర్శిని, జనీవా స్త్రీవిద్యాసభకు భారతదేశప్రతినిధులుగాపోయి ఉన్నప్రజ్ఞావతి కమలాదేవి బొంబాయిలో నిర్బంధింపబడినది. కవయిత్రి కాంగ్రెసుసభాధిపత్యము వహించినకాంత, అబ్బాసుత్యాబ్జిగారి యనంతరము సత్యాగ్రహనియంత్రి అయిన సరోజినిదేవి దర్శనలో నిర్బంధింపబడినది. సత్యాగ్రహమను సృష్టికి త్రికళలనదగిన ఈ మహిళామణులు మువ్వురనిర్బంధమునకును అనంతరము మఱికొందఱు స్త్రీలు నిర్బంధితులైరి.

మేమాసపుచిత్రప్రశ్నకు సమాధానము.

ఈక్రింది చందానెంబరుగల చందాదారురాండ్రు మేమాసపు చిత్రప్రశ్నకు సరియగు సమాధానమిచ్చిరి–260, 264, 336, 386, 579, 723, 808, 851, 857, 973, 1178, 1199, 1252.

మేమాసపుయుక్తిలెక్కకు సమాధానము.

మేమాసపు గృహలక్ష్మిలోని శ్రీమతి కమలమ్మగారి యుక్తిలెక్కకు మేముకోరినట్లు మేమాసము 10-వ తేదీలోపున సరియగు ప్రత్యుత్తరంబొసంగిన గృహలక్ష్మి పాఠకుల నామములు వరుసక్రమమున దిగువ వేసికొనుచున్నాము.

1. పయిడిపెట్టిసావిత్రమ్మగారు (9 సం॥ 5-వ తరగతి); 2. బొండాడ భ్రమరాంబగారు (10 సం॥ 4-వ తరగతి); 3. ఆర్. మాణిక్యాంబగారు; 4. చందానెం॥ 645. జంపాల లక్ష్మీదేవమ్మగారు (12 సం॥) 5 హరిపద్మావతమ్మగారు (8 సం॥ 3-వ తరగతి) 6. చందానెంబరు 734. గరిగిపరి కోటీశ్వరమ్మగారు; 7. W. రాజలక్ష్మమ్మగారు (10 సం॥ 5-వ తరగతి); 8. కె. యస్. నీలమ్మగారు; 9. తాళ్లూరి భార్గవీదేవిగారు; 10. ధార్వాడ లక్ష్మీభాయమ్మగారు; 11. జె. నారాయణమ్మగారు; 12. దివాకర్ల మాణిక్యాంబగారు (11 సం॥); 13. మాదెల్ల కనకదుర్గావతమ్మగారు (11 సం॥); 14. ఆదిలక్ష్మి శ్యామలాంబగారు (12 సం॥); 15. అనపరెడ్డి కోటీశ్వరమ్మగారు (9 సం॥); 16. ప్రతివాది భయంకరం పుష్పవల్లి తాయారుగారు (10 సం॥); 17. వేమారెడ్డి మహాలక్ష్మిగారు; 18. ఎ. అమ్మణ్ణమ్మగారు (10 సం॥); 19. ఇమ్మడి కమలమ్మగారు (9 సం॥ 3-వ తరగతి); 20. చందానెంబరు 733. ఆచంటవెలువల్లి ఉదయలక్ష్మిగారు; 21. తంగిరాల రామశేషుగారు (10 సం॥ 1-వ ఫారము); 22. అంకెంరాజేశ్వరమ్మగారు (11 సం॥ 1-వ ఫారము;) శ్రీయుతులు 23. ఆచంట సూర్యరావుగారు (11 సం॥); 24. ఆచంట శింగరాజుగారు (10 సం॥ 1-వ ఫారము); 25. W. వేంకటకృష్ణరాజుగారు (9 సం॥ 4-వ తరగతి); 26. దశిక వెంకటరమణగారు (12 సం॥ 6-వ తరగతి); 27. చెల్లా రవిశర్మగారు; 28. స. గోపాలుగారు (8 సం॥); 29. తూములూరి జయశంకరయ్యగారు (9 సం॥ 3-వ తరగతి); 30. ఎమ్. బసవయ్యగారు (2-వ ఫారము); 31. ఉప్పలూరి వెంకటసత్యనారాయణమూర్తిగారు; 32. టి. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యంగారు (5-వ తరగతి); 33. బొమ్మారెడ్డి వేంకటేశ్వరరావుగారు (9 సం॥ 2-వ ఫారము); 34. గుంటక పుల్లారెడ్డిగారు (2-వ ఫారము); 35. మాకేటి పహాశారుగారు (1-వ ఫారము); 36. చోటవరపు సాంబశివరావుగారు; 37. ఎస్. ఆదముగారు (12 సం॥ 2-వ ఫారము).

సు ఖ కు టుం బ ము.

పండిత హనుమంతరావుగారు, వారి సతీమణి,
"శిశువు భీమకేసరి."

బెంగుళూరు.

డాక్టరు. కే. ఎల్. కేసరిగారికి,

కేసరి కుటీరము,

ఎగ్మూరు, మదరాసు.

ఆర్యా,

గతవారము నా భార్య సుపుత్ర రత్నమును కనినందులకు చాల సంతసించి మీకు దెలియజేయుచున్నాడను. మీ "లోధ్ర" యెల్లప్పుడును నా కుటుంబమున జ్ఞాపకముండును. నా భార్య గర్భముదాల్చిన వెనుక మీ "గర్భరక్షక" వటిని వాడిన చాల మేలు కలిగినది. మీరు వివరించిన విధముగ శిశువు బంగారువర్ణముగ నున్నాడు. "భీమ కేసరి" యని శిశువునకు నామకరణము చేసితిని. నా కృతజ్ఞతను తమకెట్లు వెల్లడింపగలను? లోకమున జన సామాన్యమునకును, ముఖ్యముగ స్త్రీలకును మేలొనకూర్చుటకై, మీకు చిరాయు రారోగ్య ఐశ్వర్యాభివృద్ధి కల్గించునట్లు దైవమును ప్రార్థించుచున్నాడను.

పండిత. కే. హనుమంతరావు.

గవర్నమెంటు ట్రాన్సులేటరు.

N. B. లోధ్ర అన్ని మందుల షాపులలో దొరకును.

నిష్పక్షపాతియగు ఇంగ్లీషువైద్యురాలు

శ్రీమతి అన్నా తామస్ గారు

సూపరింటెండెంటు,

మెటర్నిటీ & చైల్డ్ వెల్ఫేరు,

బెంగళూరు.

హెల్త్ & ఇన్ఫెన్టు వెల్ఫేర్

బెంగళూరు.

డాక్టరు. కే స రి గా రి కి,

ఆర్యా,

ఇంగ్లీషు అవుషధములవల్ల గుణము లేనందున తను 'లోధ్ర' ను నా సోదరికి వాడితిని. ఆమెకు ఆశ్చర్యమయిన గుణము నిచ్చినందుకు సంతోషించుచున్నాను. ఇకమీద ఈ యౌషధమును నారోగులకు వాడెదను.

ఇట్లు

డాక్టరు అన్న తామస్.

భూస్వామి

కే. ఎల్. శర్మగారు, వారిభార్య,
బిడ్డ కేసరిబాయి.

డాక్టరు కే. ఎస్. కేసరిగారు
కేసరికుటీరము.
మదరాసు.

అయ్యా,

నా భార్య సంవత్సరము ఆరునెలలుగా కడుపు నొప్పితో బాధపడుచుండినది. అనేకమందుల వాడితిని, యింజెక్షనుల నిప్పించితిని గాని ప్రయోజనము లేక పోయెను. 20 దినములకు 'లోధ్ర'ను వాడగనే నొప్పి కొంతతగ్గెను. మరి 20 దినములకు వాడగా నొప్పి పూర్తిగపోయి, గర్భవతియైనది. నాల్గవ మాసము నుండి లోధ్రతోడ, గర్భరక్షకయు క్షీరబలాతైలము నిచ్చితిని. సకాలమున స్త్రీ ప్రజను సుఖ ప్రసవమైనది.

ఇట్లు
కే. ఎల్. శర్మ
భూస్వామి, ఒంగోలు.

ఉపాధ్యాయులు

టి. వి. సుందరరామయ్యగారు, వారి

సతీమణియు, శిశువులు, లోధ్రుడు,

లోధ్రిణియును.

మ-రా-రా-శ్రీ

డాక్టరు కే. ఎస్. కేసరిగారికి,

కేసరికుటీరము,

మదరాసు.

అయ్యా,

అత్యద్భుతమగు తమ 'లోధ్ర' వలన మాకుటుంబమునకొనగూడిన మేలును వర్ణింపనశక్యము. 13 వత్సరములుగ కాపురము చేయుచుండియు మాకు సంతాన భాగ్యము లేకుండెను. ఇక ప్రాప్తి లేదని ఆశ వదలు కొంటిని. హఠాత్తుగ తమ 'లోధ్ర'ను గూర్చివిని, ఒకబుడ్డిని కొని నాభార్యకిచ్చితిని. ఇపుడామెకిరువురు శిశువులు పుట్టినందులకు సంతోషించుచున్నాను. వారికి లోధ్రుడు లోధ్రిణి అని నామ కరణము చేసితిని. ఇరువురును ఆరోగ్యముగనున్నారు.

టి. వి. సుందరరామయ్య

ఉపాధ్యాయుడు,

రేణిగుంట.

సీ. ఆదానవేశ్వరు ననుఁగుఁగుమారి యు
షాకన్య విమలసౌజన్యధన్య
రూపవిభ్రమకళారుచిరకోమలదేహ
యతను నాఱవబాణ మనఁగ బరఁగు
సుందరీరత్నంబు నిందునిభానన
యళినీలవేణి పద్మాయతాక్షి
యొకనాఁడు రుచిరసౌధోపరివేదికా
స్థలమున మృదుశయ్య నెలమిఁగూర్కి

తే. మున్ను దనచాల నెన్నఁడు విన్నయతఁడు
గన్నులారంగ దాఁబొడగన్నయతఁడు
గాని యసమానరూపరేఖావిలాస
కలితు ననిరుద్ధు నర్మిలి కలనుగాంచె.

— భాగవతము.